Osman Pamukoğlu

EY VATAN

Arkadaşlar uykulardan uyansın

ACG 0403025

İNKILÂP

EY VATAN Osman Pamukoğlu

OSMAN PAMUKOĞLU

✦

EY VATAN

ARKADAŞLAR UYKULARDAN UYANSIN

Ey Vatan

© *2004,* **Osman Pamukoğlu**
© *2004,* **İnkılâp Kitabevi**
Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir.

Dizgi **M. Pamukçuoğlu**

Baskı
ANKA BASIM
Matbaacılar Sitesi. No:38
Bağcılar-İstanbul

ISBN 975-10-2240-1

04 05 06 07 7 6 5 4 3 2 1

İNKILÂP
Ankara Caddesi, No:95
Sirkeci 34410 İSTANBUL
Tel: (0212) 514 06 10-11 (Pbx)
Fax: (0212) 514 06 12
posta@inkilap.com

www.inkilap.com

OSMAN PAMUKOĞLU

EY VATAN

ARKADAŞLAR UYKULARDAN UYANSIN

İNKILÂP

"Üzerinize bir felâket gibi çöken kitaplar gerek. Bir kitap, içinizdeki donmuş değerleri parçalayacak bir balta olmalıdır. İnsanı ısıran ve sokan kitaplar okumalıyız. Okuduğumuz kitap bir yumruk indirerek bizi uyandırmıyorsa ne işe yarar!"

—FRANZ KAFKA

ÖNSÖZ

Söz ve yazı duygu ve düşünceleri açıklamakta çaresiz kaldığında, şiir imdada yetişir.

Behçet Kemal Çağlar'dan:

Bir riya devri geldi Atam
Tilkiler bile geyik görünür
Bir melodram ki,
Adı da demokrasi.

Neyzen Tevfik'ten:

Türkü yine o türkü sazlarda el değişti
Yumruk yine o yumruk, bir varsa el değişti.

Ziya Paşa'dan:

Kalkın ey felâhı[1] vatan dediler kalktık,
Herkes oturdu biz ayakta kaldık.

Tarih ve kültür olmadan millet olunmaz. Tarih duygusu, şeref duygusu, vakarı bir ulusun her şeyidir. Bir ulus zayıf düşürülmemelidir.

Bir millet ricalarla, adalet ve merhamet dilenerek şeref ve bağımsızlığını sürdüremez.

---

(1) felâh: Kurtaran, kurtarıcı.

Özgür olmak isteyip izin bekleyerek; hakkını isteyip lütuf bekleyerek; hiçbir şey yapmadan her şeyi isteyip, yakınarak; ne gidilecek yer, ne de elde edilecek bir şey vardır.

Şükran duygusu asaletin göstergesi, nankörlük sevginin mezarıdır.

Mirasyediler aslında geleceklerini yer.

Masallar bile "kimi varmış kimi yokmuş" diye başlar. Binlerce yılın birikimi kültürden seçmeler olan bu anlatımlarda sadece "varolanlar" yer alabilir. Öldükleri zaman "hiç yaşamamış olan" kişi ve toplumlar değil.

Bir iyileşmeden önce her şey kötü olur.

Osman Pamukoğlu

9 Eylül 2004

Gafil! Bir ağaca döndü ki güya vatan
Daima bir baltadan dalı ve hali kalmıyor.
Gam değil amma bu mülkün böyle elden gitmesi
Gitgide zulmetmeğe elde ahali kalmıyor.

EŞREF

Aşağıdaki metni okuyunca kimse yanılgıya düşmesin. Vatanın ve milletin 1870'li yıllardaki durumu anlatılıyor.

Osmanlı memleketlerinde yaşayan Türk olmayanların bir bahaneyle himaye edilmeleri konusu, Avrupalılarca öteden beri Osmanlı Devletini tenkit için bir gerekçe olarak kullanılır dururdu.

Fakat bu tenkitlerin tenkit olmaktan çıkıp, Avrupa devletlerine verilmiş bir müdahale hakkı şeklini alması, meşhur Kırım Harbi sonunda imzalanan 1858 Paris Andlaşmasıyla olmuştur.

Bu andlaşma gereğince, Osmanlı tebaası olan halklar üzerinde Avrupa devletlerinin himayesini resmen kabul ettik.

Gerçekte, biz de Avrupalıların makûl usul ve idaresiyle bağdaşması kabil olmayan, bizim hal ve idare tarzımızın bütünü ile bir düzenleme ve reforma muhtaç olduğunu kabul ve itiraf ederiz. Fakat "idareniz bozuk" diye tutturup, kulağımızdan çekip çevrilerek, yeryüzünün saz ustaları tarafından, ayarlanıp diğerlerine benzetileceğini; bunun değişmez bir kural olarak dünyanın cari bir tabiat kanunu olduğunu biliriz.

Onlar her ne kadar niyet ve gerçek arzularını saklamaya çalışsalar da, bizler iyice bilmeliyiz ki, Avrupalıların maksadı idaremizin tanzimi ve siyasi yapımızın tamiri değil, devletimizin kudret ve nüfusunu kırarak yıkmak ve yıkıntısından istifade etmektir.

Ve yine iyi bilelim ki bu devletlerden her biri, içinden, Osmanlı devlet ağacının kurumaya yüz tutmasını, esecek rüzgârlarla dalının budağının kopmasını istese de, kendisinden başkasının baltasıyla devrilmesine de asla rıza göstermez.

Hal böyle iken; devletin idaresinde söz sahibi olan adamlar yüz yüze kaldığımız durumları kavrayamadıkları gibi üzerinde yaşadığımız toprakların jeo-politik imkânlarının sağladığı üstünlükten istifade ederek milli birlik ve gücümüzü ortaya koyacak dirayeti de gösteremediler. Sonuçta silahlı ve silahsız başkaldırmalar başladı ve milletimiz kendisini harbin içinde buldu.

Hep unuttuk ve uyuduk. Ahlaki, içtimaî, iktisadi ve siyasi her alanda devlet idaresinde rüşvet, fesat ve yağcılık aldı yürüdü. Yapmadık yıktık! Onarmadık harap ettik! Milli servetimiz mahvoldu. Ona bağlı olarak milli haysiyetimizi, siyasi gücümüzü de yitirdik, bitti!...

Düştüğümüz şu halin mes'ulleri kimlerdir? Kimlerin boynundadır bu milli vebal? Bunların hesabı sorulmayacak mı?[1]

Tarihin ve tecrübenin öğrettiği şey; insanların ve hükümetlerin tarihten hiçbir şey öğrenmedikleridir. Bir sayfa tarih, bir cilt mantığa eşittir. O, kavimlerin ve insanların hayatıdır. Okuyanlara, kendi gözünün görme derecesine göre yol gösteren bir kılavuzdur.

Kuyuda oturanlar kuyunun ağzı kadar gökyüzünden başka bir şey göremezler.

(1) Mehmet Âkif Bey. 93 Harbi ve Başımıza Gelenler.

Ey Vatan, genç idin, eyvah tükendin, bittin!
Bizi hainlere, alçaklara muhtaç ettin.
Bunca öksüzlerini kimlere koydun gittin.

NAMIK KEMAL

Edward Mead Earle'nin *"Bağdat Demiryolu Savaşı"* eserinden. Colombia Üniversitesi, Haziran, 1923.

Osmanlı topraklarının bir kısmı Yahudilerin anavatanıydı. Hıristiyanlık ve Müslümanlık, Osmanlıların ele geçirdikleri topraklarda doğmuştu. Avrupalı Haçlılar, bu toprakları Müslümanların elinden kurtarmak için kutsal savaşlar vermişler, Müslümanlar da kutsal saydıkları toprakları Hıristiyanlara bırakmamak için kanlarını dökmüşlerdi. İsrailoğulları, kendi bağımsız devletini kurmak için gözlerini bu topraklara dikmişlerdi. Asya Türkiyesi ayrıca misyonerlerin kaynaştığı bir kovan gibiydi. Protestanlar, Müslümanları Hıristiyan yapmaya çalışıyorlar; Ortodokslar, Rumları kiliselerine bağlı kalmaya zorluyorlardı. Türkiye kalkınmasında kültürel önlemleri almakla birlikte, misyonerler, Sultan için ciddi bir siyasi sorun teşkil ediyorlardı. Yabancı diller öğreterek, azınlıklar arasında ayrıcılık ruhunu körükleyerek, batı âdet ve fikirlerini ülkeye sokarak Türk milliyetçiliğinin gelişmesini baltalıyorlardı. Batı uluslarının demokratik kurumlarını bir ideal olarak tanıtıp Sultanın otokratik iktidarını da zayıflatıyorlardı. Gerek kendilerinin, gerek temsil ettiklerini ileri sürdükleri azınlık gruplarının korunması için diplomatik himayeler arayıp uluslararası olay-

lara sebep oluyorlardı. Bu misyonerler ve din adamları, dünyanın hiçbir ülkesinde, Türkiye'deki kadar emperyalizme hizmet etmemişlerdir.

1888 yılı, Türkiye'de iki karşıt akımın faaliyette olacağı otuz yıllık bir dönemin başlangıcıdır. Bir yandan genç Türkler ülkelerine yeni bir siyasi ve iktisadi canlılık vermek için ellerinden geleni yapıyor, ülkelerinin bağımsızlığını kısıtlayacak hiçbir şeye hoşgörü göstermemek kararlılığında diretiyorlar. Öbür yandan da gittikçe büyüyen Balkan milliyetçiliği, Avrupa emperyalizminin sonu gelmeyen baskıları, ülkeyi çökertiyordu.

Bu otuz yılın tarihi daha çok Avrupalı kapitalistlerin Asya Türkiyesinden imtiyazlar elde etmek için yaptıkları mücadeleler, Avrupalı diplomatların Türk maliyesini, hayati ulaşım yollarını ve hatta Osmanlı İmparatorluğunun yönetim mekanizmasını kontrol etmek için çevirdikleri entrikalarla ilgilidir. Kapitalistlerin iktisadi kaygıları ile devlet adamlarının politik ve stratejik kaygılarının aynı noktada buluşmaları, Türkiye'nin toprakları ve tabii zenginliği "diplomasi kozları" olmuş, siyasi manevralar çevirmişler, insanlığın en güzel çiçekleri, hayatlarını Mezopotamya çöllerinde, Gelibolu yarlarında, Flandr ovalarında savaşarak, bunlar için kaybetmişlerdir.

Siz ülkenin şerefini koruyun.
O sizin geleceğinizi korur.

Değişmez bir kural olarak her zaman olduğu ve gelecekte de olacağı gibi vatan ve millet için fedakârlık yapmak, sonuçta gene halka düştü. Ve Ali Çavuş anlatıyor:

Doksanüçsenesi (1877) Haziran ayında idi. Bizim köy muhtarı Manastır'dan silah altına istendiğimizi söyledi. Öğle vakti idi. Ben henüz tarladan dönmüş idim. Daha görülecek birçok işlerim kalmıştı. Hemen eve gittim. Bizim kadın ile helallaştım. Evlatlarımın gözlerinden öptüm. Ayaklarıma, daima muharebe için hazır bulundurduğum, bir iki defa giyilmiş, sağlam potinlerimi geçirdim. Dağarcığıma iki kalın fanila, gömlek ve don, üç çift yün çorap, bir çift Yanya çarığı yerleştirdim. Yola düzüldüm. Bu gece olsun evde yatmam için karım ağlıyor, yalvarıyordu. Fakat ben dinlemedim. Çünkü muvazzaf iken yüzbaşım Abdullah efendinin her zaman söylediği sözler, şimdiki gibi, aklımda idi. "Çocuklar vatan için silah altına çağrıldınız mı dakika geçirmeyin. Hemen koşun. Çünkü düşman sizden evvel koşarsa hudut boylarında sizden evvel toplanır. Hudutlarımızı çiğner. Güzel topraklarımız onların ayaklarının altında kalır. Ecdadımız bize lanet eder."

O gün akşam üstü Manastır'a gelmiş, Redif (ihtiyat) binbaşısının karşısına çıkmıştım. Silah altına çağrılan askerlerden ilk gelen bendim. Binbaşı kalktı, alnımdan öptü ve hayır dua etti.

... Düşmana 250-300 m. yaklaşmış idik. Şimdi ateş büsbütün şiddetlendi. Erlerden bazıları 150'şer mermileri de yakmış, cephane istiyordu. Ben o aralık mangamdan şehit olan iki kardeşimizin kurşunlarını dağıttım. Ekmek torbamdaki kurşunları her hale karşı saklıyordum. Bağırdım: "İdareli kullanın mermi yoktur ha!" Düşmana yüz metreye kadar gelmiş idik. Askerin bazıları daha evvel süngü takmış, bir kısmı da şimdi takıyordu. Birkaç dakikalık çabuk bir ateş ettik. Tüfek elimizde oyuncak gibi hafif olmuştu. Mülazım (Teğmen) Halil efendi "Hücum!" diye bağırdı. İleri düştü. Hepimiz "Allah Allah" diye bağırarak bir nefeste Moskofların bulunduğu istihkam hendeğine girdik! Şimdi düşman bomba atıyordu. Bunlar hendeğin içinde o kadar şiddetle patlıyordu ki kulaklarımız işitmez oldu. Hücum sırasında Moskoflar siperin üstünden şiddetli ateş etmiş, bombalarla birlikte, birçok arkadaşlar ölmüştü.

Yüzbaşı bölüğü topluyordu. Sağdan saydırdı. Tertip etti. Yüz kişiden fazla olan bölükten sağlam olarak kırk iki kişi kalmıştı. Çoğumuz vurulanlara gıpta ediyorduk. Şehit olanlara ne mutlu! Vatan uğruna canlarını feda ettiler.

... Gece saat 04.00'de Şıpka Köyü'nden geçtik. Köyün yukarısında, mezarlığın yanındaki düzlüğe gittik. Buraya bizden evvel bir tabur daha gelmişti. Bizden sonra bir tabur daha geldi. Üç tabur olduk.

Kumandanımız Süleyman paşa geldi. Bize babaca birkaç nasihat verdi: Ve en sonunda: "Evlatlar! Bu gece sizin süngüleriniz Vatanın ve Milletin yüzünü güldürecektir. Göreyim sizi şanlı babalarınızın evladı olduğunuzu gösterin!" dediği zaman gözlerimiz yaşla dolmuştu. Biz harp düzeninde bekliyorduk. Önümüzdeki mezarlık gibi her taraf susmuştu. Yalnız yukarıdan, boğazdan, ara sıra uğuldayan soğuk bir rüzgâr esiyor, bazen bir yarasa başımızın üstünden, bu ölüm sessizliğini bozuyordu. Gözlerim karanlığın kara duvarını delmek, hücum edeceğimiz düşman siperle-

rini görmek istiyordu. Fakat on adım ilerideki mezarlığın beyaz taşlarından başka bir şey görünmüyordu. O taşlar da mezarlarından beyaz kefenleriyle kalkmış ölülere benziyordu. Ve sanki bize: "Sakın evlatlar, vatanımızı düşman ayakları altında bırakmayın. Biz can verdik bu toprakları aldık. Siz hiç olmazsa, kanımızla aldığımız bu yerlerde bizi rahat uyutmaya çalışın." Sağdaki dağlardan bir uluma işitildi. Arkamızdaki köyden vakitsiz birkaç horoz öttü. Ve yine her tarafı ölüm sessizliği kapladı.

... Bugün istihkamda sayılan Moskof ölülerinin 1500 kadar olduğunu söylediler. Bizim arkamızdaki hendekte on beş yaralı, elli kadar sağlam olmak üzere 60-70 Moskof kalmıştı. Bunlar teslim oldular. İstihkamda doktor yoktu. Yaralarını biz sardık. Zavallılar susuzluktan bitiyordu. Bizim de mataralarımızda su kalmamıştı. Son kalan damlaları da onlara verdik. Sağlam kalan Moskoflar açlıktan ölüyordu. Peksimetlerimizin son kırıntılarını da bunlara verdik.

... Plevne ile Balkanlar (dağlar) arasında Lofça kasabasında muvazzaf kıtalarla beraber; Ankara, Yanpazarı, Yozgat, Samsun, Ereğli, Sinop, Silistire, Antep, İnebolu, Kırşehir redif (ihtiyat) taburları ile Karadeniz redif olayı vardı. (Bu şehirlerin bulunduğu yerler nere? Plevne nere?) Kasabanın içinden geçen derenin iki tarafında asker istihkam yapmıştı. Moskoflar Ağustosun 19'unda askerimizden on misli kadar piyade ve on iki misli kadar topçu ile hücuma başladı. Muharebe üç gün, üç gece devam etti.

Bizim taburların mevcutları 400 kadar olduğundan, bütün asker ancak 5000 kadar vardı. Bu üç günkü muharebede 5000 askerden 4000 kadarı yaralandı ve şehit oldu. Moskoflardan 5000 kadarı tepelendi. Düşman bu derece çok, zayiatımız bu kadar fazla olduğu halde asker yine bir karış yer bırakmadı. Üç gün, üç gece on defa çok düşmanla uğraşmak milletimize o kadar şan kazandırdı ki, bütün dünya "Türklere aferin" dedi.

Kelebek ok yay almış
Ava çıkmış dağlara
Aslanları ürkütmüş!...

1889-1909 arasındaki on yılda, Ermeniler, büyük bölümü Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da; yirmi altısı 1895 yılında olmak üzere, 32 isyan ve olay çıkardılar.

1895 Ekim'indeki Trabzon isyanında hadiseler aşama aşama çığrından çıktı. Zamanın Trabzon Valisi, tedbirsizlik ve bölgedeki devlet güçlerinin zayıflığı sebebiyle, bir türlü önü alınamayan olayları defalarca İstanbul'daki hükümete bildirdi; yardım talep etti. İstanbul'dan her defasında, "Durumu idare-i maslahat ediniz" telgrafını aldı.

Hareket kontrol edilemez duruma gelince de, bunalmış olan vali gözünü karartıp, şu telgrafı İstanbul'a çekti:

"İdare gitti, maslahat elimizde kaldı."

1896 Temmuz'undaki İstanbul Osmanlı Bankası baskını, Ermenilerin Sultanahmet'te toplanarak Galata'ya yürüyüşe geçmeleri ile başladı.

Rusya ve Avrupa'nın şımartmasıyla bir zamanlar Osmanlının gözde tebaası Ermeniler, Osmanlının başkentinde ona kabadayılık taslayarak; hakaretler, küstahlıklar, taşkın hal ve hareketlerle Eminönü'ne ulaştıklarında bir jandarma subayı daha fazla dayanamayıp şahsen müdahalede bulundu. Çoğu silahlı olan gruptan açılan ateşle öldürüldü. Bunların önüne herhangi bir emniyet gücü çı-

kamadığı gibi, halk da bu hezeyanı, hakaretleri, ürkek bir şekilde uzaktan izledi. Bu başıboş kitle Galata'ya gelince buradaki Osmanlı Bankası'na saldırarak binanın altını üstüne getirmeye koyuldular. Onlar bu işi yaparken Tophane rıhtımında ekmek paralarını kazanmaya çalışan hamal, çimacı ve kayıkçılardan oluşan Türklerin tepesi atınca sopalarla çıldırmış haldeki Ermenilerin arasına daldılar, kan gövdeyi götürdü.

Ertesi gün, ne kadar Avrupa devleti varsa hepsinin büyükelçileri sarayda II. Abdülhamit'in huzurundaydı. Ağızlarından alevler çıkarak, bir gün önceki olaylarla ilgili akıl almaz şeyleri saydılar, döktüler. Abdülhamit sakindi. "Beni takip etsinler" dedi. Bir odanın önünde durup kapısını açarak, onlara içerideki silahları gösterip: "Bu silahları Ermeni yurttaşlarım kullandılar. Benim memleketimde bu silahları üreten fabrika yok," dedi. Sonra onları başka bir odaya götürüp içeride istif edilmiş sopaları gösterip: "Bunları da Türk vatandaşlarım kullandı. Bu odunlar benim memleketimin ormanlarına aittir," dedi, arkasını dönüp gitti.

Bir diriye bağırsaydın elbette duyurdun.
Neylersin ki, senin bağırdığında
hayattan eser yok.

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda düşman İstanbul ve Erzurum kapılarına dayanmıştı. Kendisine pay düşmeyeceği endişesine kapılan Avrupa, işi, Berlin Andlaşmasıyla çözdü. 1860'dan beri siyasi dalaverelerle sallantıda olan Girit hızla elden çıkarken, Kıbrıs başka bir cambazlıkla güya İngilizlere kiralanıyor, aslında terk ediliyordu. Balkanlarda da kim varsa muhtariyet ve özerkliklerini ele geçirdiler.

Osmanlı devletinin iflası demek olan 20 Aralık 1881 kararnamesi ile devlet içinde devlet demek olan Düyun-i Umumiye Teşkilatı mali bünyemizde yer aldı. Avrupa gene acul gene iş başında ıslahatların bir an önce yapılması için dur durak bilmez şekilde ısrar üzerine ısrardadır.

Mali esaret tamdır. Siyasi haysiyetsizlik utanç verecek dereceye varır.

1897 Türk-Yunan harbini kazanmamıza rağmen Yunanistan'a toprak hediye edilir. Sırp, Bulgar, Yunan çetecilerinin Balkanlarda astığı astık kestiği kestiktir. Her yerde bin şüphe, bin pusu, bin kuşku kol gezmektedir. Bütçesi hacız, maliyesi kontrol altında, kapitülasyonlarla eli ayağı bağlanmış olan devlet tam bir yarı sömürgedir. Devlet yönetim olarak yaşlı, yorgun, uyuşuk, korkak, değersiz, yeni bir şey vaad etmeyen hükümet üyeleri ve bürokrasi, kayalıklara bindirmiş bu gemiyi artık yüzdüremeye-

cek haldedir. Millet, mahzun, müteessir, durgun ve yorgundur.

Kara bulutlar hem vatanın hem de milletin göklerini sarmıştır. Şimdi, olaylar ve gelişmelerle boğuşmak için, gerçekten cesur, civanmert, işlerin üzerine atılacak, genç ve macera aşkına varan bir yiğitlikle, karar sahibi insanlar gerekiyordu. Vatan fikri ve vatan anlayışı öyle bir fikir ve heyecan konusudur ki, o devrin gençleri enerjilerinin ruhî gıdasını, hep vatan fikrinden ve sevgisinden aldılar. Bayrak Adamlar tarihte pek fazla yetişmezler. O nesle vatan heyecanını ve isyan duygularını aşılayan bayrak adam Namık Kemal'dir. Ve herkese; her şeyi göze aldıran, heyecanlandıran, coşturan, tutulmaz ve önlenemez ruhların sahibi kılan, Namık Kemal'in kurşun gibi dizeleri:

Hakir düştüyse millet, şanına noksan gelir sanma,
Yere düşmekle cevher, sâkit olmaz[1] kadrü kıymetten.[2]

Felek her türlü esbab-ı cefasını[3] toplasın gelsin
Dönersem kahbeyim millet yolunda bir azimetten.

Ne gam, pür-ateşi hevl[4] olsa da kavgayı hürriyet[5]
Kaçar mı merd olan bir can için meydanı gayretten.

Ölürsem görmeden millete, ümit ettiğim feyzi,
Yazılsın sengi kabrimde[6] vatan mahzun, ben mahzun.

(1) sâkit olmaz: İtibar kaybetmez.
(2) kadrü kıymetten: Gücünden, kudretinden.
(3) esbabı cefasını: Tüm eziyetlerini.
(4) pür ateşi hevl: Ateş dolu korku
(5) kavgayı hürriyet: Özgürlük mücadeleleri
(6) sengi kabrimde: Mezar taşından

Edepsizlikte tekleriz,
Kimi görsek etekleriz,
Haktan da yardım bekleriz,
Ne utanmaz rezilleriz!

Geldik vatan kavgasına,
Düştük rütbe yağmasına,
Daldık dünya sefasına,
Ne utanmaz rezilleriz!

İnsan mı neyiz, seçilmez,
Bir zehirdir ki içilmez,
Tavrımızdan da geçilmez,
Ne utanmaz rezilleriz!

Biz bakmadan sağa sola,
Düşman girdi İstanbul'a,
Vatanı sattık bir pula,
Ne utanmaz rezilleriz!

Dalkavuklukla irtikâb,
İşte etti bizi harab.
Sen söyle, ey Şevketmeab.
Ne utanmaz rezilleriz!

Vatanın girdik kanına,
Leke getirdik şanına.
Cümlemizin pis canına...
Ne utanmaz rezilleriz!

Anadolu Türklerinin resmî adının Osmanlı olduğu, "Ben Türk'üm!" demeye, kendini aydın diye tanımlayarak sıfat sahibi olmaya kalkışanların dilinin bir türlü varmadığı bir zamanda, batılı bazı düşünürlerin "Türkleri ken-

dilerine getirdiği" değerlendirmesini yaptıkları, Mehmet Emin Yurdakul'un 1897 Osmanlı-Yunan Harbi'nde yayınladığı "Anadolu'dan Bir Ses" başlığı altındaki şiiri mevcut dereleri köpürtüp irmak haline getirmeye yetti:

Ben bir Türk'üm; dinim, cinsim uludur;
Sinem, özüm ateş ile doludur;
İnsan olan vatanın kuludur;
Türk evlâdı evde durmaz giderim.

Bu topraklar ecdadım ocağı;
Evim, köyüm, hep bu yerin bucağı.
İşte Vatan, işte Tanrı kucağı,
Ata yurdun evlat bulmaz giderim.

Ak gömlekle göz yaşımı silerim;
Kara taşla bıçağımı bilerim;
Vatanım için yücelikler dilerim.
Bu dünyada kimse kalmaz giderim.

Bir şiiri de, şehit ağzından şu dizelerdi:

Ey karlı dağ! Yolum kesme, bir ocaklık odun ver,
Issız, viran kulübemde yavrum yola bakıyor.
Ey soğuk kar!... Söyletmiyor, oh yüzümü yakıyor;
Yol belirsiz bilmiyorum, uçurum mu şu düz yer?

Ey güzel köy! Viran olma şu genç yaşında;
Dağlarında taze otlar, pembe güller biterken.
Ey çobanlar! Beni anın, coşkun sular başında;
Yaprakların arasında yavru bir kuş öterken...

Artık şarklı mubalağa ve riyalarla dolu söylemler ve kimden yana oldukları belli olan yazı sahipleriyle oyalan-

manın alemi yoktu. Ataları vatan ve milletin geleceği tehlikeye düştüğünde ne yapılması gerektiğini vasiyet etmişlerdi:

"Ya devlet başa, ya kuzgun leşel"

1908 yılında başlayan mücadele bir siyasi düzen mücadelesidir. Ve "Siyasi mücadele; düzeni yönetenlere karşı yürütülür" diyerek, "Ferman padişahınsa dağlar bizimdir" diyen meşhur halk şairi Dadaloğlu'nun sloganı esas alınmıştır. Makedonya'da sayıları 2000'e varan subayların bir bölümü üniformalarını çıkarıp sırtlarına basit bir Makedonya köylüsünün kıyafetini giyerek dağların yolunu tuttular. Şevket Süreyya Aydemir'in dediği gibi: "Bu kendini bir emele bütünü ile adayarak çıkılan yolculuk, asıl hayatın, hatta ebedi hayatın yoludur."

Açık, kısa ve kesin bir tebliğ yayımladılar:

Siz ey vatanın namuslu, fakat her şeyden habersiz olan evladı! Sizin de bizimle bu yolda yürümenizi veya bu işte tarafsız kalmanızı dileriz.

Aleyhimize hareket edecek olanların görecekleri zararların maddi ve manevi mesuliyeti kendilerine aittir.

Yaşasın Vatan! Yaşasın Millet!

Dağa çıkanların birçoğunun yanında başlangıçta kimse yoktu. Garip ve yalnızdılar. Ama arkalarında milyonlarca insanın yürüdüğünü hisseder bir ruh hali içindeydiler. Bir insan ne kadar yalnız olsa da, ruhunda bu gücü buldu mu artık o yenilemez. Ve onun yolunu ölümden başka hiçbir şey kesemez... Üniformalarını çıkardıkları için artık her gün boğazlaştıkları azılı Bulgar çetelerinin karşısına sıradan bir köylü olarak çıkacaklardı. Dağlarda, ormanlarda her an, her taşın arkasından bir silah patlayabilir. Her çalının kıpırdayışı şüphelidir. Ölüm ise, bu dağlarda kol gezer.

Fakat yalnızlık, tarihte bu gibi talih arayıcıları için, çevreleri ihtişamla sarılı oldukları zamanlarda bile, ayrılamadıkları, içinde yaşadıkları bir dramdır. Yani her kahraman aslında, hatta en ihtişamlı devirlerinde bile, yalnız adamdır:

> Şu andan itibaren, artık bir hiçtim. Kimbilir nerede ve hangi kurşunla vurularak, kimbilir nerelerde kalacak ve asi diye, bir köşeye atılacaktım. Ama bir gün gelecek ve o gün beni rahmetle ananlar, elbette bulunacaktır...

Bir kısmı anne ve babaları ile eşlerine bile haber vermeden bulundukları yerlerden ayrılmışlardı. Onların böyle bir hareketi ne derece onaylayacakları konusunda başlangıçta içlerinde bir huzursuzluk vardı. Subaylardan biri ilerki günlerde annesinden şu mektubu aldı:

> Başladığın işi bitirmeden dönersen, sana sütümü helâl etmem!

Memleketi uğruna kelleyi koltuğa alacak yaratılıştaki insan, bir de böyle bir mektup alırsa, artık, dünyada onu yenecek herhangi bir kuvvet yoktur.

Bir eğik baş, bir boyunduruktan ağır gelir boynuma.

TEVFİK FİKRET

Rus ordusu 1 Kasım 1914 sabahından itibaren Türk hududunu geçti.

... Dağların zirveleri, uçurumları ile bir kar kuyusuydu. Şiddetli soğuktan delirenler oluyordu. Ruslar tipili karanlığın içinden, sanki kardan biter gibi biter, ya silahları ya süngüleri iş görür. Tipi altında bulunanları, kara gömülüp donanları, ne kurşunlama, ne süngüleme zahmetine girmeden çiğner geçerlerdi.

... Türklerin vatan toprakları uğruna ortaya koydukları sebat, direniş, tahammül ve cesareti hakkında düşman kaynaklarından bile övgüler yağıyordu. 15 gün içinde 90.000 kişi olan seyyar ordu mevcudu 10.000'e düştü.

... 1917 kışında ve doğuda Çardaklı Boğazı'nın doğusuna düşen 2506 rakımlı tepe karşısındaki bölüklerimiz bazen, kar altındaki çamlıkların ağaç diplerinde, buz tutmuş dere kenarlarından kazana atmak için ot toplamaya, daha açığı otlamaya çıktığımızı bilirim.

... Şahlanmış dağlar ve bu asi iklimde gün gecelere dönüştü mü, ortalığa birden, bir sessizlik çökerdi. Diller birden tutulur, yüzler sararırdı. Ve bu hal, hiç kimse tarafından, hiçbir sahne yaratılmadan, sessizce kendi kendine olurdu. Ama duraklama o kadar ani olur ve konuşmalar öy-

lesine birden kesilirdi ki, bu hava yalnız muharebelere katılanları değil, hepimizi de aynı korkunç sessizlik içine gömerdi. Bu sarı bir sessizlikti. İrademiz haricinde hepimiz, bu sessizliğe gömülürdük.

Böyle anlarda öyle sanırdık ki biz, bu yüksek dağlarda, bu kış gecelerinde, bu karaltı zeminliğinde, yalnız değiliz. Vadilerden, kayalıkların aralıklarından, bulunduğumuz bu yere birtakım ruhlar sızmaktadır. Bu ruhlar, sessiz kanatlarını dalgalandırarak, havamızda uçuşmaktadırlar. Biz bu kanat dalgalanmalarının ses vermeyen çarpışını, ölü rüzgârlarını, sanki başlarımızın üzerinde, hatta yüzlerimizde hisseder gibi olurduk. Evet, ölü rüzgârlar, ölü ruhlar. Ama hayata doymamış, buruk ve şikâyetçi ruhlar...

"Güller açtıkça bu fakiri de hatırlarsanız; ruhum şâd olur." sözleri, bir gün sonra dilek olmaktan çıkacak bir vasiyet haline geldi.

Akdeniz Seferi Kuvvetler Başkomutanı General Ian Hamilton'un günlüğünden:

25 Nisan 1915

Buradaki millet, Güney Afrika'dakiler gibi gözleri kapalı savaşmıyor. Üstelik, kalben az çok yakınlık duydukları bir düşmanla da karşı karşıya değiller. Askere defalarca Türklerin kim olduğu anlatıldı, tekrar olundu. Buradaki muharebelerin sonuçlarının tüm harbin sonucu olacağı, bunun için Boğazları aşıp Rus dostlarımızla el ele tutuşmamızın elzem olduğunu biliyorlar. Ayrıca İngiliz İmparatorluğunun kaderinin buradaki muharebelere bağlı olduğunu da onların kafalarına soktuk.

(Çok değil bir gün sonra.)

26 Nisan 1915

Daldığım derin uykudan, omzum sarsılarak uyandırıldım. General, durmadan "Sir Ian Sir Ian" diye sesleniyormuş meğer. "Sir Ian, ölüm kalım meselesini halletmek için gelmelisiniz. Muhakkak bir cevap vermelisiniz!" diye tekrarlıyormuş. Yemek salonuna girip oradaki general ve amirallerin yüzlerini görünce buz gibi bir el kalbimi sıkıştırdı.

Generl Birdwood'dan gelen mesajı yüksek sesle okudum:

"Tümen komutanlarım ve tugaylar, kıtalarının sabahtan beri sürdürdükleri kahramanca çabalardan, bütün gün süren ağır çatışmalardan sonra, takatlarının tükendiğini ve şimdi de, düşmanın nefes aldırmaz süngü hücumlarından ötürü, maneviyatlarının kırıldığını bildirdiler. Birliklerden bir kısmı ateş hattını terkedip geri çekildiler, bu zor topraklarda dağılan erleri toplamak imkânsız görünmektedir.

Yeni Zelanda Tugayı da Türklerle az evvel karşılaştı ve çok zayiat verdi. Tugayın maneviyatı kırılmıştır. Birliklerin yarın sabah yeniden savaşa sevk edilmesi kararlaştırılmışsa, sonuç fiyasko olacaktır. Arz ettiğim hususların son derece ciddi olduğunu biliyorum, fakat birliklerimiz geri alınacaksa, bu iş hemen yapılmalıdır.

General Birdwood"

Amiral Thursby'e dönüp sordum:

— Amiral, siz ne düşünüyorsunuz?

— Birliklerin yığıldıkları plajlardan kurtarılmaları üç gün sürer.

— Pekâlâ, o zamana kadar Türkler nerede olacaklar? diye sordum.

— Birliklerimiz tepelerinde!

— O halde sonra ne olacak? diye ısrar ettim. Söyleyin bakalım amiral, ne düşünüyorsunuz?

— Ne mi düşünüyorum? Onları orada bulundurmak zorunda isek, bu görevin kahrına sonuna kadar katlanmaları lâzım...

28 Nisan 1915

Gelibolu Yarımadası'nın planları, Yunan Genelkurmay Başkanlığınca hazırlanmıştı. Çanakkale harekâtı için 150.000 kişilik bir kuvveti öngörmekteydiler.

Bir amatör olarak bu işlerden hiç anlamayan, hâlâ da Harbiye Bakanlığında bulunan Lord Kitchener ise bu kuvvetin yarısını bile çok görüyor, 60.000 piyadenin Türk İmparatorluğunu yıkmaya yeterli olduğunu söylüyordu. Gel de bir gerçeği gör...

29 Nisan 1915

Bir komutan için en büyük düşman, etrafa korku salan kimsedir. Türkler, gerçekten cesur ve görüldükleri yerde dehşetli korku yaratıyorlar. Masal kitaplarında değil, ama süngü takmış parıltılar içinde bir uzun insan hattı "Allah Allah!" naralarıyla üzerinize koşuyor. Fakat ben onlardan, kendi bir iki silah arkadaşımın korktuğu kadar korkmuyorum. Zararı yok, karaya çıktık ve ne pahasına olursa olsun, canlı veya ölü bu topraklarda kalacağız.

General Hamilton sonuçta komutandı; daha fazlasını yazmaya kalemi gitmedi. Hamilton'un Çanakkale günlüğü; üzgün, kırgın ve içine kapandığı aleme veda ile son bulmuştur.

Çanakkale'de bulunmuş olan Alman general Hans Kannenglesser'in anılarından:

Mareşal Liman Von Sanders'in isteği üzerine, Enver Paşa'nın emriyle 5'inci Tümen Komutanlığına atandım. 5'inci Tümenin Mustafa Kemal Bey'in komuta ettiği gruba dahil birliklerden biri olduğunu oraya gidince öğrendim ve bulundukları yeri zor buldum. 5'inci Tümen Komutanlığına atandığımı söyleyince Mustafa Kemal Bey hayretle yüzüme baktı. Bana, "Böyle bir şey olamaz, 5'inci ve 19'uncu Tümenler kamilen birbirini destekleyecek gibi karışım bir kuvvettir. Ayrıca yarın büyük bir taarruza geçeceğiz" dedi.

Anladığım şuydu ki, onu kararından vazgeçiremezdim. Uygun bir fırsatını beklemeye karar verdim. Daha sonra da, Liman Von Sanders ve Enver Paşa'nın emirlerine rağmen komutayı devretmedi. Kimse de ona itiraz etmedi.

... Mustafa Kemal; henüz general değildi. Ne istediğini bilen sakin bir insandı, faaldi ve çevresini etkileyen zeki bir askerdi. Her şeyi, başkalarının fikirlerini, ya da yardımını beklemeden başarmasını biliyordu. Gereğince fakat öz konuşurdu. Daima doğruyu söylerdi. Ziyadesiyle sırım gibi yapısına rağmen, kuvvetli görünmüyordu. İnatçı bir enerji kaynağına sahipti ki, bu ona hem kendini, hem de birliklerini devamlı ve tam kontrol yeteneği sağlıyordu.

... Bir gün, bir düşman ölüsü üzerinde bulunmuş, küçük bir defter getirdiler. Fransızların yabancılar lejyonunda can veren, İsveç doğumlu bir askerdi anıların sahibi. Türklerin dayandığı, saldırdığı, çekildiği ve en umulmaz anda "Bittiler" denilirken, "Allah Allah!" nidalarıyla yeniden hücuma geçtiği bir gecenin ardından şöyle yazmıştı:

"Türkler bizi bütün cephe boyunca geri püskürtecek kudretteler. Tel maniaları aşıp, mevzilerimize kadar varmak azimleri, bizden en az üç misli fazla, kurşunlarımıza dipçikle cevap veriyorlar."

... Türk askerleri Anadolu'nun bağrından, ya da Trakya'dan kopup gelmiş, çok az tahsilli, cesur, namuslu, güvenilir insanlardır. Son derece kanaatkârdırlar ve komutanlarının verdikleri emirler konusunda zihinlerinde asla şüphe uyanmıyordu.

Her taarruzdan evvel başlayan genel bombardıman arasında imamlar, ya da taburlardaki din adamları, erleri çevrelerine topluyor, onlara dinî telkinde bulunuyor; "Ölürseniz şehit, kalırsanız gazi olursunuz. Vatan ve Allah aşkına dövüşün," diyorlardı. Erlerin cevabı, bir koro halinde, ama gözleri şevk ile dolu olarak, "İnşallah, efendim" oluyordu.

... Cesur Anadolu çocuğu, verilen emri tereddütsüz yerine getiren bir kütledir, ama iyi öğrenime ve eğitime kavuşturulduğunda ve ancak, iyi bir komutaya sahip olduğunda; dünyanın en ideal askerleri Türkler olacaktır. Moltke de bu gerçeği daha 1835 yılında fark etmiş ve şunları yazmıştır:

Türkler her güçlüğe, itiraz etmeden tahammüle çalışır. Öyle ki, ıstırap içinde, aldıkları yaralardan kıvranırken, yanlarına yaklaştığımda derhal seslerini kesiyorlar ve en fazla, için için "aman aman" diye inliyorlardı. Gıdaları çok zayıftı. Pirinç ve etli bir yemek gördüklerinde cephede bayram ediyorlardı. Halbuki genellikle gıdaları birkaç zeytin ve bir somun ekmek oluyordu. Fakat Türklerin, içinde bulunduğu feci şartlardan dolayı şikâyet ettiğini hiç görmedim.

Bir gün, içinde pek yavan çorba bulunan büyük bir tencerenin çevresine çömelmiş, ellerinde kaşıkları ile, ekmeklerini katık yapmaya çalışıyorlardı. Yanlarına yaklaştım ve onları bir an minnetle süzdükten sonra, kırık dökük Türkçemle sordum: "İyi mi?" Teker teker, ama hep birlikte boyun bükerek cevap verdiler: "Eyi Bey! Eyi Paşam! Milletimiz zeval görmesin."

Şikâyet yoktu!...

Dönemin ünlü İngiliz gazetecisi Asmet Bartlet'ten:

Çanakkale Savaşı devler ülkesinde, devler savaşıdır. Savunulan Vatanın Öz topraklarıdır. Ve bu toprakları ülkenin Öz çocukları olan Devler savunmuştur.

Ne insanlar gördüm üzerinde elbise yoktu.
Ne elbiseler gördüm içinde insan yoktu.

MEVLÂNA

Üç tabur, ah üç tabur.

Nebi Samoil siperlerinde Kudüs için kan döken Türk askerlerine bu kadarcık yardım edemiyoruz.

O yıl Galiçya topraklarında döğüşmek için yirmi bin lüzumsuz Türk bulmuştuk.

Bir yığın Anadolu çocuğunu, yurdun kopmuş, uzak Medine içinde, iskorpite ve çöle yediriyorduk.

Bir sabah kumandanın odasına girdiğim zaman, gözlerinin ağlamaktan yorulmuş olduğunu gördüm: Kudüs İngilizlerin elinde idi.

Oradaki son Türklerin nasıl kahramanca vuruştuklarını masanın üstünden aldığım şifreli telgraftan okudum. Kudüs'ü İsrailoğulları gibi bırakmadık; Türkler gibi bıraktık. Nebi Samoil üstünden Müslüman veya Hıristiyan mabetlere doğru inenler, Türklerin son gününü hatırlayacaklardır.

Karargâhın içinde: "Kudüs düştü!" sözü ölüm haberi gibi yayıldı. Daha şimdiden Beyrut'a, Şam'a, Haleb'e göz yaşlarımızı hazırlamak lâzımdı.

Artık yalnız Anadolu'yu ve İstanbul'u düşünüyorduk. İmparatorluğa, onun bütün rüyalarına ve hayallerine, Allahaısmarladık!

Zeytindağı'nın çamları arasından, güneşi hiç sönmeyecek, hiç akşam gölgesi görmeyecek gibi bakan Lût çukuru,

şimdi bütün İmparatorluğu, içine çeken bir mezar gibi, genişleyip derinleşiyor.

Eşyam ve kâğıtlarımı bavuluma yerleştiriyorum. Artık Şam'dan ayrılıyoruz. Cemal Paşa İstanbul'da istifa edecektir.

Tren giderken iki tarafımızda Suriye ve Lübnan'ı sanki safra gibi boşaltıyoruz. Yarın kendimizi Anadolu köylerinin arasında Kudüs'süz, Şam'sız, Lübnan'sız, Beyrut'suz ve Haleb'siz, öz can ve öz ocak kaygısına boğulmuş, öyle perişan bulacağız.

Kumandanım harap Anadolu topraklarını gördükçe:

— Keşke vazifem buralarda olsaydı, diyor.

Keşke vazifesi oralarda olsaydı. Keşke o altın sağanağı ve enerji fırtınası, bu durgun, boş ve terkedilmiş vatan parçası üstünden geçseydi!

— Eğer kalırsam, diyor; bütün emelim Anadolu'da çalışmaktır.

Eğer kalırsa, eğer bırakılırsa... Anadolu hepimize hınç, şüphe ve güvensizlikle bakıyor. Yüz binlerce çocuğunu memesinden sökerek alıp götürdüğümüz bu anaya, şimdi kendimizi ve pişmanlığımızı getiriyoruz. İstasyonda bir kadın durmuş, gelene geçene:

— Benim Ahmed'i gördünüz mü? diyor.

Hangi Ahmed'i? Yüz bin Ahmed'in hangisini?

Yırtık basmasının altından kolunu çıkararak, trenin gideceği yolun, İstanbul yolunun aksini gösteriyor:

— Bu tarafa gitmişti, diyor.

O tarafa? Aden'e mi, Medine'ye mi, Kanal'a mı, Sarıkamış'a mı, Bağdad'a mı?

Ahmed'ini buz mu, kum mu, su mu, skorpit yarası mı, tifüs biti mi yedi? Eğer hepsinden kurtulmuşsa, Ahmed'ini görsen, ona da soracaksın:

— Ahmed'imi gördün mü?

Hayır... Hiçbirimiz Ahmed'ini görmedik. Fakat Ahmed'in her şeyi gördü. Allah'ın Muhammed'e bile anlatamadığı cehennemi gördü.

Şimdi Anadolu'ya batı'dan, doğu'dan, sağdan, soldan bütün rüzgârlar bozgun haykırışarak esiyor. Anadolu, demiryoluna, şoseye, han ve çeşme başlarına inip çömelmiş, oğlunu arıyor.

Vagonlar, arabalar, kamyonlar, hepsi, ondan, Anadolu'dan utanır gibi, hepsi İstanbul'a doğru, perdelerini kapamış, gizli ve çabuk geçiyor.

Anadolu Ahmed'ini soruyor. Ahmed, o daha dün bir kurşun istifinden daha ucuzlaşan Ahmed, şimdi onun pahasını kanadını kısmış, tırnaklarını büzmüş, bize dimdik bakan ana kartalın gözlerinde okuyoruz.

Ahmed'i ne için harcadığımızı bir söyleyebilsek, onunla ne kazandığımızı bir anaya anlatabilsek, onu övündürecek bir haber verebilsek... Fakat biz Ahmed'i kumarda kaybettik![1]

(1) Zeytindağı, Falih Rıfkı Atay

Vatan, bu senin yeşil bahçende,
Elemle haykıran kuşların oldu.
Gölgenle kaldığın ıssız gecende,
Kapını çalan bir rüzgârın oldu.

MEHMET EMİN YURDAKUL

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *"Yaban"* adlı eserinden:

Balı Anadolu'da bir kuvay-ı milliyeci ile bir köylü konuşmaktadır.

Köylü:

— Bilmiyorum beyim, sen de onlardansın emme...

Kuvay-ı milliyeci:

— Onlar kim?

— Aha, Kemal Paşa'dan yana olanlar...

— İnsan Türk olur da, nasıl Kemal Paşa'dan yana olmaz?

— Biz Türk değiliz ki beyim.

— Ya nesiniz?

— Biz İslâmız elhamdülillah... O senin dediklerin Haymana'da yaşarlar.

Eğer bize zafer nasib olursa bile kurtaracağımız şey, yalnız bu topraklarla, bu yalçın tepelerdir. Millet nerede?

Tarih 25 Mayıs 1919. M. Kemal Paşa Samsun'dan Havza'ya gitmektedir. Yolda küçücük tarlasında sakın sa-

kin çift süren bir köylüye rastlar. Bu duruma çok şaşırıp köylüyle sohbete başlar:

— Hemşeri, İngilizler Samsun'da. Samsun'a daha çok miktarda asker çıkaracaklar. Belki buraların hepsini işgal edecekler. Sen ise rahat rahat toprağını sürüyorsun, der demez, köylü:

— Paşa paşa, sen ne diyorsun? Biz üç kardeştik. İki de oğul vardı. Yemen'de, Kafkas'ta, Çanakkale'de hepsi elden gitti. Bir ben kaldım. Ben de yarın adamım. Evde sekiz öksüz yetimle, üç dul kalmış kadın var. Hepsi de benim sapanın ucuna bakarlar. Şimdi benim vatanım da, yurdum da, aha şu tarlanın ucu! Düşman oraya gelinceye kadar benden hayır bekleme.

"Cüretli olmak iyi, çekinen olmak kötüdür. Çünkü yazgı, üstünde egemenlik kurmayı umanların bir cengâver gibi davranmalarını ister."

Yunanlıların İzmir'e, İngilizlerin Samsun'a asker çıkarmalarıyla birlikte Karadeniz sahillerinde Rum çetelerinin sayısı süratle artmış, Türk köylerine ve halkına yaptıkları zulüm ve tecavüzler önlenemez hale gelmiştir.

Dağlar asker kaçaklarıyla doludur. Sırf Samsun havalisinde kırk, Amasya mıntıkasında yirmi bir Rum Pontus çetesi faaliyet göstermektedir.

29 Mayıs 1919'da, Mustafa Kemal Paşa'nın görüşme isteği üzerine; Karadeniz sahillerindeki en etkili, Rum Pontus'un baş belası olan teşkilâtın reisi Topal Osman Ağa yakın arkadaşları Temoğlu İsmail, Dalgaroğlu Bilal, Çavraklı Kara Ahmet'le Havza'ya gelir.

Mustafa Kemal Paşa: "Çok buhranlı günler yaşıyoruz. Ümitsiz değiliz. Bundan sonra el ele çalışacağız. Pontusluların Karadeniz kıyılarında neler yaptıklarını bir de erbabından, senin ağzından dinleyelim dedik," der.

Osman Ağa, Karadeniz sahillerindeki Rum Pontus ve Ermeni faaliyetleri hakkında ayrıntılı bir rapor sunar.

Mustafa Kemal Paşa:

— Görüyorum ki, vatansever duyguları taşımaya gençliğinde başlamışsın. Senin bugünkü yolun, o günlerde açtığın çığırdan geliyor. Memleket kurtuluncaya, içinde bir tek iç ve dış düşman kalmayıncaya kadar çarpış-

mak zorundayız. Sen Karadeniz köy ve şehirlerini koruyacaksın. Çeteni derme çatma bir kuvvet olmaktan çıkar, bir alay teşkil et. Bu alayın kumandanı da sen olacaksın. Pontuscular hangi usulleri kullanıyorsa, siz de o usulleri çekinmeden kullanın. Vatanı kurtarmakta bu son şansımızdır. Bu mücadeleyi kaybedecek olursak, tarihten siliniriz. Pontus belasının temizlenmesini tamamiyle senin tecrübeli ellerine bırakıyorum. Madem ki Türk halkı tamamiyle seni destekliyor, git Giresun'da belediye başkanlığı makamına otur. Şehir bilfiil senin ve adamlarının işgalinde olsun. Bunu yapabilir misin?

Topal Osman Ağa güler:

— Ne demek Paşam? Çocuk oyuncağı bu! Orasını ele geçirmek sadece gün meselesidir. Hele sizin gibi bir kumandan arkamızda olduktan sonra, evvel Allah... Pontuscular gelince, siz merak etmeyin. Bu Pontus Rumlarına öyle bir tütsü vereceğim ki, hepsi mağaralarda eşek arıları gibi boğulup gidecekler.

Ve hemen arkasından Giresun ve havalisinden:

Aba, zıpka, başlık
Beş para harçlık
Ağa dayı beni de yaz.

özdeyişi ile;

Kimin ekmeğine yağ sürer savaş
Kimin kanına batırır lokmasını
Kimin karnını doyurur
Yoksulun yakılmış harmanı...

A benim aslan yarim
Dilleri destan yarim
Dağları düşman tutmuş
Mavzere yaslan yarim

mani ve türküleriyle binlerce kişi, müfreze ve gönüllü alaylarına yazılırlar.

Giresun gönüllülerinden kurulan müfrezeler, Osman Ağa'nın alay komutanlığı yaptığı iki gönüllü alay Sakarya muharebelerine katılmadan önceki dönemde, Giresun merkez olmak üzere batıda Sinop, doğuda Trabzon arasındaki sahil şeridi ve dağlarda Rum Pontus çetelerine, son derece sert ve değişik metotlar uygulayarak kök söktürdüler. Ya tamamen yok edildiler, ya da tamamen dağıtıldılar.

Karadeniz Sahili Gönüllüleri Kumandanı Osman Ağa ile mülâkat. Ahmet Emin Yalman. 19 Şubat 1922. Vakit Gazetesi:

> Babam varlıklı olduğundan, beni askere göndermemek için bedelli asker olmamı istemiş, lüzumlu parayı da yatırmış. Duyunca çok üzüldüm. Dinlemedim. Gönüllü bir müfreze kurup İstanbul'a gittik. Çatalca önünde Bulgarlarla çarpışırken sağ ayağımdan 10-12 mermi ile yaralandım. Diz kapağım parçalandı. O günden beri aksağım.
>
> Rum Pontustu, Yunandı derken; geçen sene (1921) Koçgiri Kürt isyanı çıktı. Giresun gönüllüleri ile isyanı iki ayda bastırdık. Kışın Karahisar dağlarında karın derinliği üç metreyi buluyordu. Refahiye'de 2300 mevcutlu isyancılarla çatışmaya girdik. Onun arkasından Dersim (Tunceli) Ovacık'ta bir Kürt isyanı daha başladı. Bunların üzerine yürüdük. Bizim geldiğimizi haber alınca derhal vaziyeti anladılar. Koçgiri isyanındakilerin başına gelenlerden kurtulmak için çareyi isyan ettikleri hükümete, Erzincan'daki yönetime sığınmakta buldular.

1920 Nisan'ının ilk haftası orta büyüklükte bir tekne, öğlen saatlerine yakın Sinop'un Gerze ilçesinin iskelesine yanaştı. İçinden yaşları on dokuz, yirmiyi geçmeyen, bıyıkları yeni terlemiş, siyah giysiler içerisinde, pür silah on yedi genç çıktı. Silahlı gençler önde aksayarak yürüyen

reislerini takip ederek, iskelenin 50 m. uzağındaki, üzerinde hükümet konağı yazılı kaymakamlığa girdiler. Şehrin çarşısının başlangıcında bulunan kaymakamlığa, Osman Ağa'nın geldiğinin duyulması çok uzun sürmedi ve halk hükümet konağının önünde toplanarak merakla beklemeye başladı.

Binanın içinden önce gürültüler, bağrış çağrışlar geldi. Daha sonra da şehrin Rum eşrafından, zengin ve varlıklı bir şahıs olan Hıristos kaymakamlığa girdi. Gürültüler yeniden sokağa kadar taştı ve bir el silah sesi duyuldu. Kısa bir süre sonra da Osman Ağa dışarı çıkıp çarşıda birkaç Türk'ün dükkânlarına uğradı. Ve adamlarıyla birlikte geldikleri tekneye binerek, iskeleden ayrıldılar. Bütün bunlar birkaç saatin içinde olmuştu. Halk, tekne deniz ufkunda bir nokta haline gelip kayboluncaya kadar limandan ayrılmadan gidenleri seyretti. Osman Ağa'nın gittiği haberi hızla, dağlara taşlara uçuruldu...

Kara zıpkalılar hükümet konağına girer girmez, Osman Ağa doğruca kaymakamın odasına çıkmış ve O'na bölgedeki en azılı Rum Pontus çetesinin başı olan Harbo'nun nerede olduğunu sormuş, kaymakamın mıntıkada astığı asık, kestiği kestik Rum eşkıya hakkında bir şey bilmiyor olması bir tarafa, ileri geri konuşması üzerine, O'nu tartaklamış.

Bu defa, ilçede ileri gelen Rumlardan biri olan Harbo'nun kayınbiraderi, çetenin baş yardım ve yatakçısı, onların her türlü ihtiyaçlarını karşılayan Hıristos'u kaymakamlığa çağırtmış. Hıristos'a da Harbo eşkıyalarının yerini sormuş, O da kaymakam gibi bilmiyorum, haberim yok, gibi cevaplar vermiş, bununla da kalmamış, birden celallenip: "Siz kimsiniz? Sizin gibi çetecilerin beni sorguya çekmesi ne haddine!" der demez Osman Ağa'nın yardımcılarından Mustafa Kaptan'ın tabancası Hıristos'un şakağında patlamış.

Giresun Gönüllüleri Müfrezesi Reisi'nin çarşıda alış veriş yapıyor gibi bir iki Türk'ün dükkânına uğraması da muhbir-haber elemanlarıyla görüşmesinden başka bir şey değildi.

Küre Dağları (İsfendiyar) silsilesinin batı uzantısındaki Dranaz Dağı, Gerze sahillerinden 35-40 km içeridedir. Sinop'u Boyabat üzerinden İç Anadolu'ya bağlayan yol, bu dağdan geçer. Dranaz üzerindeki köylerden biri Bürnük'tür ve bu köyün yakınında yolun kenarında "Kurtlu Han" adıyla bir konaklama yeri vardır. (Tamamen ahşap olan Kurtlu Han, birkaç sene önce çok eskimiş olduğundan, çökerek yıkıldı.)

Giresun gönüllülerinin Gerze'den ayrıldıkları günün gece yarısını geçen saatlerinde Kurtlu Han'dan dışarı Rumca müzik sesleri, naralar, nidalar gelmektedir... Anıden hanın kanatlı kapılarının ikisi birden tekmeyle ardına kadar açılır. Lüks ve idare lambaları ile salonun ucundaki ocağın alevlerinin aydınlattığı geniş salonda, Harbo ve otuz altı Rum Pontus eşkıyası çalgılar eşliğinde çengi oynatmaktadır. Hepsi buz kesilir. Hiçbiri duvarda asılı olanlar şöyle dursun, yanlarında duran mavzerlerine bile davranamazlar. Kara zıpkalılar karşılarındadır... Rum Pontuslular büyük küçük bütün dillerini yutmuş, gözleri faltaşı gibi dışarı fırlamış haldeyken, Osman Ağa'nın sesi hanın duvarlarında çınlar:

— Ulan palikarya eniklerl! Türk köylerinde korumasız insanları soyar soğana çevirir, onlara zulüm ve tecavüzlerinizin zaferi diye mi burada alem yapıp çengiler oynatırsınız?!...

Yunanın İzmir'e, İngilizin Samsun'a çıkmasıyla şımarıp bu toprakların efendisi mi olacağınızı aklınız kesti? Nankör kefereler, şimdi ben sizin gibi köçeklere nasıl av-

rat gibi oynatılacağını gösteririm! Soyunun hepiniz! Dümbelekçiler! Siz de biraz önceki Rum gıygıyını çalın!

Ocak başında bulunan, ekmek ve yufka pişirmede kullanılan 6-7 sacı işaret ederek, Giresun gönüllülerine, "Şunları ısıtıp salonun ortasına koyun!" emrini verir.

Nihayet Harbo'nun dili çözülür:

— Ağam, etme eyleme, biz ettik sen etme, bağışla...

— Ulan Türk düşmanı hırbo, seni artık bütün Rum kiliselerinin duaları bile kurtaramaz, yaltaklanıp durma...

Uzun sürmez, Kurtlu Han'dan gruplar halinde yükselen mavzer sesleri, karanlıkları deler gibi civardaki ormanlar ve hana yakın köylerde uğuldar.

Gün ağardıktan çok sonra, gene de korka korka Kurtlu Han'a girebilen civardaki Türk ve Rum köylüler, Harbo ve adamlarının cesetlerini irkilerek izlemekten; salonun duvarına kömürle yazılmış yazıyı epey geç fark ederler.

Rum Pontuslular!

Vatana ihanet edenler ve Türk ahaliye eziyet çektirenler, yerlerde gördükleriniz gibi tepelenecektir.

Giresun Müdafaî Milliye Reisi
Osman Bey

Dinleyin, bu söylenen bir güneş türküsüdür.

1922 yılının Ağustos ayı. Büyük Taarruz'un son hazırlıkları tamamlanmaya çalışılmaktadır. 25 Ağustos akşamı 5'inci Kafkas Tümeninin 10'uncu Alay Komutanı Yarbay İsmail Hakkı Kızılcaali, subayları ile son görüşmesini yapmaktadır. Toplantı bitince alayın doktoru teğmen söz ister ve: "Kumandanım, alayın 2'nci taburunun yarısı ile 3'üncü taburun tamamının ayakları çıplaktır, gönderilen kömüş (manda) derisi yetişmediği için, bu taburdaki erlere çarık yapılamadı. Karşımızdaki Yunan siperlerinin etrafı örümcek ağı gibi dikenli tel örgüleriyle çevrilmiş durumda."

Yaşamı o cepheden bu cepheye koşmakla geçmiş olan Alay Komutanı, "Doktor, sen merak etme, ben bu milletin çocuklarının vatanları için neler yapabileceğini çok iyi bilirim. Çıplak ayakla bile o tel örgüleri ayaklarında en sağlam çizmeler varmış gibi aşacaklardır. Yarın seyret, bak ne göreceksin."

5'inci Kafkas Tümeninin alayları da ertesi gün sabahın alacakaranlığında taarruza başladı. Yunanlılar mevzilin en can alıcı yeri olan Toklu Sivrisi'nde büyük bir direnme gösterdiler... Sonunda süngüler işi bitirdi.

30 Ağustos günü akşam olurken 5'inci Kafkas Tümeni'nin 10'uncu Alayı'nın cenkten cenge koşmaktan rengi solmuş sancağı Toklu Sivrisinin üzerinde güneşin son ışıklarıyla parlıyordu.

İki sönük ışıklı fenerin aydınlattığı alay sargı yerinde, doktor ve sıhhiye erleri durmadan yara sarıyorlardı. Şehitlerin gömülmesi yarına bırakılmıştı.

Alayın doktoru eski püskü, kaynatılmış gaz bezleri ile tabanları parçalanmış erlerin ayaklarını sarıyordu. Bir çavuş parçalanmış ayak tabanlarını pansuman eden doktora, "Şu talihsizliğe bak" der gibi başını iki yana sallayarak: "Doktor bey, şu Yunanı arkasından kovalayamadığımıza o kadar çok üzülüyoruz ki, yoksa ne önemi var taban yaralarının..." diye hayıflanıyordu.

John Keegan'ın *"Savaş Sanatı Tarihi"* eserinden:

9'uncu yüzyılda dünya üzerinde hiç kimse onlardan daha cesur, daha sadık ve daha kalabalık değildi. Türkler gerçekten çetin insanlardı. Atlarını bedenlerinin bir parçası gibi kullanıyorlardı. Türkler, dinin dünya işlerinden uzaklaşma olduğuna sahip değillerdi.

Osmanlı İmparatorluğunun bütün toprakları elden çıktığında yalnız Türkiye'de yaşayan zeki, sert ve dayanıklı ırka mensup Türkler, dünyaya vatanseverlik dersi vererek, 20'nci yüzyılın ortasında bağımsız bir ülke olarak ortaya çıkıp kimseden emir almaya gelmeyeceklerini kanıtlamışlardır.

Silâh, savaşçının değerini düşürür.

CERVANTES

Fenikeliler ve İbranilerin "kittim", Yunanlıların "kypros" dedikleri, adını mitolojiye geçmiş Venüs'ün adlarından biri olan Latince "Cyprus"tan aldığı söylenen Kıbrıs Adası; coğrafi konumunun önemi, ikliminin güzelliği ve toprağının verimliliği sayesinde her devirde, kıran kırana kavga ve mücadelelerin sebebi olmuştur.

Kıbrıs sürekli olarak Arap, Mısır, Suriye, Yunanistan ve İtalya'nın iştahlarını kabartmıştır. Tarihi ise gelişen uygarlığı yüzünden atalete sürüklenmiş ülkelerde olduğu gibi kargaşalıklar ve felâketlerle doludur. Ada'yı Fenikeliler'den Mısırlılar, Mısırlılar'dan Persler, Persler'den Yunanlılar sırasıyla fethetmişlerdir. Sonra Büyük İskender'in eline geçmiş, ondan Romalı Kanton'un egemenliğine girmiştir. Trajans döneminde Yahudiler tarafından tahrip edilmiş, arkadan VIII. yüzyılda Araplar'ın işgaline uğramıştır. Kudüs Haçlı Devleti'nin kralı Baudouin ile İngiltere Kralı Richard tarafından Araplar'ın elinden alınmıştır. Bir ara Memlûklar pek sağlam olmayan bir biçimde Kıbrıs'ı topraklarına bağlamışlardır. Toprak alıp toprak satmayı iş edinmiş olan Venedikliler, Kıbrıs için de pazarlık etmişler, sonra da ticaret bahanesiyle sokuldukları Kıbrıs'ı fiilen işgal etmişlerdir.

II. Selim'in şehzadeliğinden yakın dostu olan Yahudi Yasef Nassi, onun padişah olmasıyla sarayın ileri gelenlerinden biri oldu ve sultan bu eski dostuna Naxos ve

Scyros adaları dükalığını verdi. Bu Yahudi oralara hiç gitmediği gibi bu iki adanın sırf şarap geliri olan yılda yüz elli bin altından fazla parayı da servetine kattı. Ama Yahudi serüvenci için daha büyük bir hayal vardı, o da Kıbrıs krallığıydı. Sultan Selim'i durmadan Venedik Cumhuriyeti'nin bu zengin adasına karşı sefer düzenlenmesi için teşvik ediyordu. Yasef Nassi, Lala Mustafa Paşa ve kaptanıderya Piyale Paşa Venedik'le savaşmak istiyor, fakat Sokullu Mehmet Paşa ve Şeyhülislam sarayın bu düşüncesine karşı çıkıyordu. Onlar için ortada hiçbir neden yoktu ve zaman da uygun değildi. Venedik'le Osmanlı devleti arasında ise en küçük bir ihtilaf söz konusu değildi. Çünkü Venedikliler ilişkilerde çok dikkatliydiler, üstelik limanlarında demirli bulunan donanmaları bir anda Kıbrıs kıyılarını saracak güçteydi.

Serveti her türlü rüşveti karşılayacak kadar fazla olan Nassi, Yahudi birkaç korsana bol para vererek Venedik donanmasına sabotaj yaptırdı. 1569 yılının 13/14 Eylül gecesi Venedikliler korkunç bir patlama ile uyandıklarında ünlü Venedik Tersanesi ile limanlarındaki donanmanın alevler içinde olduğunu gördüler. Cumhuriyetin barut deposu, tersanelerle beraber havaya uçmuştu. Bir gün önce tam donanımlı yüz elli kadırganın yüzdüğü iç limanda şimdi su üstünde yalnız tahta parçaları ve cesetler vardı.

Venedik'in uğradığı bu felâket, savaş taraftarlarına büyük avantaj sağlıyordu. Özgür ve gururlu bir cumhuriyet olan Venedik'e yapılan teslim önerisi reddedilince, Osmanlı Donanması Kıbrıs'a yelken açtı. Toplam olarak üç yüz altmış kadırga 1570 yılının Mart ve Nisan aylarında İstanbul'dan hareket etti. Donanma, Anadolu burunlarını geçip Karaman sahillerini izlerken durduğu her limandan yeni kuvvetler aldı. Bu arada Naxos Dükü Yasef Nassi'nin isteklerine boyun eğmeyen Tine Adası, Osmanlı Donanması geçerken, saray dostu Yahudi'nin arzuları üzerine

on bin kişilik bir kuvvet tarafından işgal edilerek yakılıp yıkıldı.

1 Temmuz 1570'de Türk kadırgaları Kıbrıs'ın güney kıyılarındaki limanı Limasol koyuna demir attı. Üç yüz altmış kadırga ve en az yüz bin askerle gelen Lala Mustafa Paşa, hemen hemen hiçbir mukavemetle karşılaşmadan askerlerini ve toplarını Limasol'un çıplak sahillerine çıkardı.

Muharebeler, yüz bin Kıbrıslı ile toplam on bin Venedik, İtalyan ve Arnavut askerin savunduğu Lefkoşa'da başladı. Altı hafta süren kuşatmada saldırının beş kez püskürtülmesi Kıbrıslıların umutlarını artırıyor, her sabah çan kulelerinin tepesinden ufukları gözleyerek Venedik'ten gelecek yardımları bekliyorlardı. Kent içinde direniş fazla olduğundan ve teslim olmakta gecikildiğinden sürekli bombardıman sonucu yirmi bin kişi öldü. Bu arada Osmanlı Donanması da Anadolu'dan yirmi bin askeri daha Limasol limanına çıkardı. Lefkoşa'dan elde edilmiş ganimetler gemilere yüklenmiş harekete hazır beklerken, bir kadın, eline geçirdiği meşale ile yelkenleri ateşe verdi. Bir anda barut depolarına sıçrayan yangın, üç kadırganın yükleri ile birlikte denizin dibini boylamasına neden oldu. Hazineleri kurtarmak isteseler de, akıntının şiddetinden başaramadılar. Daha sonra bazı serüvenci İngiliz denizcileri, Osmanlılara yarı yarıya paylaşma koşuluyla Kıbrıs hazinesini çıkarmayı önereceklerdir.

Magosa'daki muharebeler, sonbahar ve kış aylarında defalarca yapılan ve sonuçsuz kalan saldırılara tanık oldu. Çünkü surlar güllelerle paramparça ediliyor, ancak sabahleyin onarılmış olarak ortaya çıkıyordu. Bu arada Ada'ya Rodos tarafından Dalmaçyalı iki bin ve Giritli bin beş yüz asker, yanlarında cephane ve yiyecekleri ile Magosa'nın yardımına koşmak için Venedik kadırgalarıyla Osmanlı Donanması'nın çemberini yarmaya çalışıyorlardı.

İstanbul'da II. Selim sabırsızlanıyor, Sadrazam sinirleniyor, her ikisinin de kaygısı her geçen gün artıyordu. Eğer Avrupalılar aralarındaki ihtilafları göz ardı ederek müşterek bir hareket yapabilseler, her şey çok kötü olabilirdi. Ama bunu yapamadılar. Magosa'yı savunan Venedikli Amiral Bragadin'in iradesi de kırılabilinecek cinsten değildi. Lala Mustafa Paşa'nın saraydaki itibarı kırıldı. İlkbaharda Anadolu'dan kırk bin asker daha Kıbrıs'a getirildi. İki taraf da tükendikçe tükendi ve sonunda pek de dürüst sayılmayacak bir anlaşma yaptılar. Tarihler boyunca iştah kabartan, doğanın ve fatihlerin yüzyıllar boyu çekiştiği Kıbrıs Adası sonuçta Türklerin eline geçti. Venediklıler en zengin sömürgelerini kaybediyorlar; Türkler de savaş yüzünden verimsizleşen bir toprak ile nüfusu azalmış bir ada kazanıyorlardı. Bu fetih Türklere elli bin şehide, yenik düşenlere de yüz elli bin ölüye mal oldu.

Bir zamanlar Romalılar'ın Mısır kraliçeleri Arsinoe ve Kleopatra'ya armağan ettikleri Kıbrıs, önce sadrazamların sonra da valide sultanların çiftliği haline geldi.

Kıbrıs'ın işgali ile işin bittiğini sanan herkes yanıldı. Bütün Hıristiyanlığın dinsel önderi Papa, Kıbrıs'ın utancını ve öcünü almak için İtalyan, İspanyol ve Fransız donanmalarını birleştirdi. Türklerin Avrupa'da gözüktüklerinden beri, on üçüncü kez, batıda onlara karşı dinsel bir nefret dalgası doğdu. Bu haçlı seferinin komutanlığına da, batılı şövalyelerin sonuncusu, serüvenleri itibarı ile masal, roman ve destan kahramanlarına benzeyen Avusturyalı Don Juan getirildi. Haçlı Donanması, Osmanlı Donanması'nı aramak üzere 25 Eylül 1571 günü Sicilya'nın Messina limanını terk etti. Haçlı Donanması'nı meydana getiren devletler, kendi kadırga ve kalyonlarından oluşan kuvvetlerinin başına ülkelerinin en ünlü ve savaşçı amirallerini vermişlerdi. Bunlardan biri de Andre Dorya'nın yeğeniydi.

Don Juan, Türk Donanması'nın yerini ve gücünü bilmiyordu. Çok daha sonra meşhur İngiliz Amiral Nelson'un yaptığı gibi on altı gün süreyle Akdeniz'in bir ucundan öteki ucuna kadar Türk gemilerini aradı. Sonunda 7 Ekim günü fora yelken Adriyatik Denizi'ne daldı. Gün batarken de Arnavutluk kıyılarındaki İnebahtı Körfezi'ndeki sayısız kadırganın yelkenlerini fark etti. Bunlar Barbaros döneminde olduğu gibi müttefik Haçlı Donanması ile uygun bir savaş alanı arayan Türk Donanması'ydı. Osmanlı amiralleri savaşı nasıl kabul edeceklerini tartıştılar. Fakat her ihtiyat önlemi cüretkârlara korkaklık, tutuculara sadakatsizlik olarak gözüküyordu.

Artık Barbaros yaşamıyordu. Yılları denizin üzerinde geçen tecrübeli Piyale Paşa da yorulduğunu anlayıp amirallikten çekilmişti. Şimdi donanmanın başında cesur ve gözükara, fakat deneyimsiz bir amiral olan Müezzinzade Ali Paşa vardı. Müezzinzade Ali Paşa kendi komuta grubundaki gemilerle yelkenleri fora ederek Haçlı Donanması'nı karşılamaya çıktı.

Bir ara iki taraftan toplam 600 kadırga hat düzeninde, top atışı mesafesinde karşı karşıya geldiler. Talihin garip bir cilvesi Haçlı donanmasında Haçlılar için kürek çeken Müslüman tutsaklar, Türk donanmasında da Türkler için kürek çeken Hıristiyan forsalar vardı. İki taraf da "Allah'a" kendi dinlerinin dualarıyla karşı tarafın kazanması için yalvarıyordu. Batıdan esen sabah rüzgârı dindiği için, sakin duran altı yüz kadırgayı hareket ettirme işi yalnızca forsalara kalmıştı.

Savaş, Haçlı Donanması'nın sol kanadının, Türk Donanması'nın sağ kanadına değmesi ile başladı. Bu kanatla Türk kadırgaları üzerinde kara kuvvetlerinin bulunması ve gemilerin sayıca üstünlüğü Venedik kuvvetleri için felâket oldu. Amiralleri öldü ve Venedik sancakları gözden kayboldu.

Müezzinzade Ali Paşa, zaferi elde edecek son darbenin Don Juan'ın yeşil bayraklı Amiral gemisine bordalamak olduğunu sanarak, arkasından kendi gemilerinin izleyip izlemediğine bile bakmadan yanındaki beş yüz levente güvenerek, Haçlıların Amiral gemisinin üzerine daldı. İki kadırga şiddetle birbirine çarptı, sarsıldı, ayrıldı, tekrar yan yana geldi. İki geminin küpeşteleri kan gölüne döndü. Denize düşen yaralılar bile suda birbirlerini boğazlamayı sürdürüyordu.

Don Juan ve Ali Paşa bu kargaşada birbirlerini arıyorlardı. Tam karşılaşacakları sırada yandaki İspanyol gemisinden açılan ateş, kaptanıderya Müezzinzade Ali Paşa'yı kılıcı elinde, seren direğinin yanına düşürdü. İspanyollardan zafer çığlıkları, Türklerden acı haykırışlar yükseldi. Don Juan, Ali Paşa'nın cesedi üzerinden atlayıp, güvertede hâlâ dövüşmeye devam eden bir avuç leventi yok etmek için ileri atıldı. Afrikalılar kadar vahşi olan İspanyollar, kaptanıderyanın kafasını baltaları ile kestiler. Sarığından kan damlayan başı gören leventlerin bir kısmı teslim oldu, bir kısmı da denize atladılar.

Don Juan, Osmanlı Amiral gemisinden Osmanlı sancağını indirdi ve seren direğine İspanyol bayrağını çektirdi. Kaptanıderya Ali Paşa'nın cüreti, hemen hemen hiç vuruşma olmadan merkezdeki savaşın yazgısını belli etti. Sağ kanatta Uluç Ali Paşa'nın Malta Amiralinin elli dört kadırgasını darmadağınık etmesi ve yüzlerce şövalyeyi öldürmesi; Osmanlı sancağının Haçlı Amiral gemisinde görülmesiyle morallerini sıfıra indirip, zafer umudunun kaybedilmesine yetti. Yanan doksan iki Türk kadırgası bütün gece Arnavutluk sahillerini aydınlattı. Yüzlerce top ve binlerce Türk gemicisini taşıyan yüz kırk kadırga ertesi gün müttefikler tarafından paylaşıldı. İnebahtı'nın dalgaları birkaç saat içinde otuz bin Müslüman Türk'ü ve on bin Hıristiyanı yuttu.

Dinler ve ırklar bir savaşla yok olmazlar. İnebahtı müttefiklere moral, ganimet ve on iki bin tutsağın dışında başka bir sonuç sağlamadı. Yine de Roma, Napoli ve Venedik kiliselerinde Haçlı seferlerini sonsuzlaştırmak için ayinler yapıldı.

Ve Kıbrıs Adası Türklere, bir yıldan daha kısa sayılabilecek bir zamanda; kayıplar, tutsaklar ve yaralılar hariç, seksen bin şehide mal oldu; binlerce ocağı söndürdü.

En yenilmez insan, karşınızda en keskin ve en kesin duygularla direnen insandır. Başkalarına boyun eğdirmekte gözü olmayana boyun eğdirmek zordur.

Devlet, insanoğlunun avcı toplayıcı devirlerinden başlayarak, aile, kabile, aşiret aşamalarını geçerek sonunda ulaştıkları siyasi bir kurumdur. Temeli adalet olan bu kurumdan amaç; onu meydana getiren insanlara özgürlük ve güvenlik sağlamasıdır.

Yunanca Damos (insanlar) ve Kratos (yönetmek) kelimelerinden oluşan "Demokrasi", insanları yönetmek demektir. Romalılar aynı sisteme "Halka ait olan" anlamında, Cumhuriyet demişlerdir. Her ikisinin de özgün ve gerçek anlamı aynı olmasına rağmen siyasi gücü eline geçirenler veya ele geçirmeye çalışan siyasi örgütler, bu iki sözcüğü kendi işlerine geldiği gibi yorumlayarak ve uygulama anlayışları getirerek yozlaştırmışlardır. Bu durum özellikle, henüz bireysel özgürlüğe ulaşamamış, kültürel olarak bağımlılığı devam eden toplumlardan meydana gelen devletlerde görülmektedir.

Devlet, bir gaye değil, bir vasıtadır. Devletin mevcudiyeti, onun temsil ettiği milletin yaşamına huzur ve mutluluk sağladığı takdirde "ideal bir devlet" olarak kabul edilebilir.

Devlet, bir şekil ifade eder, onun cevheri, tek tek bireyler ve onların meydana getirdiği ulusun kıymeti iledir. Ve

bir devlette her birey, devletin başına gelen her şeyden sorumludur. Bu nedenledir ki devletin savunması silâhlarla değil milletle yapılır. Devletin besleyeceği ruh ne kadar kıymetli olursa, tehlike dönemlerinde savunmasını da kendi ulusunda bulacaktır.

Topraklarına ve bağımsızlığına yapılacak hücumlardan devleti, ancak ve sadece, en ateşli vatanperverlik, yüksek milli şuur, heyecan dolu olan erkek ve kadınların meydana getirecekleri canlı duvarlar koruyacaktır.

Milletini seven bir kimse, bu sevgisini ancak milleti için göze almaya ve katlanmaya hazır olduğu fedakârlık ve feragatle ispat edebilir. Bir kimsenin, milleti ile iftihar edebilmesi için, o kimse milletinin sosyal sınıflarından utanmamalıdır. Milletin bir bölümü sefil bir hayat sürüyorsa ve birtakım endişeler içinde ise veyahut ahlakça düşkün bulunuyorsa, insanlar böyle bir milletin ferdi olmaktan iftihar duyamaz. Ancak bir millet bütün bireyleri ile sağlam bir dimağa ve sağlam bir vücuda sahip olursa, o millete dahil olmak her vatandaşta milli gurur vesilesi olabilir. Bu yüksek gurur ve iftihar kaynağını, ancak milletin büyüklüğünü anlayabilen bir kimse duyabilir ve sezebilir.

Devletin dertleri hiç bitmez. Biri biterse mutlaka arkadan bir başka meselesi çıkacaktır. Gücün ve kudretin temsili olan devletin bu yeteneğinden, ne başka devletler ne de devletin içinde yaşayan ve onun sahibi olan halkın en küçük bir şüphe ve kaygı duymaması gerekir. Aksi halde devletin egemenliği ve tepki verme gücü zayıflar, nasihat veren yaşlılara döner.

Sokrates, devlete ve yurda sahip çıkmayı, "Ispartalılar gibi açık tutun yurdunuzu, sınırlara kale yaparak, engel koyarak yurt savunulmaz, kaleyi vatandaşlarınızın yüreklerine kurun," der.

Devlet, halkını bir uçta en zenginler, diğer uçta en fakirler haline getirilip düşürülmesine mani olacak düzenlemeleri yapamadığı takdirde, bir tarafta para ile kendini satabilecek, diğer tarafta da onu para ile alabilecek iki kutup meydana getirecektir. Böyle bir düzen ve hal çok kısa sürede o devletin topraklarında huzuru kaçıracak durum ve olaylarla karşılaşılacaktır.

Jean-Jacques Rousseau, böyle koşulların doğması hali için: "Yurttaşların zorunlu olarak kötüleştikleri bir aşağılık devlet varsa, orada kötü olanı değil, kötü olmayı zorlayan adamı asmak gerekir," diyecektir.

Orta çağlarda sığ yerlere fener koyup, ışık göstererek, gemileri kayalıklara bindirip soyan korsanlar gibi, devleti de her zaman soymaya kalkışanlar olacaktır.

Bir krallıkta, özel bir kişinin aşırı zenginliği onu kralın üzerine çıkarmaz. Ama bir cumhuriyette onu kolaylıkla yasaların üzerine çıkarabilir. O zaman devletin gücü kalmaz ve zengin gerçek egemen haline gelir. Bu nedenle cumhuriyette yaşayanlar sağır ve kör, duyguları düşük, güçsüz ve kandırılmaya hazır insanlar olamazlar.

Eflatun, *"Devlet"*inde, akılca ve ruhça zayıf olanlara tartışmayı bile yasaklamıştır.

Devletin ve devlet makamlarının mevcut oluşlarının sebebi, kişi ve bazı kurumlarla gene bazı sosyal sınıflara gelir kaynağı olmak değildir. Devletin vazifesi, kendisine düşen işleri görmektir. Fakat bu görev ancak devletin bu işleri yapabilecek yetenek ve enerjisine sahip iyi ve cesur adamları yetiştirmek, işlerin başına getirebilmesi ile mümkündür. Hükümetleri bazı sınıf ve kişilere çıkar ve kaynak sağlamaktan ibaret bulunan, halkının yeteneklerini değerlendiremeyen devletler buhran ve tehlikelere düşecektir.

Devletin gerçek değeri hakkındaki karar, devletin kendisine değil, ulusun kıymet ve seviyesine bağlıdır. Devletin yüksek vazifesi, esas itibarıyla ulusa düşer. Devletin asli işi, varlığının gücüyle, ulusun her alanda gelişmesine imkân sağlamaktır. Fakat devletler tarihinde bu böyle olmayıp devlette hizmet için kendilerine iş verilmiş olan oligarşi ve bürokrasi mevcut durumu devam ettirmeyi yeğler. Bunlar, devleti bir mekanizma olarak görürler ve varlıklarının tek sebebi bu düzenin sürmesidir. Devlet ve devletin otoritesi, bu gibiler için gayedir.

Buradaki doğal çelişki şudur; halkın kendisi için kurup varettiği bu kurum giderek halka karşı kendini koruma tedbirleriyle örgütlenir.

Devletin öznesi de nesnesi de insandır. Devleti kalkındırmak isteyen de önce kendisini kalkındırmalıdır. Önder ve önderleri olmadan, doğanın hiç eskimeyen yasası gereğince devletinin örgütsel yapısı da eskiyecektir. Değişim ürkütücüdür, sıradanlar çekinirler, riske atılmayı göze alamazlar.

Doğada ödül ve ceza olmaz, sadece sonuçlar vardır. Hatalar saman çöpleri gibi suyun yüzüne çıkmaya başladığında genelde az gelişmiş ülkelerde, daha fazla zayıflığı halktan saklamanın yöntemi olarak "gizlilik" gibi anlamsız bir karanlığa saklanma başlar. Bu defa hesap vermeden keyfilik daha çok artar. Bilinmelidir ki, nerede gizlilik varsa, orada keyfilik vardır.

Bir işi yapmak için tek bir zaman vardır. O da ilk'tir. Devlet bir hiyerarşik şemadır. Yaşayan şey, toprakların üzerindeki insandır. Yaşama denilen şeyse sadece onun ömrüdür. Yeryüzünde tüm canlıların bir tek amacı vardır. O da huzur, yani kendini iyi hissetmektir. Eğer şimdi hayatta bulunan ama altmış seksen yıl sonra dünyada olmayacaklar için yapılması gerekenler yapılamıyorsa, gi-

denler gitmiştir. Gelecek de elbette önemlidir. Ama gelecek olanları şimdikiler değil, kendi içlerinden çıkanlar yönetecektir. Hem sonra, onlar zaten kendi dönemlerinin sorunlarıyla uğraşacaklardır.

Bütün bu sebeplerden; tereddütle, gecikmeyle, atlı karınca gibi daireler çizerek hep aynı noktaya gelinerek, hiç yoktan iş çıkarma hastalığına tutulanlarla, başkalarından edinilmiş bilgileri köle gibi takip ederek, her kötü giden şeyi sürekli savunarak, işe yaramaz bir sürü lafı bilgi diye kâğıtlara dökerek, insanı boğacak kadar yavaş yürütülen düzende; devlet, yaşlandıkça yaşlanır enerji ve gençliğini yitirir. Bütün canlıların ölüm sebebi eskimişliktir. Doğa yasası budur, zaman içinde yer alan her şey değişir. Varolmak demek değişim demektir. Değişimi göze almak cesaret ister.

Her şey zamanında yapılmalıdır. Pişmanlık içinde olmanın hiçbir faydası yoktur insana.

Jean-Jacques Rousseau'nun *"Toplum Sözleşmesi"*nden:

> Cumhuriyet halkın işidir. Egemenlik temsil edilemez, aynı nedenden dolayı da devredilemez de. Halkın vekilleri onun temsilcileri değildir, olamazlar da; onlar sadece halkın memurlarıdır; hiçbir konuda son kararı veremezler. Halkın bizzat onaylamadığı bir yasa hükümsüzdür. Hatta yasa bile değildir. Temsilci meclislerinde halk özgür olduğuna inanıyor, bu vahim bir hatadır.
>
> Onlar yalnızca parlamento üyelerini seçerken özgürdürler; üyeler seçilir seçilmez halk onların kölesi haline geliyor; bir hiç oluyor. Egemenlik halktan kaynaklanır ve halkta kalmalıdır.
>
> Harcadığı her meteliğin sonuçlarını ölçmek biçmek zorunda kalanların kalpleri ve kafaları özgür olamaz.

Mülkiyet ve mülk sahiplerine duyulan aşırı saygı, bu dünyada birçok kötülüğün ve çirkinliğin kaynağıdır.

Sefalet düşünceleri kabalaştırıyor. Enerjik ve bilgili yurttaşlar kitlesini oluşturmak, sefaletten kurtulmak, yöneticileri cesur ve liyakatlilerden oluşturmak şarttır.

Tavuk kümesindeki tilki gibi, çıkar ve gelenek zoruyla gösterilen saygı yüzünden toplum dalkavuk haline gelir; saygısızlar kalabalığı oluşur, çünkü sevgi yoktur. Dalkavuklar da huysuz ve bencil yöneticiler yaratır. Sonunda kimseye ne fayda ne de hayır gelir. Putperestlik çağının geri gelmesinin ceremisini önce milletin kendisi sonra da devlet öder.

İnsanları kendi hakları için eylemde bulunmadıkça gitgide daha fazla itaatkârlaşırlar. İnsanlar oyunlar oynarlar ve bunu severler. Bu bir yaratılış meselesidir. Ancak zaman, baştan kontrol edilebilecek olayları felâkete dönüştürdüğünde; şimdi ağlamak vakti geldi diye; çirkin ördek, küçük bulutun iyiliği, yardımsever sincap, yağmurcuk kuşu, üveyiklер göçerken, kabadayı köpekler gibi Ezop masallarıyla teselli ararlar.

İnsanlara kesintisiz mutluluk tanınmadığından, öyle veya böyle kendilerini güvensiz bir konumda hissederler. Uzağı düşünmeyen adam, acıyı yanıbaşında bulacaktır.

Devletlerin amacı; insanlara hükmetmek, onları korkutmak, baskı altında tutmak, onları başkalarının arzularına tabi kılmak değildir. Devletin gerçek amacı hürriyettir, temel dayanağı da adalettir.

Özgürlük ve Cesaret, tüm canlıların kâinatta var oldukları andan bugüne değişmeyen tek erdem, tek tutku, tek saygı, tek özlemleridir. Bu gelecekte de böyle olacaktır. İnsanlar devlet kurumunu yeryüzünde örgütlerken asırların değiştiremediği bu şeye, özgürlüğe sahip olabile-

ceklerini düşünmüş ve hayal etmişlerdir. Sonunda gele gele demokrasiye ulaşmışlardır. Bulabildikleri, şimdilik bu koydur. Burası da en iyi ile en kötü arasında gidip gelmektedir. Demokrasi hoşgörü gerektirmektedir. Hoşgörü denilen şey ise, katlanmaktan öte bir şey değildir. Özgür bireylerden oluşan halk, devletle ilgili, aslında bizzat kendisiyle ilgili meseleleri kedinin fareyi izlediği gibi izlemek zorunda kalmaktadır.

Neden, çünkü başka devletlerin pazarları ve kaynakları ele geçirmek için çevirdikleri dalavereler hiç bitmez. Hele zayıf ve iyi idare edilemeyen devletlerin vay haline! Devletlerin baş belaları şunlardır: Seller, depremler, salgın hastalıklar ve savaşlar. İlk üçü doğadan gelir. Dördüncüsü insanların tabiatlarından, dolayısıyla bu da doğadan grubuna dahildir. Dördüncüsü, yani savaşlar yüz binlerce yıldır sahnededir. Değişmez ve değiştirilemez. Her zaman yüksek mantık ve ihtişamlı gerekçeleri hazırdır... Bunun fiziksel ve ruhsal sebepleri emperyalizm ve misyonerliktir. Bu iki gerekçe, 1860'lardan beri Türk devletlerinin üzerine de kara bulut gibi çökmüş haldedir.

Bunu hiçbir şey değiştiremez. Tıpkı eskiden güreşlerde pehlivanlar meydana çıktığında, güreş başlamadan yaşlı bir kişi maniler söyler, onları överdi. Bu anlatımda kullanılan manilerden biri de şuydu:

"Katranı kaynatırsan olmaz şeker
Cinsine tükürdüğüm cinsine çeker."

ABD Bağımsızlık Savaşı'nın ünlü generali ve ilk devlet başkanı George Washington: "Yabancı devletlerin herhangi bir mali yardımına veya onların devamlı ittifaklarına bağlı olarak beklemek ve bunları hesap etmekten daha büyük bir hata olamaz," demiştir.

Elbette bir önder böyle teşhis koyacaktır. Tecrübesi ve sezgileri ona gerçekleri hızla algılamasına yardımcıdır.

Ne var ki varisleri bunu, "Sizin dışınızda kim varsa hepsine bu ilkeleri tatbik edin," anladılar.

Bir milletin devamlılığı kendi vatan topraklarının kaynaklarıyla sağlanır. Mevcut toprağın genişliğinde kaynakların yeterli olduğu görüldüğü zaman mevcut arazinin güvenliğini garanti altına almak mecburiyetindedir. Bu garanti, devletin siyasi kuvvet ve kudretinin toplamından doğar.

Devletlerin sınırları bir hafif akıllıya granit gibi değişmez görünse de, gerçekte bunu kuvvete başvurarak değiştirecek devletler olacaktır. Böyle bir teşebbüsle yüz yüze kalındığında hiç kimse boğazına sarılan bu pençeyi kılıca başvurmadan savuşturamaz. Milletleri esaret altına almaya çalışan uluslararası dolaplara ve oyunlara bir hamlede meydan okuyabilmek, ancak milli ihtirasın bir noktada toplanan kuvveti ile mümkündür.

Devletin süregiden düzen ve varlığını sıkıntıya sokup doğal akışı bozup tehdit eden, haklı veya haksız, darbeler ve ihtilallerdir. Şayet bir devletin hükümetine bağlı yasayla silahlandırılmış ordusu veya emniyet kuvvetleri kendi devletlerinin hükümetine ve rejimine karşı silahlı bir harekete kalkışırlarsa bunun adı "darbe"dir, ihtilal değil. İhtilali halk yapar. Toprağın da, kaynakların da, özgürlüğünün de gerçek ve tek sahibi olan halk, artık mevcut yönetim yapısından sıkı sıyrıldığında, hiçbir zorlama olmadan evinden, dükkânından; baltayı, kazmayı, demir çubuğu ve sopayı kapıp sokağa dökülürse, başarılı olur veya olmaz; işte bunun adı ihtilaldir. Voltaire'in dediği gibi, "İhtilal yapılmaz, gelir."

Dünya darbeler ve ihtilaller tarihinde görülür ki, darbe ve ihtilallerin başarısı, bunu yapmaya kalkışanların

cesareti ve cüretkâr oluşlarından değil, devleti idare edenlerin korkakça ve acınacak şekildeki kararsızlıklarından ileri gelir. Hiçbir terbiye, eğitim ve konum esas itibarıyla korkak olan bir kimseyi anadan doğma cesur yapmaz.

Bir kimse gibi, bir devlet de bir amaç ve fikir uğruna 20-30 yıl mücadele eder de herhangi bir kesin sonuç sağlayamazsa ve aynı zamanda rakibini tam mağlup edemezse, bu 20-30 senelik neticesiz kalan uğraşması, ne kadar kabiliyetsiz olduğunun en açık delilidir.

Bir devletin topraklarında iyi para kazanmak ve harcamak ile buraları yalnız bir oturma yeri gibi düşünerek, buhran ve felâketlerden uzak kalınacağını sanmak en düşük tabirle andavallıktır. Çünkü, devletlerin çöküş ve bitiş sebeplerine bakıldığında ekonominin üçüncü sıralarda olduğu görülür. Birinci sırada yozlaşmış siyaset, ikinci sırada ise ahlaki çöküntü mevcuttur.

Batı'nın ünlü düşünür ve yazarlarından Bernard Shaw'dan:

Devlet işleri hiç bitmez; on yeni iş çıkarmadan bir iş bitiremezler çünkü...

Devlet, yönetimde en kusursuz aday ve gönülsüz olandır.

Demokrasi, düzenbaz bir azınlık tarafından atanma yerine, yetersiz bir çoğunluk tarafından seçilmeyi getirdi.

Demokrasi dediğimiz siyasal deney, düzeysiz, kötü yönetimin son sığınağıdır.

Başkentteki düşmanları mı soruyorsunuz? Yiyicilik, züppelik, yetersizlik, kırtasiyecilik.

Her savaştan sonra yeni bir dünya kurmaya kalkarlar, bir balıkçı tezgâhını bile yönetemeyecek kafalarıyla.

Bir ulusun ulusçuluğunu yıkarsanız, onu geri kazanmaktan başka hiçbir şey düşünemez duruma getirirsiniz onları.

Siyasal bir akım, soyguncuların desteğini sağlamadan oy çoğunluğunu elde edemez.

Düşüncesizler alışılmış uğraşlar ve günlük işlerle meşguldürler. Hiçbir tutkusu bulunmayan iyi huylu insanlar korkak olur.

Karnı tok adamdan, hiçbir zaman devrimci olmaz.

İlerleme anlarında asiller, çöküş anlarında alçaklar başarılı olur.

Batı uygarlığı, daha önceki uygarlıkların düşüp parampar oldukları uçurumun kıyısına gelmiş bulunuyor.

Profesyonel dalkavuklar etrafımdan çekildi. Bu, artık benim güçsüz kaldığımı ve kimsenin artık benden korkmadığını gösteriyor.

Her rüzgârda otlar gibi eğilip bükülürsen,
Dağ bile olsan bir ota değmezsin.

MEVLÂNA

Tanrı ördeğe de ihtiyaç olduğunu düşünmüş ve ördekleri ördek olsun diye ördek gibi yaratmıştır. Ama ördeklerin yeryüzü serüveninde başlarına gelmedik kalmamıştır. Bunun sebepleri de yine ördekgillerin bizzat kendileridir, tabiatlarıdır.

Ördek saftır.

Bir ördek yavrusu kartal yuvasında bile büyüse, yine de ördektir. Halbuki o, bir yırtıcı yuvasında bulunursa, atmaca, şahin, doğan, kartal olabileceğini sanır. Çocukken de, büyükken de, yaşlıyken de o bir ördek olarak kalacaktır. Güçlü kanat, güçlü gaga, keskin göz, ona bahşedilmemiştir.

Düşmanlarının kendi cinslerini, yine kendilerine karşı kullanmak için sazlıklara bağlayıp beslemeleri ve ördek gibi öttürmesi, hatta mekanik ördek ötüşleri bile, bu tuzağa düşüp hayattan ayrılmalarına yeter.

Ördek şaşkındır.

Ördeğin şaşkınlığı dillere destandır. Bir şüphe, kuşku ve tehlike anında başüstü dalıp hemen düşmanın gözünden kaybolması gerekirken, kıçüstü dalmaya kalkar, bu onun korkusunu baskı altında tutamayıp paniğe kapılmasındandır. Doğru kararı hızla ve zamanında veremediğinden uzun bir süre suyun üstünde debelenir durur.

Ördek inkârcıdır.

Ördeğin en büyük ördekliklerinden biri de artık dünyada yırtıcılara yer olmadığını, bundan böyle daha çok ördeğe ihtiyaç olduğunu, ördekliğin daha kıymetli olduğunu söylemesidir. Bunu söyleyince bütün et yiyicilerin doğadan çekileceğini sandığından, ona ördek denmiştir. Bir ördek nasıl bilsin; toprak, su ve gökyüzünün hareket, mücadele ve eylem alanı olduğunu.

Ördek ahmaktır.

Ördek için en büyük talihsizlik, onu bir ördek sürüsünün başına getirmektir. İşi, sazlık ve durgun sularda sinek, küçük balık ve haşare avlamak olan ördeğe böyle bir hizmet yüklemek, güneşin bundan böyle doğudan değil de batıdan doğmasını beklemek kadar andavallıktır. Sonunda kendi türlerinden kartal yapmaya kalkışacak kadar doğa cahili olan şaşkın ve saf ördek sürüsünün büyük kısmının yaşamı, bir bataklık ve sazlıkta düşmanlarının pususunda sona erer.

Ördek korkaktır.

Kendilerine benzeyen sığırcık ve kargalar gibi ördekler de toplu bulunmak ve uçmaktan hoşlanırlar. Çünkü güven duyguları düşüktür. Meydan okuma ve cesaret hangi ördeğin haddine. Tanrı onlara gagalarını ötmek için vermiştir. Mezarlıkta korkudan ishk çalanlar gibi, devamlı öterler, öttükçe de kendilerini iyi hissederler. Öterek sonunda bir şey elde edilip kazanılamayacağını ördek nereden bilsin! Ne kadar öterse o kadar iyi olacak sanır!

Ördek aslında bir ördek gibi yaşamalı. Bir avcı tarafından vurulmaz, beslediği sahibi tarafından kesilmez, bir yırtıcının pençelerinde parçalanmadan hayatta kalabilirse, eceliyle de ölebilir.

Doğada amaçsız bir şey yoktur. Lâzım olmasalardı Tanrı onları yaratır mıydı?

Tarih, ulusların tarlasıdır. Her ulus bu tarlaya ne ekmişse gelecekte onu biçer.

VOLTAIRE

Tarih bir milletin hafızasıdır. İnsanların mazisinden kopuk ve habersiz yaşaması çok acıdır. Uluslar kültürel kişiliklerini tarihleri ve yaşadıkları coğrafyadan alırlar. Tarih, ibret ve ders almak için öğrenilir. Bunu yapamamış, öğrenmede acze düşmüş bir kişi, toplum sorumluluğunu taşıyamaz.

Zayıf bellek lafı, boş ve saçmadır. Unutmak, az öğrenmek veya hiç öğrenmemiş olmaktan gelir. Bellek kasa benzer, zayıf kas yeterince geliştirilmemiş kastır. Bellek de öyledir; yeterince geçmişle donatılmadığı için düşünce gücüne fayda sağlayamaz. Birbirinden ayrıymış gibi görünen birçok olayı birleştirme ise belleğin temelini teşkil eder.

Bellek-hafıza, tam olmasına rağmen, yalın bilgi ve gerçekler, tek başına insanlar için yeteri kadar itici bir güç değildir. Bu nedenle bilgi ve irade, bilmek ve yapabilmek arasında daima büyük bir fark vardır. İnsanı her zaman duyguları, sebatı, kararlılığı, metanet ve karakter gücü olarak tanımlanabilen mizacı ile aklının birleşmesi harekete geçirir. Bütün yetenekleri kendinde toplamış kişilik sahibi bir kimse, güçlüdür, tutarlıdır, bağımsızdır, gelişmiş sorumluluğa sahiptir.

İnsanları diğerlerinden farksız yapmaya bütün gücüyle gece gündüz çalışan bir dünyada kendin olarak kalabil-

mek, dünyanın en zor savaşını vermektir. Bu yüzden insan yaşamının amacı, olabildiğince kişiliğinin özgürleştirilmesi olmalıdır. Bu, şuna benzer; eğer yavru bir köpekbalığını yakalar ve akvaryuma koyarsanız yaşadığı akvaryuma uygun boyutlarda kalacaktır. Boyları 12 cm.'i geçmez. Ama tekrar denize bıraktığınızda hızla ergenleşerek doğal ölçülerine geri dönerler. Kötü bir sosyal yapı, zayıf ve baskıcı bir düzenle, özgür alan arasındaki insan da aynıdır.

Hiç kimse ve hiçbir kurum kendisini içerisinde yetiştiği kültür çevresinin etkisinden kurtaramaz. Ve eğitim; taklitçi, ezberci, kopyacı kullar yerine, yaratıcı, eylemci, bağımsız düşünebilen insanlar yetiştiremediği sürece, hız ve ilerleme yerine her şey bulunduğu yerde saymaya devam eder.

Abraham Lincoln'ün, oğlunun öğretmenine yazdığı mektuptan bir bölüm:

Tüm insanların dürüst ve adil olmadığını, her alçağa karşılık bir kahraman, her bencil politikacıya karşılık kendini adamış bir lider çıkacağını öğret ona.

Nazik insanlara karşı nazik, sert olanlara karşı sert olmasını, herkes birbirine takılmış bir yöne giderken kitlelerin peşine takılmayacak gücü vermeye çalış ona.

Hiçbir zaman kalbine ve ruhuna fiyat etiketi konmamasını öğret.

Uluyan bir kalabalığa kulaklarını tıkamasını öğret ve kendisinin haklı olduğuna inanıyorsa dimdik savaşmasını öğret.

Ona nazik davran fakat onu kucaklama, çünkü ateş çeliği saflaştırır. Bırak, sabırsız olacak kadar cesaret sahibi olsun.

Eğitim dar kafayı genişletmektir. Eğitimsiz insanın ruhu saf olduğundan bütün damgaları bağrına vurmak kolaylaşır. Eğitimsizlik bireyi toplumda yarım ve sakat bırakmaktır. Böylece zayıf düşen insan kendisinde varolan düşünceye değil, yanlış bile olsa kendi aklına gelmeyen düşünceye hayran olur. Aklı güçlendirmemek kuş olup da kanatsız yaşamaya benzer. Eğitim alamamış insanlar kahır çekmeye terk edilmiş, bin bağrı yanıklardır. Bunların çoğunluğu teşkil ettiği toplumlarda sap saman birbirine karışır, devlerle cüceler ayırt edilemez hale gelir. Hayat mücadelesinde üstünlük kazanmak için sağlam kafa lâzımdır. İnsanlar da koçlar gibi kafa kafaya dövüşürler.

Devletler gelip geçmiştir,
İz bırakmadan
Bunun gerçek sebebini
Bize tarih veriyor.
Sebep her zaman tek ve
Basittir.
Devletler yok olmuştur,
İnsanlarını işe yaramaz
Yaptıkları için.

Yetenek doğadan gelir. Orta kırat bir insanı alır eğitirseniz, ona gösterilen işi ve mesleği, derenin cazibe ile akışı gibi, yerine getirebilir. Ama onu zeki yapmaz; yaratıcı hale getirmez; anadan doğma cesaret, yüksek hayal gücü, sarsılmaz özgüven ve sezgi yeteneğine kavuşturamaz.

O zaman, eğitimini kanıtlayan birçok diploma sahibi biriyle, bu kâğıtlardan mahrum fakat zeki birinden hangisini tercih edersiniz sorusuyla karşılaşıldığında, eğitimlinin, eğitim aldığı alan dışındaki uğraşlarda ne kadar başarılı olabileceği konusunda tereddüt başgösterir. Çünkü eğitimli yalnızca kendi sahasında, diğeri sürülebilecek her

alanda mücadeleyi sonuçlandırabilir, ikilemi ile karşı karşıya kalınır.

Eğitim çok önemlidir, fakat bu kültürün ancak küçük bir bölümüdür. Kültürün büyük bir bölümü okul öncesinde ve okul dışından kazanılır. Eğitimi okulla sınırlamak ve öyle sanmak yanılgısı kültürün de okuldan alınıp verildiği hatasını doğurur. İnsanlar birbirlerine benzer çünkü kültürleri benzer, farklıysalar gene kültürleri yüzündendir. Çünkü insanlar kültürlerinin sonuçlarıdır.

Bir papağandan farksız "her işittiğini aynen tekrar edenler" ile "çok bilgilidir, ne duyarsa söyler" sınıfına dahil olanlar, genellikle daha çok eğitim görenlerden çıkar.

Özellikle de buhranlı ve tehlikeli dönemlerde, daha alt eğitim düzeyinde olmasına rağmen halk, sade bir mantık ve sağduyu ile işlerin nereye varacağını onlardan önce fark eder.

Bir millet bağımsızlığı dahil her şeyini kaybedebilir. Fakat dilini sakladıkça, o millet yaşıyor demektir.

NİHAL ATSIZ

Bir milleti millet yapan dilidir. Dil, milletin kültürünün temelidir. Bir ulusun gerçek yurdu, onun dilidir. Ulusal dil yok olunca ulusal duygu da zaman içinde yitirilir.

Dili korumakla vatanı korumak aynı şeydir. Çünkü dil, vatan kadar, tarih kadar, gelenek ve töre kadar azizdir. Dil olmayınca millet olmaz, soy sop, kök gövde olmaz. Milli kültürün baş unsuru dildir. Dil ve kültür birliği; duygu ve gönül beraberliği, şevk, heyecan ve ruh bütünlüğü sağlar. Bir insan her türlü bilgi ve öğretiyi en iyi, en hızlı ve en rahat biçimde kendi diliyle öğrenebilir.

İmparatorluk sevdalısı devletler iki şeyin peşinde koşarlar. Bunun biri emperyalizm, diğeri misyonerliktir. Misyonerlik, sömürgeleştirmenin ayaklarından biridir, amacı da kültürel soykırımdır.

Tarih boyunca her dönemde bu balık veya örümcek ağına düşen milletler, daha doğrusu hükümetler olmuştur. Yabancı dilde eğitim yapmak bir toplumun kendi kültür ve dilini aşağılamaktan, kendisine olan saygının zayıflığından öte bir şey değildir. Geniz yapısıyla, ifade vurgularıyla, bunların yüz kaslarına vuran ritümleriyle, düşünce kalıplarını o dile uydurmakla, bu; insanın kendi insa-

nından uzaklaşmasıdır; hatta, hem kendine hem toplumuna sevgi eksikliğidir.

Ülke içi veya yurtdışında yabancı dil okulları ve kurslarında yabancı dil öğrenmek başka, daha çocuğu ana diline hakim olmadan yabancı dille eğitim veren okullarda bilgi almak için okutmak başka şeydir.

Dilin düşmanlardan biri de, milletin içinde yaşayıp, onun dilini konuşur ve yazarken çok miktarda yabancı sözcük kullanan cücelerdir. Bunun iki sebebi vardır. Biri, bunu bilgi ve görgü üstünlüğü sanan basit kişilik, diğeri de soya çekim, yani devşirme ve dönmelerin silsilesinden gelmiş olmaktır.

Osmanlı bir hanedan ve imparatorluktu. İmparatorluk milliyet ve sömürge işlemektir. İşgal edilen topraklardan alınan binlerce kadın ve erkek, deniz ve kara savaşları sonuçlarında ele geçirilen on binlerce esir, muhtelif meslek ve sanat kollarına ait sayısız insan, çeşitli maksatlarla istihdam edilmek üzere bugünkü topraklara getirilmiştir. O günün koşullarında da bu çok doğal kabul edilir. Bu nedenle "Memlekette devşirmeler var mı yok mu?" diye kafa yormanın alemi yoktur. Bazı hal ve hareketler ile şaşırtıcı tavırlarla karşılaşıldığında da çok hayret edilmemelidir. Çünkü armut dibine düşer. Dil veya başka bir alanda, genetik yapısına dönecektir.

Dünya, masaldan başka bir şey değildir. Terzi dükkânı gibidir, ölçüyü veren gider.

Bu nedenle, insanın en büyük ve muhteşem eseri bir ideal uğruna yaşamayı bilmesidir.

MONTAIGNE

Doğaya karşı olan hiçbir şey, doğru ve uzun zaman yaşayamaz. Her şey Tanrı'nın elinden çıktığı zaman iyidir; sonradan insanların elinde yozlaşıp bozulmuştur. Doğal ortamda yetişen her şey ehlileşmiş her şeyden yüz misli daha güçlüdür. Şehir insanlarında yüzeysel ve mekanik ilişkiler hakim olmuştur. Dürüstlük, samimiyet ve duyarlılık zayıflamıştır. Kötü eğitim sistemleri yaratıcılıklarını da köreltmiştir. Ölü insanlar çoğalmıştır; bunlar bedenleri için yaşadıklarından ruhları zayıflamıştır.

Toplum içinde insanın egosu daha çok depreşir, kavga sebepleri artar ve mutsuz olur. Toplumun insanı yapmacık ve uydurma olduğundan egosunun kontrolünü kaybeden Ömer Hayyam'dan:

Niceleri geldi, neler istediler;
Sonunda dünyayı bırakıp gittiler.
Sen hiç gitmeyecek gibisin değil mi?
O gidenler de hep senin gibiydiler.

Tabiat insanı sadedir. Mesele, medeniyetten uzaklaşıp tabiata dönme değil; tabiatın ona verdiği meziyetleri kay-

betmemesidir. Dürüstlük, hak gözetme, insanlık ve iyi huylar halktan kişilerde daha fazladır. Doğal yaşam, gerçek insanlardan oluşan bir toplumdur.

Milletlerin ve insanların yaşamlarında bir başka tehlike de her insanda doğuştan var olan Tanrı bilincinin sadece maddi çıkar ve kazanç düşünen sömürge kafalı bezirganlar tarafından istismar edilmesidir. Vicdandan mahrum bu kimseler, insanın zayıf yanından yakalayıp dini kendi siyasi görüşlerine alet ederler. Dinleri ve mezhepleri, kendileri için suistimal edenler yüzünden sorumlu gibi göstermek mümkün değildir. Bu basit, ilkel kimseler kendi düşük yaratılışları için istismar edecekleri, başka kurumlar varsa, hiç çekinmeden onları da istismar ederler.

Bu dünyada din, iman, cennet, cehennem, ahiret, kabir azabı malları satarak karşılığında para kazananlar, iptidai ve yobaz tüccarlardır. Özellikle siyasi partilerin din meseleleri ile hiçbir zaman alaka ve işleri yoktur. Siyasiler için milletin dini inançları ve dini müesseseleri daima el sürülmez bir durumda kalmalıdır. Seyrâni'den:

Ey Seyrânî var mı sözün hatası?
Bulunmaz dünyanın elbet ötesi.
Ermeninin Rumun yağlı ketesi
Kaypak Müslümanı dinden çıkarır.

Vücudu yaşatan ruhtur ve büyük bir ruhta her şey büyüktür.

PASCAL

İşler kötü gider de devletin korunması için mücadeleye girişmek kaçınılmaz hale gelirse, hızlı, atak ve sağlam bir merkeziyetle hedefin üzerine atılmak gerekir. Bazen laftan öteye gitmeyen milli birlik, tüm ruhuyla ortaya çıkarılmalıdır.

Milletlerin mukadderatını sadece yakıcı bir ihtiras fırtınası değiştirebilir. Büyük gayeler peşinde koşan bir hareket halkla teması kaybetmemelidir. Hiçbir büyük fikir, ne kadar kutsal ve ne kadar yüksek olursa olsun, halkın kuvvetli desteği olmadan fiile çıkamaz. Milletin çocukları, kendi uluslarının haklarının korunması söz konusu olduğunda her şeyi ellerinin tersiyle iterek ileri atılacak ruh ve yürekliliği gösteremezse, düşülecek durumları kimse tayin edemez.

Varlığını devam ettirmek, bağımsız ve özgür yaşamak uğruna mücadeleye hazır olmayan, bu kuvvet ve kudreti kendinde bulamayan bir millet sonsuza kadar yeryüzünde kalamaz. Doğa ve dünya düzeni, korkak ve yüreksiz toplumları hiç affetmemiştir. Bir fırtına veya kasırga koptuğunda ormanlarda bile sadece güçlü ve sağlıklı ağaçlar ayakta kalır, zayıf, hastalıklı, kökleri gelişmemiş her şey yerle bir olur. Cılız ve emekleyen hiçbir şeyi doğa affetmez, yaşamak kuvvetlinin hakkıdır.

İnsanlık tarihi boyunca hükümdarlar ve hükümetler bir milleti her vasıta ile felâkete götürürlerse o milletlerin fertlerinin isyanı hak değil, vazife halini almıştır. Siyasi tarih ve harp tarihi bunun sayısız örnekleriyle doludur. Bu tarz hareketlerde sayı üstünlüğünün şart olduğunu sananlar yanılır. Burada kuvvet ve enerjinin sonsuz imtiyazı bireylerin taşıdığı kıymete bağlıdır.

İnsanlar hayatlarını ancak inandıkları şeylerin uğruna feda ederler. İnsanoğlunun yeryüzü macerasında onurlu bir toplum için özgürlük ve bir parça toprak uğruna yaşamlarını hiçe saymalarını, geçen binlerce yıl değiştirememiş ve eskitememiştir.

İnsanın ekmekten sonra ihtiyacı şerefidir. Şerefiniz kaybolduğu zaman neyiniz kalmıştır ki! Bir toplum başka bir toplumun, bir insan başka bir insanın efendisi olamaz. Özgür olmayan kişi ve ulusun yaşamı kötürüm ve ölümcüldür; başkaları adına ömrünü geçirmekten öte bir şey değildir. Hem sonra, özgürlük ve bağımsızlık neyin karşılığına kaybedilmiş veya başkasına verilmiştir? Ne zamana kadar? Nereye kadar? İnsan yaşamının garanti süresi var mı? Apaçi atasözünde olduğu gibi:

> Aptallar yaşam ve ölüm için uzağa bakarlar. Her ikisi de yanıbaşlarındadır. Özgür ve erdemli olmaktan öte bir şey yoktur.

Bir milletin özgürlüğünü ve bağımsızlığını kaybetmesinin en kestirme yolu başkasının parasını harcamaktır. Borç para gururlu bir ulus için yaman bir köleliktir. Böyle yaşadıkça güvenini de yitirip kaybedecek bir şeyi kalmaz. Böyle bir gemi limanda bile batar. Onurun olmadığı yerde saygınlıktan söz edilebilir mi?

İçine konulduğu kafes altından bile yapılsa ve ne kadar büyük olursa olsun, en leziz yemlerle bile beslense,

bir kuşu ötüyor görüp de onun mutluluk şarkıları söylediğini sanan biri, bu dünyanın en müptezel aptalıdır.

Yaşlı Kızılderili, çadırının önüne oturmuş birbiriyle dalaşan iki köpeğini izlemektedir. Yanında oturan torununa, "Bak oğlum, der, şu köpeklerden beyaz olanının adı iyilik, siyah olanının ise kötülüktür." Çocuk, köpeklerden hangisinin kazanacağını sorunca da, şu karşılığı alır.

"Ben hangisini beslersem o kazanır!..."

Onur, bir insan için dürüstlük ve itibarının birleşimidir. Cesaret ise dürüstlüğün meydana getirdiği bir faziletttir.

Bir kişi, bir nesil onurlu yaşamak için yaratılmıştır. O zaman sonsuza kadar baki kalabilirler.

Bir ulus boynu bükük, utanarak yaşamamalıdır. Ölüm nedir ki? Bu hal ondan bin beterdir. Tevfik Fikret'ten:

> Vaktiyle baban kimseye minnet mi ederdi?
> Yok, kalmadı haşa sana zillet pederinden.
> Dünyada şereftir yaşatan milleti, ferdi;
> Silkin, şu mezellet[1] tozu uçsun üzerinden.

Tevfik Fikret Mazhar Osman'la sohbet etmektedir. Tevfik Fikret:

— Hırçınım, asabiyim, sinirliler grubundanım; bende de hastalık var mı?

Mazhar Osman:

— Sizde "iffeti maraziye" var. Bu kadar namuslu, bu kadar doğru olmak da bir rahatsızlık. Böyle olmayınca da "Tevfik Fikret" olunmaz.

---

(1) mezellet: itibarsızlık, hâkirlik.

Mazhar Osman Atatürk'le görüşmektedir. Bir ara Atatürk sorar:

— Osman Bey, bu delilik nasıl bir şey?

— Gazi Paşam az da olsa herkeste bir parça vardır, deyince Atatürk:

— Ne demek istiyorsun, bende de mi var?

Hoşsohbet ve sözünü esirgemeyen biri olan Mazhar Osman:

— Ohooo... Sizde herkesten bin beteri var. İçeride ve dışarıda dört iklim yedi cihana kafa tutmak akıllı adamın yapacağı iş mi?

Atatürk dakikalarca güler...

Kölelerin amire ihtiyacı vardır.

DOSTOYEVSKİ

Köpekler kuş uçurmaz olmuş çiftlikten
Kurt çelebi tazıya dönmüş açlıktan.
Bir deri bir kemik, dolaşırken dağda
Bir çomar görmüş, ama ne çomar.
Kerli ferli, yağlı besili, parlak tüylü.
Yolunu şaşırmış besbelli.
Saldır, lokma lokma et şunu,
Hazretin canına minnet,
Ama bakmış, kan gövdeyi götürecek.
Kelleyi pahalıya vereceğe benzer
Bu koca köpek.
Aşağıdan almış, ne yapsın;
Ahbaplığa dökmüş, biraz da pohpohlamış.
— İyi ense yapmışsın maşallah, demiş.
— Sizin de elinizde bayım, demiş köpek, benim gibi
beslenmek.
Bırakın şu ormanları, beni dinleyin.
Yaşamak değil bu sizinki.
Hep böyle sefil, perişan, serseri,
Açlıktan ölmek hepimizin kaderi.
Nedir bu canım,
Ne rahat uyku, ne rahat lokma,
Her şeyiniz can pahasına.
Gelin benimle de dünya varmış deyin.

Kurt sormuş:
— Orada işim ne olacak benim?
— Hiç canım, demiş çomar, işten değil.
Fakir fukaraya saldırmak,
Evin adamlarına kuyruk sallamak,
Efendine hoş görmek, hepsi bu kadar.
Buna karşılık yağlı gündelik;
Bütün artıklar senin:
Tavuk kemiği mi istersin,
Güvercin, bıldırcın kemiği mi istersin!
Üstelik sırtın okşanır sabah akşam.
Kurdun ağzı kulaklarına varmış,
Gözleri dolmuş sevinçten.
Kurt, köpeğin boynunda bir iz görmüş çepeçevre.
— Bu da nesi? demiş.
— Hiiç, demiş köpek.
— Hiç, ama ne?
— Değmez söylemeye, nenize gerek?
— Söyleyin canım, merak ettim.
— Tasmanın yeri olacak; hani bağlıyorlar ya arada bir.
— Ne? Bağlıyorlar mı? demiş kurt; öyleyse her istediğiniz yere gitmek yok!
— Her zaman yok, ama ne çıkar bundan?
— Ne mi çıkar? Ne çıkarsa bundan çıkar!
Sizin olsun eti de, kemiği de,
Özgür olmadan dünyaları verseler yokum bu işte.
Böyle demiş kurt çelebi, der demez de çekip gitmiş.
Gidiş o gidiş...(1)

(1) La Fontaine'den.

— Ağlamıyor.
— Merak etme, uzun sürmez, çok ağlar;
Gün gelir ağlamaktan ömrü günü kararır.

MEHMET EMİN YURDAKUL

İnsanlık tarihi boyunca, toplumların yaşamlarında; beylik demogoglar, zamane uşakları, saray soytarıları ve sirk cüceleri, hecin devesi gibi yol alanlar, söyleneni yapan adamlar, tipik mandacılar, sömürge psikolojisiyle yaşayanlar, idarecinin en kötüsüne talimli olanlar, korkaklıklarını gizledikleri için "kapalı ağza armut düşmez" sözünü fazilet sayanlar, kim kime dum duma ile oyalananlar, belleği olmadığı için şarapçı gibi günlük yaşayanlar, her zaman cahil ve kandırılabilecekler, bostan kuyusunu çeviren beygirin tevekkülü ile sabır gösterenler, hiçbir şey yapmadan şikâyet edip mızmızlananlar, eloğluna yaranılmayacağını bir türlü algılayamayanlar, kalp gafil olunca kulağı da bir işe yaramayanlar, kendini bilmezliğin ve saçmalığın bir sınırı olduğunu kestiremeyen kahvehane kabadayısı kulüklü türediler, heyecanı nasırlaşmışlar, halktan gerçekleri saklamayı idare sanatı sanan tufeyliler, davet edilmeyen, itibar görülmeyen yere simitçi ve çekirdekçiler gibi gidenler, elmas çarşısında boncuk satanlar, ayının kırk öyküsü gibi hep ahlatı, tilkinin yüz öyküsü gibi hep tavuğu anlatanlar, çok konuştuklarında bazen doğruyu onu da istemeden söyleyenler, ucuz at gibi hiç sürat yapmayıp hep kişneyenler, hiçbir şeyi tam öğrenmemiş ama hoşnut etmenin aldatma sanatı olduğunu çok iyi kavra-

yanlar, yapamadıkları için sürekli konuşup boş beyanlarla içgüdüsel savunma sistemlerine sarılanlar, mecnun olduklarından hiç iyileşmeyip mecnun kalanlar, boş çuvalı dik tutma andavallıları, kuklaların da büyük yararları olduğunu anlayıp çevrelerinde onların sayısını artırarak özgüven eksiklerini gidereceğini sananlar, başarısızlığa alışanlar, yasa çıkararak insanları iyi yapacakları yanılgısındakiler, incir çekirdeğini bile doldurmayacak meselelerde etekleri zil çalanlar, ölü ağaca tünemiş çekirge kuşları gibi oturanlar, kahır çekmekten haz duyanlar, çürük tahtadan oyma yapılmayacağını idraktan uzak olanlar, iyi ağaçlara bile kötü meyve verdirenler, aldırmazlık, tepkisiz ve nemelâzımcılıkla tam bir tembellik, düşük ruhlu yaratılış kusuru sergileyenler, meselelerin kuyuların derinliğinden değil, iplerin kısa olmasından kaynaklandığını ömür billah anlamayanlar, hep olmuş ve olmaya da devam edecektir.

Teneşirde öten horoz gibi bir sürü küçük ve boş kaygılarla alçalmış ruhların büyük şeylere yükselmesi mümkün, fakat zor bir savaştır. Buna kudretleri olsa bile cesaretleri yoktur.

Sokrates'ten:

> Sorgulanmayan hayat yaşamaya değmez.

Seyrânî'den:

> Şahinler yurdunu tuttu yarasa,
> Baklava yerine geçti pırasa,
> Şimdi rağbet deyyus ile terese,
> Zamane bunlara rağbet ediyor.

Milliyetler, asırlardan akıp gelen sellerdir,
Önlerine ne çıkarsa; sürür, yıkar, devirir.

Selçuklular ve Osmanlılarda bir zaman kendini bilen, sonra bir zaman kendini inkâr eden, medreselerinin kapısından Türk sözünü, Türk tarihini, Türkçeyi sokmayan, ama bir gün gelip, gene kendini arayan, bulmak isteyen bir Türk ulusu vardı.

Osmanlı Türklerinde millet bilinci ve milliyetçilik fikri veya akımı, ancak, genç (jön) Türkler ve 1908 İhtilali'nden sonra harekete geçer. Çin sınırından Akdeniz'e kadar uzanan yüksek yaylalardaki tarihi yoğruluş içerisinde Türkler, daha ziyade, milleti değil devleti benimsediler. Onun için bizde, imparatorluktan devraldığımız bir millet tarifi yoktur. Tarih, dil, kültür ve amaçta birlik olmasına karşın "millet" varlığı öne çıkarılmamıştır. Halbuki, batılı ve diğer ülkelerin tarihçi, yazar ve düşünürleri bir hanedanın adıyla "Osmanlı" diye anılan baştan devlet sonra imparatorlukla ilgili; savaşlar, andlaşmalar, mali ve idari her faaliyeti anlatırken hep "Türkler" diye bahsetmişlerdir.

1908 hareketinin öncü ve önderleri:

> Ey Türk uyan!
> Aç bağrını, biz geldik!
> Yaşasın millet, yaşasın vatan!

diyerek, millet ve vatan uğruna saç sakal ağartarak yarı kül yarı kor halindeki ateşi dev alevler haline getirmişlerdir.

1923'ten itibaren, milletin şahsiyeti ve bağımsızlığı sağlandıktan sonra da gururlu, mağrur, başı dik cumhuriyet nesli:

Başka bir aşk istemez
Aşkınla çarpar kalbimiz
Ey vatan, gözyaşların dinsin
Yetiştik çünkü biz

diyerek, insanı yoksul, gençlerini savaşlarda yok etmiş, sermayesiz, eğitimsiz bir toplum ve hazinesi tam takır, toprakları baştan aşağı çorak bir devletle; "dürüst insanların öfkesi ağır olur" ve "onurlu insanları yollarından hiçbir şey döndüremez" sözlerini kanıtlarcasına ileri atılmışlardır.

Ulusalcılık her şeyden evvel, milli bir dünya görüşüdür. Dünya görüşü ise, belli bir açıdan topluma ve tarihe bakıştır. Kapitalist dünya görüşü, idealist dünya görüşü, din açısından dünya görüşü gibi çeşitli bakış ölçüleri olduğu gibi, bir de olayları ve çağın gidişatını ulusal açıdan görmek ve değerlendirmek de, ulusalcı dünya görüşünü teşkil eder.

Bu nedenle milliyetçilik, ancak teşekkül etmiş bir millet yapısından gelişir. Yani milliyetçilik aslında, belirli ve şekillenmiş bir milli kültür işidir. Aşiretlerden teşekkül eden bir halk için, ne çağdaş anlamda ulustan, ne de ulusalcılıktan bahsedilebilir.

Milliyetçilik, ancak ve tam anlamıyla, bir millet içinden varolur. Milliyetçilik, millet yapısının bir mahsulüdür ve fikri bir mahsuldür. Milliyetçilik bir milli fikirler toplamı ve manzumesidir. Milliyetçi olabilmek için, evvela ortada bir milletin olması, sonra da milliyetçinin, bu milletin tarihini, yapısını bilmesi, davalarını kavraması, yönleri,

hedefleri benimsemesi ve bunlara göre kendi dünya ve toplum görüşüne, ulusalcı bir yön tayin edebilmesi lâzımdır.

Onun içindir ki ulusalcılık, aydın insan işidir. Yoksa kişinin milletini sevmesi, milletine güven duyması, onun varlığını kanıyla canıyla savunması, bir milli bağlılıktır, ama asıl ulusalcılık dediğimiz fikirler sistemi, yahut toplum görüşü demek değildir.

Milliyetçilik, aynı zamanda halkçılıktır. Halka dönük olmadan ve halkı duyup dinlemeden onun gücünün rüzgârını yelkene almadan hiçbir şey yapılamaz. 1908, 1923 yıllarının nesli, bilginiyle, düşünürüyle, idealistleriyle, şairleriyle, teşkilâtçılarıyla, devrimcileriyle, sürükleyici fikir önderleriyle, cesaret ve baş döndürücü bir hızla kötü giden her şeyin üstüne atlamıştır.

İnsanların kendi ailelerini, akrabalarını, soylarını soplarını, aynı kültür ve coğrafyada siyasi birlik halinde yaşayan herkesi sevmesi vicdanî bir erdemdir ve bundan doğal bir şey de olamaz. Gerçek bir vatanperver ve ulusçu, kendi milletini sever. Kendi milletlerini seven milletleri de sever.

Ancak, hayat eflatuni renklerden oluşmaz. Hep olduğu gibi, dünyanın kaynaklarını ve pazarlarını ele geçirmek için her türlü dalavereyi çevirenler diplomasi, mali ve askeri hareketlerle özgürlüğünüzün ve topraklarınızın peşinden ayrılmazlar. Aç gözlü hep aç olduğundan, sürüyü kırpmakla yetinmez, derisini de yüzmek isteyecektir. Tilkiler de tüyünü değiştirir, ama huylarını asla! Halkın özgürlüğü ve vatanın güvenliği sarsıldığında kaybedilecek bir şey kalmaz.

Çare, çok geç kalarak daha büyük acı ve bedel ödememek için millete, zamanı geldiğinde, "bir yiğidin türküsü"nü söylemek düşer.

Eloğlunu bilmezsin o ne hinoğlu hindir,
Pamuk gibi görünür granitten çetindir.
Elini uzat ama boynunu hiç uzatma
Ölçünü alırsın ha uzatırsan boyunu
Nene gerek elin üç keçisi beş koyunu.

Senin ayıbını arar ahbabın bir işi gibi
Vatanında dolaşırlar sanki müfettiş gibi
Bırakırlar ortada seni bir ibiş gibi
Öğretirler dünyanın körfezini, koyunu
Karamanın koyunu sonra çıkar oyunu.[1]

(1) Namdan Rahmi Karatay

Acemi katır kapı önünde yük indirir.
Kervan ters dönünce topal eşek baş olur.

İnsanların halini görüp göstermek ya da sezdirmek başka, onu düzeltmeye kalkışmak başkadır. Ders vermekle kukla oynatmak ayrı şey değildir.

Ezop ve La Fontaine'in hayvan masalları geniş bir komedyanın birer sahnesidir. Bu komedyada iyi kötü her çeşit insan, zaman ve rol değiştirerek boyunu gösterir ve gider. Dünyanın ne kadar haksızlıklarla dolu olduğunu da bunlar gösterir, öğretir.

Büyük zannettiklerin, yakından görülünce,
Birer kalıp, birer maskedir sadece.
Kaba halk görünüşe aldanır.
Neden dersen, onun istediği
Bir put bulup tapmaktır.
Eşek gördüğüyle yetinir,
Tilkiyse koklar, yoklar neyi görse
bir o yana çevirir, bir bu yana,
Sonunda çakar,
Gördüğünün gösteriş olduğunu.
Tilkinin biri bir heykel kafası görmüş;
Kocaman bir kafa,
Ama bakmış içi boş;
— Aferin yapana, demiş tilki;
Öyle bir güzel kafa yapmış kil
Kelle kulak yerinde,
Bir beyni eksik.

Eşeğin birine put yüklemişler;
Herkes yere kapanır olmuş önünde,
Eşek kendine tapıyorlar sanarak,
Tütsüleri, duaları benimseyerek
Başlamış kasım kasım kasılmaya,
Alçak dağları ben yarattım demeye.
Adamın biri farkına varmış işin;
Eğilip kulağına demiş ki eşeğin:
— Merkep efendi, bu çılgınca halleri
Hemen kafandan sil.
Gördüğün saygılar, secdeler sana değil,
Sırtındakine.

✦

Ormanlara korku salan
Şahların şahı aslan,
Kocamış, yatalak olmuş,
İninde içini çeker dururmuş.
"Hey gidi günler, hey" diye.
Dünkü uşakları başlamış
Onun güçsüzlüğünden güçlenmeye;
Önünde titreyenler üstüne yürümüş,
At gelmiş çifte atmış böğrüne,
Çakal gelmiş kıçını ısırmış,
Öküz gelmiş boynuz vurmuş.
Aslan zavallı, bitkin, mahzun, perişan,
Kükremeye mecali yok ihtiyarlıktan,
Ah vah etmiyor boş yere,
Ört ki öölem diyor, biçare.
Tam kendini bırakmış, ölecek!
Bir de ne görsün? Eşek!...
O da gelip tekme atacak aslana:
— Yoo, demiş kalkmış ayağa,
Ölmeye razı olduk yeter.
Senden tekme yemek, ölümden beter.

Soy kökünü beğenmiyor köçekler,
Babasına akıl öğretir çocuklar,
Yumurtadan burnu çıkan cücükler,
Horoz sanıp kendini, cik cik ediyor.

SEYRÂNÎ

Önderlik, insanoğlunun çağlar boyu özlemidir. Neden? Çünkü, her şey onunla yükselmiş, olmayınca düşmüştür. Ulusların ve devletlerin güçleri tarih boyunca çıkarabildikleri önderler kadar olmuştur.

Önder yol üzerinde olup da nereye gittiğini bilmeyenlere bu yolun ilerisinde neler olduğunu ve sonunda nereye çıkacağını söyleyerek onların ruhsal ve fiziksel gücünü artırır. Artık onlar kendilerini iyi hissedeceklerdir.

Önder büyük dertleri küçültür ve küçükleri yok eder. Önderlik otorite kullanımı değildir. O insanların duygularını mahmuzlayarak onları güçlendirir. Ulus ve toplumlar, önderin heyecan, tutku ve isteklerini yakalayınca, amaçlarını da sahiplenmeye başlar; amaca ve hedefe kendilerini adamaları sonunda sınır tanımayan bir dürtüyle de hareket etmeye başlarlar.

Yeryüzünde insanların itaat duygusu yerine hayal güçlerine hitap ederek etkilemeyi ancak doğal önderler anlayabilmiştir. Ulusların buhran ve tehlikeli dönemlerden asgari acı ve kayıpla geçebilmeleri, sağlam geleceklere ulaşabilmelerinin tek yolu milletin ihtiras haline gelecek duygularla, gücünü ve kararlılığını sergilemesi saye-

sinde çıkılabilir. Bunu önder yapar. Fırtınanın esas gücünün gizlendiği, en sakin görünen yeri, merkezini hareketle geçirir.

Birtakım ilkeleri ve kuralları öğrenmiş olmak insanın ne kişiliğini değiştirir, ne de geliştirir. İlkeler ve kurallar bir meslek ve iş kolunda işlerin daha iyi nasıl yapılabileceğini öğretmek, daha dikkatli ve özenli çalışma için lâzımdır. Bunlara kamu veya özel kuruluşlarda şef, idareci, başkan, yönetici, amir vs. denilince doğru olabilir. Bu sıfatlar bir idari mekanizmanın katmanlarından öte bir şey değildir. Ama bunlara "önder" sözcüğünü yakıştırmak ve kullanmak tam bir "doğa" cahilliğidir.

Doğa, insan doğası ve tarih merkezli kültür öğrenilmeden önderin de ne olup olmadığı anlaşılamaz. Yetenek doğadan gelir, akıl ve beden olarak sağlıklı birini alır eğitirseniz, verdiğiniz eğitimle kazandığı becerilerini mesleğinde ve işinde kullanır; ister kamu ister özel sektörde kendi sahasında başarılı da olur, ancak bunların "önderlikle" uzaktan veya yakından hiçbir ilgisi yoktur.

Elmasın ham maddesi kayadır. Onlarca işlemden sonra elması elde edersiniz. Ama içinde elmas cevheri bulunmayan bir kayaya istediğiniz kadar işlem yapın, sonuçta elde edebileceğiniz herhangi bir şey yoktur. Bir kayaya sanatla yaklaşırsanız (eğitim verme) sonunda kayayı bir şekil veya biçime getirirsiniz, bu da bir şeydir, ama elde edilen elmas değil, biçim verilmiş kayadır. Kayanın ham maddesi ise sadece binlerce kum tanesidir.

Yunus Emre'nin dizeleri gibi:

> Bir çeşmenin başına bir testi koysalar,
> Kırk yıl anda dursa bile, dolası değil.

Avrupalılar ve Amerikalılar "önder" meselesinin hassasiyetini iyi bildiklerinden ellerinden geldiğince ve sayılamaz kadar, bu konuda kitaplar yazmışlardır. Bu kitapları yazanlar, akademisyenler ve çoğunlukla işi ticari alanlara dökenlerdir. Bu kitaplar okunduğunda, çoğunun birbirinin kopyası olduğu, sanki aynı tornadan çıkmış gibi hep aynı klişelerin anlatıldığı görülecektir. Kimisi önderin on üç niteliği olduğunu kimisi yirmi üç olduğunu, kimisi de sayı yükseldikçe sanki daha iyi olur gibi otuzların üzerinde nitelikten bahseder. Başka fikir sahipleri de vardır, beş altı tip lider olduğunu ciddi ciddi anlatır. Baskıcı, ikna edici, müzakereci, örnek, güçlendirici gibi. İnsanın bir yaratılışı olduğunu ve bu yaratılışı mizaç ve karakteriyle doğumundan ölümüne kadar yaşadığını unutur bunlar. Önder zaten hep örnektir ve güçlendirir, koşullara göre de baskı da yapar, ikna da eder. Bu onun sadece bir tavrı ve davranış biçimidir. Hatta meselelerin durumuna göre birkaç saat içerisinde olumludan olumsuza sayılamayacak kadar tavrı karşısındakilerin hal ve hareketlerine karşı gösterebilir.

İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur. Yüzmeyi kitaptan öğrenip de denizden sağ çıkan hiç görülmemiştir. Bilmeyen hep uydurmuştur. Az bilen de tavuk ayağı gibi eşinir.

"Önder nasıl birisidir?" ve "Önder kime denir?" diye merak edip öğrenmek isteyenlerin sadece iki yolu vardır. Birincisi, dünya siyasi ve askeri tarihine geçecek değerde uluslarını yüceltmiş veya ordularına zaferler kazandırmış kişilerin biyografilerini okuyarak onların mizaç ve karakter yapılarını anlayıp çözmek; ikincisi de eğer bu önderler yaptıklarını kaleme aldılarsa, onları okuyup, hangi hal ve şartta nasıl karar verip bunu eyleme geçirdiklerini öğrenmektir.

Kimse kurşunu havada tutamaz. Kimseye karada yüzme öğretilemez. Kimse bir ördek yavrusunu kartal yuvasında besleyip büyüterek onu kartal yapamaz. Doğanın yasaları budur. Her şeyde olduğu gibi bu konuda da doğa yasalarına karşı çıkma vardır. İnsanlar bir şeyi yönetmez; öyle sanırlar. Her şeyi sadece doğa yasaları yönetir. Hele, altmışla seksen yıl gibi orta uzunlukta bir ömre sahip olan insan denilen omurgalı memeli öyle sanarak ve oyalanarak yaşar gider.

Önder ve sanatçı doğulur. Bir insanın kişiliği geniş ölçüde atalarından kalma mirastır. Bu yüzden insanın şahsiyeti doğumundan önce geniş bir ölçüde belirlenir. Tıpkı, cevherinde elmas bulunan kayanın varoluşu gibi.

Bir önderin dört niteliği vardır. Ve değer sırasına göre bunlar; cesaret, sürat, sezgi ve özgüvendir. Bunlar doğal önderin sarsılmaz, tarih boyunca değişmez vasıflarıdır.

İnsanlar iyinin ve kötünün, cesaret ve korkaklığın tohumlarını içlerinde taşırlar. Tanrı'nın canlıya verdiği en değerli şey onun canıdır. Beyni de bu canı her türlü tehlikeden koruyacak gibi tasarlanmıştır. Ve öyle çalışır. Canı yoksa; dünya onun için zaten tamamlanmıştır. Bu nedenle önemli olan tek insan ve bireydir. Önder, idealleri uğruna hiçbir şahsi kaygı taşımadan doğanın kaçınılmaz hükmü olan ölümü göze alır. Bununla da kalmaz yüz binler ve milyonlarca insana da tarif ettiği amaç uğruna ölümü göze aldırır. Devlet veya bir özel kuruluşun istersen en başındaki olsun, o dedi diye, sırf söyleyenin uğruna kimse ölür mü?

İşte hiyerarşik bir yönetici ile önder farkı bu denli büyüktür. Üstelik bu örnekte, yönetimdekine, önce ölümü sen bir göze al, görelim de denilmemiştir.

Korku cesaretin düşmanıdır. Kendini koruma içgüdüsüyle geliştirilmiş bir duygudur. Korku içinde yaşayan in-

san asla özgür değildir. Korku gelecek bir kötülüğü beklemektir. Bulaşıcıdır. Çocuklara büyüklerden geçer. Korkunun kendisi insana korkulan şeyden daha çok acı verir. Gerçek eninde sonunda gelip çatacaktır. Onunla hemen yüzleşmek en iyisidir. Dünyada her şey cesaret ve şiddetli arzu ile gerçekleşir. Cesaret kaybolunca yenilgi kaçınılmazdır. Korku bütün meziyetleri de gölgeler ve engeller. Orta kırat bir insan tehlikeden önce çekingen, tehlike sırasında korkak, tehlike geçtikten sonra cesur olur.

Çocuklar büyütülürken onlara adsız insanların ortak tarihi olan masallar anlatılmalıdır. Masalların tadı anlatımındaki ustalıktan gelir. Çok önemli olan masallar çocuklara korkusuzluğu, atılganlığı, becerikliliği, güçlükleri yenmeyi aşılar. Tercihen toprakla, ağaçlarla, hayvanlarla iç içe; rüzgârla, yağmurla, suyla haşır neşir olarak yaşamaları onlara bedenen de güçlükleri yenmeyi öğretecektir. Çünkü doğadaki her şey onun dışındaki her şeyden kat kat daha güçlüdür.

Doğa, Tanrı'nın sanatıdır. Ölüm de doğanın gücüdür. Hiçbir canlı ölümle baş edemez. Bu sonunda olacaktır. Korkarak, kaçarak yapılacak bir şey yoktur. Üstelik, eğer korkuyla yaşarsan ve dillendirirsen seni mutlaka herkesten önce yakalayacaktır.

Ölüm bilinci ve tam istek her türlü korkuyu kökünden söker atar.

Sürat. Bu erdemin de düşmanları; tereddüt, yavaşlık ve kararsızlıktır. İnsanı öldüren bir silahtan çıkıp bedenine saplanan kurşun parçası değil, onun süratidir, hızıdır. İnsan bedenine çelik, demir, çivi veya bir başka metal yerleştirin onunla yaşar. Ama karşıdan bunların bir santimi bile geçmeyen küçük bir parçasını süratle atarsanız ölür.

Önderdeki cesaret ve sürat her işin başı ve çözümü-

dür. Onun için her şeyde ve her faaliyette daima cesaret ve daima sürat şarttır.

Sezgi; doğrudan bilme, yol gösterme, içe doğmadır. Ruhsal algılama yoluyla gelen bilgidir. Geleceği tahmin yeteneğidir. Fesat, kıskanç, ard niyetli, önyargılı, şüphe ve endişeyle yaşayan, doğa algısı düşük, zayıf ruhlu insanlarda böyle bir yetenek bulunmaz. Duyguları doğal haliyle ve bütün uçlarıyla açık, tüm canlıları algılamaya yönelik berrak bir ruh sezgi gücüne sahip olabilir.

Kutsal Kitap'ta bile şu görünecektir: "Geleceği ancak ben bilirim. Peygamber bile mırıldanamaz."

Tam anlamıyla sezgi, elbette ki sadece "önder" doğasında bulunabilir.

Özgüven, bir ruh halidir. Önderin özgüveni; inancının derinliği, heyecanının yüksekliği, görüşün genişliği ve sevgisinin ölçüye vurulamazlığından gelir.

Özgürlüğü temel alan ve cesaret, sürat, sezgi ve özgüvenden oluşan bir ruh ve bunlarla beslenen bir bedene, insanların ahir ömürlerinde peşlerine düştükleri her şey sıradan ve amaçsız gelmeye başlar. Bu hal tepeden yırtıcı bakışıdır ve aşağıda duran, sürünen, koşan, saklanan, uyuyan, birbirini avlamaya ve aldatmaya çalışan her şeyi çok geniş alanlarda keskin bir şekilde görür.

Önder, doğa ve insan doğasından hareketle sıradan insanların şiddetli özlemleri olduğunu bilir. Bunlar severler, nefret ederler ve isterler. Bencildirler. Her düşünceleri eşya ve şahıslarıyla ilgilidir. Kendilerini rakamlar ve miktarlarla zehirlemişlerdir.

Önderlik, hakkaniyettir. Liyakât ve ehliyet önderin değişmez ölçüsüdür. Hiçbir zaman aslanı kediye boğdurtmaz. İyi huylu, yumuşak, kendi sesinden bile ürken adamlardan küçük çaplı amir olunacağını, hiçbir dönemde zayıflarla kurum ve kuruluşların bir arada ve ayakta

durmayacağını içgüdüsel olarak bilir. Öndere göre kendisinden sadece, "İyi bir adam" diye söz edilen yönetici başarısız olmuş demektir.

Hangi devlet, kurum ve kuruluş olursa olsun; içinde boşluklar ve düzensizlikler doğarsa, insanların en büyük serveti olan toplum güveni sarsılır. Daha ileri safhada bu; umutsuzluk yaratır. Son safhasında ise, en cesur adamı bile korkutacak durumlarla yüz yüze kalınır. Bu hal orada önderin olmadığının en belirgin kanıtıdır. Umutsuzluğa giden yol baştan kesilemez ise, küçük çatlakların sonunda en sağlam duvarı bile yıktığı görülecektir.

Devletlerin yönetimi ve ulusların idaresinde, bir siyasi teşkilin alacağı kararlarda her şeye girişen, fakat hiçbir zaman gayesine erişemeyen tedbirsiz, basiretsiz ve ileriyi göremeyen kimseler tarafından idaresi kadar tehlikeli bir şey yoktur.

Kilit noktalar üzerinde bir kere hataya düşen bir siyasetçi, ileride mutlaka ikinci bir hata işleyecektir. Halktan onu kabul etmesini, kendine güven beslemesini istemeye hakkı yoktur. Dünyanın hiçbir yerinde özgür olmayan eğitimsiz ve doğal ihtiyaçları giderilmemiş kimselerin oylarıyla bir devlet adamı doğmamıştır. Seçim yoluyla bir büyük adamı bulup çıkarmak, bir iğnenin gözünden deveyi geçirmek kadar zordur.

Önder, dayanıklılığını enerjisinden alır. Önderlerin yaşamları incelendiğinde bir önder kendini gösterir göstermez ona karşı şiddetli bir mücadelenin başladığı görülür. Saman dolu kafalar aralarında bir kıymet ifade eden kafaya tahammül edememiş ve ona karşı müşterek bir kinle hücuma geçmişlerdir. Tıpkı Moğal atasözünde olduğu gibi: "Ardından yüz köpek havlamayan kurt, kurt sayılmaz." Halk, önderin amacını benimseyip sahiplenmeye başladığı andan itibaren de zaten anadan doğma bu kor-

kaklar, başlarına gelebileceklerin paniği ile kaçacak delik aramışlardır.

İnsanlar doğayı tanımadığı için sürekli mutlu olamaz. Bu durum bencilliği ve egosu yüzündendir. Bunlar da onu, "Ne ise o olmayı reddeden" tek yaratık haline getirmiştir. Her fırsatta haklarından bahsederler, halbuki; hakları kadar sorumlulukları vardır. Önder bunu onlara öğretir ve kanıtlar. İçtenlik ve dürüstlüğün insanın birinci vasfı olduğunu da belleklerine nakşeder.

Sevgi ve korku olaylara ve koşullara bağlı olarak pratik sonuçlar elde eder. Duyarsızlar karşısında önderin meydan okuma tavrı ortaya çıkar. İnsanlara bu da lâzımdır. Ama önder durup dururken duygularla savaşmanın zaman ve enerji kaybı olduğunu bilir.

Önder, sırf insanlar beni sevsin diye hiçbir şey yapmaz; buna ihtiyaç da duymaz. Bir sözün içinde söylenen şeylerin önce sözün sahibinde bulunup bulunmadığına bakar. Konuşulurken söylenen sözlerin değil, ses tonunun doğru söyleyip söylemediğini bilir. Saatlerce konuşup hiçbir şey söylemeyen, lüzumsuz laflarla bir fikri işe yaramaz hale sokanlar, bir papağandan başka papağana aktarmalara hoşgörü göstermez. Çünkü hoşgörü katlanmak demektir. Önder katlanmaz.

Önder, tarihin, felsefenin, edebiyatın, doğa ve insan bilimlerinin usanmak bilmeyen bir öğrencisidir. İnsanların saygı ve itaati kendinden şekli değil; nitelik olarak üstün olanlara göstermesi insan ruhunun icabıdır. Özveri ve mertlik olmadan salt teknikle insanların ruhuna girilemez. Tecrübe ve doğru bilgiler insanların kendileri ve çocuklarının gelecek yaşamdaki tehlikeler ve belirsizliklerden kurtulmaları içindir. Hazır olmak için bunlar şarttır. Eğer fikren, ruhen ve bedenen hazırsanız, belki burnunuz kanayabilir, ama kesinlikle kırılmayacaktır.

İnisiyatifsizlik ve özgür olmama; düşünce tembelliği yaratır. Beyinlerde bilgi, yargı, kavrayış ve anlayış olmazsa makine durur. İnsanların düşünceleri ve hareket serbestilerinin ezilmemiş olması gerekir. Bu şekilde yetişmemiş bireylerden oluşan toplumların başlarına nelerin gelebileceğini tahmin etmek zor bir şey değildir. Böyle bir toplumun güç olarak tanımlanması ise tam bir aymazlıktır.

Sorumluluk duymak ve sorumluluğa alılmak yüce bir erdemdir. Özgüveni olmayan insanlar sorumluluk alamazlar, haklarını arayamazlar.

Önder yoksa mücadele de yoktur. Önder, insanlara haklı oldukları mücadeleden korkmamayı aşılar.

Özgür yetiştirilmiş insanlardan oluşmayan toplumlar esas olanın birey, fikir ve düşünceler olduğunu gözardı ederek sıfat ve unvanlara fazla sarılırlar. Bu eski çağ beynidir. Şu anlamları içerir: "Benim başımda biri olmalı" ve "Uydurma bir etiket benim kişiliğimin önündedir." Artık buna özgüven eksikliği demek bile iltifattır. Bu tam bir acizlik ve teslimiyettir.

Önder, bir toplumu yükseltmek isteyenin o toplumdakilerden daha yüksek bir karakterde olması gerektiğini bilir. Önder, doğa gücünü insan seçimlerinde iyi kullanır. Çürük tahtadan oyma yapılmayacağını bilir. Genç kaya, iyi ve sert kayadır. Bir mücadelenin ağır yükünü ancak gençlerin kolları kaldırabilir, uzun ve şiddetli solunumu ancak onların akciğerleri yapabilir.

Özellikle de savaş, tamamen, daha yaşamlarının baharında iken gençlerin sırtına vurulan ölümcül bir yüktür. Halbuki savaşa sebep olanlar ve savaşmaya can atanlar ihtiyarlardır. Savaş çıkmışsa, bu yaşlıların bütün yolları beceriksizce tıkayıp kapatmasından kaynaklanmıştır. Sonunda cefa çekmek, fedakârlık yapmak ve ölmek genç-

lere düşer. Eğer savaşta bir başarı söz konusu ise bunun da şerefi ve gururu ancak ve sadece milletin gençlerine aittir. Gök gürültüsündeki sesin kasaba davulcusundan farkı yoktur. İşi şimşek yapar.

İnsanlar iyi huyları boşluktan ve umutsuzluktan kazanır. Önder, sel haline gelmeden suyun önünü almasını bilir; kimse bir kütük yığınını arkadan iterek öne doğru hareket ettiremez. Ve kimse, atıl bir buhar yığınından şimşek çıkaramaz. Güçlükler insanın ne olduğunu gösterir, her şeyin değeri zorluğundadır. Ne tip mücadele olursa olsun yenilmesi gereken fizik değil, ruhtur. İnsanların ruhu bükülmeden yenilgi olmaz.

İnsanları mutluluk hallerinde anlamaya çalışanlar yanılırlar. Onları felâket anlarında tanımak gerekir. İnsanları tanımanın mihenk taşı zorluktur. Bir ulusun gerçek karakteri de tarihinin önemli buhranlarında meydana çıkar.

İnsanlara mantıklı gibi görünen birçok şey pratikte ve gerçek hayatta hiçbir işe yaramaz. Yaşamda hiçbir şeyin garantisi yoktur. Ölümün avcılık yaptığı bu dünyada, kuşku ve pişmanlık için zaman yoktur. Bekleyiş insanı bitirir. Kararlı olunmalıdır. Kararlılık keskin bir bıçağa benzer ve düzgün keser, kararsızlık ise kör bir bıçak gibi kestiği her şeyi parçalar, yırtar.

İnsanlar öyle veya böyle kendilerini emniyet içinde hissetmezler. Düşünüldüklerini ve sevildiklerini bilmeye ihtiyaçları vardır. İnsanın en önde gelen gereksinimi "adam yerine konmak"tır. Düşmansız, hasımsız ve rakipsiz yaşam olmaz. Onlar sizinle dövüşerek sinirlerinizi ve becerilerinizi kuvvetlendirir, yaratıcılığınızı artırırlar. Hasmı insanlara küçük gösterirseniz, onu tanıyınca hayal kırıklığı ve aldatılmışlık duygusuna kapılırlar. Büyük gösterirseniz, bu defa ürkerler. İnsanlara doğruyu söyleyin. Onlar kendileri tartsın.

Bir insan başka bir insana herhangi bir şey öğretemez. Öğrenme isteği duyan kişi öğrenir. İnsan kendi kendine öğrenir. İnsanlara hedefi verin; onları hazırlayın ama yollarında durmayın, ilerlemeyi izleyin fakat kimse nefesinizi ensesinde hissetmesin.

Hiç kimse bir yengeçe düz yürümesini öğretemeyeceği gibi, çürük elmalardan da fazla seçim olmaz. Mazeret kültürü; tembellerin, kaygısızların, işi arsızlığa vuranların kültürüdür. Toplumun en büyük uyuşturucusudur. Bu sorumluluktan kaçma ve özgüven eksikliği ile birlikte, uyku ve mahkum olma halidir. Bunlar, "keşkeciler" ve "dur bakalım ne olacak" grubuna dahildirler. Karar verme ve tahmin yeteneklerinin olmayışı, korkuya esir düşmelerinden kaynaklanır. Sinirleri zayıf olan insanlar karamsar olurlar. Çevrenizde bunlardan varsa, sizin de ruhunuzu karartırlar. Hiçbir işe yaramayanlar da birer itiraz hastalarıdır.

Özgür olmadıkları halde kendilerini özgür sananlar kadar hiç kimse tutsak olamaz. Ruhunda kulluk olan biri de hep kuldur. Bunlar mutlaka birine veya bir şeylere bağlı olarak, başkalarına yaranabilmek için dünyaya gelmişlerdir. Birey olmaktan ziyade ait olarak yaşamaya odaklanmışlardır. Bunlar amire ihtiyaç duyan "boşlar"dır. Boş insanlar sıkı taraf tutar.

Düşük ruhlu bir insanla küçük balıklar aynı özelliği taşırlar. Her ikisi de kıyıya yakın dururlar. Derin sulara haset duyarlar, ama oralara gitmeye cesaret edemezler. Bilirler ki açık denizlerde sular, karanlık ve soğuktur. Üstelik tehlikelidir.

Varoluşun temeli hareket ve eylemdir. Bütün canlıların bedenleri de hareket üzerine tasarlanmıştır. Yapan zaten konuşmaya ihtiyaç hissetmez. Ne kadar yapamayan varsa bunlar susmak bilmez. Bu hal; darlık, sığlık ve aczdir.

Bir gün elinde alev alev bir meşale ile ve gündüz gözüyle, sokak aralarından koşarak geçen Diyojen'i gören halk: "Üstadım, bu neyin nesi? Elinde yanan çıra parçasıyla böyle nereye koşuyorsun?" der. Diyojen cevap verir: "Denize saldırıyorum." Şaşıran ahali: "Ama nasıl olur, elindeki bu küçük ateşle sen koskoca denize ne yapabilirsin ki?" Diyojen'in cevabı hazırdır: "Hiçbir şey yapamasam bile, daldırınca, coz diye bağırırım."

Son üç bin yıl içerisinde kavimler ve ulusların yetiştirdiği önderlerin biyografileri incelendiğinde şu görülmektedir: Hükümdar ve aynı zamanda savaşçı, önce savaşçı sonra devlet başkanı, devlet başkanı fakat savaşın düzenlenmesine ve gidişatında kararlar vermiş adamlardır. Hepsi de kaynayan kazanlardan, tehlikeli dönemlerden ve savaş alanlarından çıkmış şahsiyetlerdir.

İnsanlar dünyayı başka yörüngeye bile sokabilirler, diğer gezegenlere gidip yerleşebilirler; ama birbirlerini boğazlama isteği olmadan yedi gün uyum içerisinde yaşayamazlar. Dünya en sakin göründüğü yıllarda bile asgari yirmiden fazla yerde çatışma olmaktadır. Dünya kaynaklarını paylaşmanın türlü dalavereleriyle uğraşmadan, başkalarının elindekileri kapmaya çalışmadan rahat edemezler. Cüceyi dağın zirvesine de oturtsan, boyu uzamaz misali, başkalarının sefaletinden doğan huzurdan hayır çıkmayacağını, zayıf programlı beyni bir türlü almaz. Barış sözünü dillerinden düşürmeden yeni savaşlara gerekçe bulmak için canla başla çalışırlar. Savaş dedikleri şey sonuçta kendi türlerini, on binlerini, yüz binlerini, milyonlarını kendi elleriyle yok etmektir. Bunun parayla, pulla, beslenmeyle, barınmayla hiçbir ilgisi yoktur. Tek hücrelilerden memelilere kadar milyonlarca canlıda örneği de yoktur. Bir aslan karnı tokken birkaç metre önün-

den ceylan sürüsü bile geçse, başını çevirip bakmaz. Karnının tok olması ona yeter.

Çinlilerin bir sözü var: "Neden birbirinizi öldürüyorsunuz? Telaşınız ne? Nasıl olsa öleceksiniz."

Savaş, seller ve depremler gibi doğal bir afettir. İnsanoğlunun ilk avını yaptığı, ama avın paylaşımına gelindiğinde büyük ve kıymetli parçanın kimin tarafından alınacağı dövüşünden başlayarak bugüne kadar devam eden ve edecek olan bitmeyen, ölümcül macerasıdır.

Savaş evrensel bir olaydır. 35.000 yıldan beri, son buzul çağının sona ermesinden bu yana her zaman ve her yerde yaşanmaktadır. 5000 yıldan beri de savaşların kayıtları tutulmaktadır. Dünyanın yazılı tarihi de savaş tarihinden başka bir şey değildir. Bu sürede 14.500 kez savaşmışlardır. Ortalama her yıla üç savaş düşmektedir.

İnsandaki tüm duyular birkaç saniye içinde, aynı anda; sadece savaşta yaşanabilir. Savaş en uç noktadaki gaddarlıktır ve hiçbir zaman dilimi onu zarifleştiremez.

Savaşın bölümleri olan muharebeler insan ruhunun sınandığı yerlerdir. İnsanlar ölüm ve dirim arasındaki çok ince bir çizgide gidip gelirler. Bir şeyden emin olmanız lâzımdır. Öyle zamanlar olur ki, her saat bin adamdan daha kıymetlidir. Her şeyin bittiği bir an gelir. Tanrı'nın sizi terkettiğini düşünmeye başlarken hiç beklenmeyen olaylar olur.

Bütün bu sebeplerden askerler muharebelerde başlarında yumuşak huylu bir nine değil, saniyeler içerisinde her şeyi ters yüz edecek, savaş ustası, kükreyen bir önder isterler. Bu nedenle önderlik niteliklerinin savaşın doğasından çıkarılması çok tabiidir.

Normal yaşamlarında insanlar bedenlerinin onda birini bile kullanmazlar. Zihinlerinin de çok azıyla yaşamları-

nı sürdürürler. Muharebelerde her şey ruhanidir. Duygular aşırı zorlanmaktan törpülenir. En zekî davranış en cesur kararı vermekle olur. İnsanların ruhları beslendikçe mücadele daha bir anlam kazanır. Bu takdirde herkes kaya gibi, çetin ve kararlı olur. Tehlike ancak tehlike göze alınarak yenilir.

Muharebelerde korktuğun şey, beklediğinden daha çabuk başına gelir. Önder ölümü küçümsettiğinde, herkes bütün korkularını yenmiş olur. Savaşta cesur insanlar yaralandıklarını bile hissetmez. Zamanı gelmeden kimseye hiçbir şey olmaz. Gemi batacaksa, limanda bile batar.

Günlerce, haftalarca, aylarca süren uykusuzluk, hiç güvenilmeyen istihbarat, havanın kaprisleri, çamurlarda debelenmek, kar yığınlarına gömülü kalmak, düşmanın ani bir umulmadık hareketi, en iyi hesapların alt üst olması, mermisiz ve erzaksız kalmak, komşuda işlerin kötü gitmesi, yarım saat önce konuştuğunuz yirmi beş askerden on-on ikisini paramparça, diğerlerini de kan revan içinde gördüğünüzde, bulunduğunuz yere yeni bir saldırıya geçildiğinde, alınan darbe ve sarsıntılarla sabır ve tahammül en üst sınıra çıkar. Ve insan doğası buna isyan eder.

Bu koşulların insan ruhu ve bedeninde yarattığı tüm olumsuzlukların panzehiri önderdir. Burada artık söz geçmez. Önderin bir davranışı bin sözcükten daha değerlidir.

Askerlere muharebe öncesi, barış şartlarının kötü alışkanlıklarıyla sıradan sözlerle uzun nutuklar atmak kadar faydasız bir şey yoktur. Çünkü tecrübeli askerler sizi dinlemezler, acemiler ise ilk tüfek patladığında hepsini unuturlar. Muharebe bilgi değil, eylemdir. İnsanı yere yıkan yumruk, yumruğun sertliğinden ziyade nereden geldiği görülmeyen yumruktur. Muharebe hareket hareket harekettir. Moğol atasözü: "Hep aynı yerde duran bey-

girin etleri yumuşar," der. Muharebede durursan etin yumuşaması yetmez, ölürsün.

Savaş denilen illet, devletlerin ve milletlerin maddi kaynaklarıyla beraber sabırlarını da tüketmek için, insanoğlunun bulduğu en kestirme yoldur.

Yunus Emre'den:

Miskin ademoğlanını benzetmişler ekinciğe,
Kimi biter, kimi yiter yere tohum saçmışlar gibi.
Bu dünyada bir nesneye yanar içim, göynür özüm;
Yiğit iken ölenlere gök ekini biçmiş gibi.

"Önder ve Savaş" bu iki kavramın ne olup olmadığını bir ulusta yaş ve cinsiyet ayrımı olmaksızın herkesin çok iyi bilmesi, anlaması, yorumlayabilmesi, o ülkede her şeyin doğru ve bilinçli bir şekilde kavranabilmesini sağlayacaktır.

Nedeni şudur: Bu iki şeyin olması veya olmaması halinde, kazanan da kaybeden de tek tek bireyler ve onlardan teşekkül eden halktır. Savaş denilen şey, "Bazı insanların daha iyi yaşaması için başka insanların öldürülmesi"nden başka bir şey değildir. Savaşı anlatmaktan amaç, tank yürütüp, denizaltı daldırıp, füze atmak değildir. Bunlar vasıtalardır ve askerliği meslek diye seçenler, zaten bu işleri yapmak zorundadırlar. Öğrenilmesi gerekenler devletlerin bu maceraya nasıl ve niçin sürüklendikleri ile işin insan ve doğa boyutudur. Böyle bir çalışma hallan, sonunda meselelerin nereye varacağını kestirebilmesine yardım ederek, fikir sahibi olmasını sağlayacaktır. Ancak, konu ayrı bir çalışma olup, bu kitabın amacı değildir.

Hiçbir tehlikenin olmayacağına inanmak, çok tehlikelidir.

ABRAHAM LINCOLN

1492'de Colomb Amerika kıtasına ayak bastığında, yeryüzünün %9'u Avrupalıların kontrolü altındaydı. 1801'e gelindiğinde ise dünyanın üçte birini onlar yönetiyordu. 1880'de üçte ikisini, 1935'te bütün karaların %85'ini ve nüfusun %70'ini Avrupalılar denetim altına almışlardı.

1948'de ABD dünya altın rezervlerinin %72'sini kontrol altında tutuyordu.

Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya üzerinde ve Ortadoğu'da neler yapmaya kalkışacağı ve Türkiye dahil neleri zorlayacağını, bütün bunların sonunda, Birinci Dünya Harbi öncesindeki Almanya'nın rolünü üstleneceğini...

Edward Mead Erarle'nin 1923'te yazdığı *"Bağdat Demiryolu Savaşı"* eserinden: Önce 1920'li yıllarda Türkiye; daha sonra da Amerika, Yakındoğu ve Türkiye değerlendirmesi:

> 10 Ağustos 1920'de imzalanan Sevr Antlaşması ile müttefikler Türk toprakları üzerine oturuyor, Türk iktisadının gırtlağına sarılıyordu. İngiltere, Mezopotamya'daki bütün petrol haklarını kendine aldı. Türk hükümeti yeni borçlar altına sokuldu. Türklerin bu borçların altından kalkma-

larına imkân yoktu. Yalnız Türkiye'nin gelirleri ipotek altına alınmamış, aynı zamanda yönetim mekanizması da çalışamaz hale getirilmişti.

Düyunu Umumiye İdaresi yerine kurulan Müttefikler arası Maliye Komisyonu, vergileri, maliyeyi, bütçeyi kontrol edebilecek ve beğenmediği imtiyazlara vetosunu kullanabilecekti.

İçişleri yönünden bile, Türkler, elleri ve ayakları bağlı bir hale getirilmişti. Bu bir kartaca barışıydı. Bütün bunlar, "Türkiye'ye yardım etmek, Türkiye'yi kalkındırmak için yapılıyordu!..."

Daha Sevr Antlaşması üzerinde görüşmeler yapılırken bir avuç Türk vatanseveri ayağa kalktı. 1919 Mayıs'ında İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali bu milliyetçileri büsbütün çileden çıkardı.

1919'un ikinci yarısında, Erzurum ve Sivas'ta milliyetçiler iki kongre yaparak, Türkleri yabancıların egemenliği altına sokacak, Türkiye'yi Avrupa devletlerinin hizmetkârı yapacak ve Türkiye'nin bağımsızlığını zedeleyecek hiçbir şeyi kabul etmeyeceklerini ilan ettiler.

1919-1920 seçimlerinde milliyetçiler ezici bir çoğunluk kazandılar. Milliyetçilerin başında, Çanakkale'de Liman Von Sanders ile kavga etmiş, Suriye'de Von Falkanhayn'a kafa tutmuş olan büyük asker ve milliyetçi Mustafa Kemal Paşa bulunuyordu. Almanya'nın Türkiye'deki nüfusunun artmasına inatla karşı koymuş olan Mustafa Kemal, müttefiklerin Türkiye'yi kontrol altına almalarını da savaşmadan kabul edecek biri değildi. (Liman Von Sanders'in Albay Mustafa Kemal için doldurduğu sicil belgesindeki not: "Gururlu, çetin, kavgacı bir zabittir.")

28 Ocak 1920'de Türk Parlamentosu'nun milliyetçi üyeleri ünlü "Milli Misak'ı imzaladılar. Yeni Türkiye'nin Bağımsızlık Beyannamesi olarak kabul edilen "Ulusal ye-

min" bir program ya da savaş hedefleri beyannamesinin çok ötesinde bir şeydi. Bu Türklerde gelişen varoluş duygusunun keskin bir ifadesiydi. Aynı duygular 1908 Devrimini de oluşturmuştu.

Milli Misak çok açıktı:

"Ulusal ve ekonomik kalkınmamızın imkân dahiline girmesi ve daha modern ve düzgün bir yönetimle devleti yürütebilmek için, her devlet gibi, bizim de kalkınmamızın yollarında tam bir bağımsızlık ve özgürlüğe sahip olmamız, varoluşumuz ve hayatımızın sürekliliği için şarttır. Bundan ötürü her türlü siyasi, adli ve mali gelişmemize müdahaleye ve engel olacak şart kabul edilemez."

Bu demekti ki Türkler bağımsız yaşamaktansa ölmeyi tercih edeceklerdi.

Doğulular, batı ile işbirliği yapmak zorunda oldukları kanısını taşırlar. Fakat aynı zamanda bu işbirliğinin yalnız iktisadi alanda olması gerektiğine de inanırlar. Avrupa'nın siyasi tutkularını bir türlü sezemezler. Amerika 1920 yılından itibaren dünyanın borç veren büyük devletleri olan İngiltere ve Fransa'nın yanında yerini almış bulunuyordu. Zaman geçtikçe, Amerikan iş çevreleri dünyanın ham madde kaynaklarını, pazarlarını ve sermaye piyasalarını bölüşmek isteyeceklerdir. Amerikan iş çevrelerindeki bu yeni eğilimler kısa zamanda etkilerini Yakındoğu ile ilişkilerinde gösterdiler. Daha 1920 yılında, Amerikan Hükümeti, İngiliz Hükümetine gönderdiği muhtırada, Amerikan sermayesinin Mezopotamya petrol kaynaklarının işletilmesine katılma hakkını istedi. Aşağı yukarı aynı tarihlerde de, Amerika'nın ikinci büyük bankacılık kuruluşu olan "Guaranty Trust Company of New York", İstanbul'da bir şube açarak Amerikan işadamları için Yakındoğu konusunda bilgiler toplamaya başladı.

Amerikan kapitalistleri, sanayicileri ve tüccarları, ham madde kaynaklarının, pazarlarının ve yatırımlarının korunması için Amerikan Hükümetinden yardım isteyeceklerdir. Onun için, Amerika'nın, kapitalistlerin peşinden giderek, bütün kârları ve tehlikeleri ile emperyalizm yarışına girmesi tehlikesi vardır. Durum Alman İmparatorluğunun 1888'de karşılaştığı durumdan farklı değildir.

Avrupalı rakiplere karşı Amerikan işadamlarına hükümetin yardımını sağlamak, Türkiye'deki iktisadi nüfusu politik nüfusla pekiştirmek, yeni ticari ve mali imtiyazlar koparmak üzere diplomatik baskı yapmak için Yakındoğu işlerinde manevi değerlerin zedelenmesi pahasına, pek çok teşebbüste bulunulacaktır. Bu teşebbüslere uymak, Amerika'nın Yakındoğu'da çıkar gözetmeden giriştiği sosyal ve kültürel faaliyetler sayesinde kazanmış olduğu itibarı "tahrip" edecektir.

Bu teşebbüslere uymak, Türk milliyetçilerinin Amerika'ya olan güvenini yıkacaktır. Bu teşebbüslere uymak, yarım yüzyıldır Ortadoğu'ya felâket getirmiş olan emperyalizme kapılmak olacaktır. Bu teşebbüslere uymak, Amerika'yı, uluslararası anlaşmazlıkların, Milletler Cemiyeti ve Adalet Divanı ya da gelecekte kurulacak uluslararası kurumların salonlarının değişmez aktörü haline getirecektir.

Demokratik Türkiye'nin egemenlik ve bütünlüğüne zarar verilmezse, Türkiye; bütün Ortadoğu için bir umut kaynağı olacaktır. Aksine, Türkiye, Amerika ve dünya barışı için bir tehlike haline gelecekse, o zaman Cumhuriyetçi Amerika, İmparatorluk Almanyası'nın geçmiş olduğu yola koyulmuş bulunacaktır.

Tarih, başka başka insanlara ve zamanlara rastlayan olayların tekrarından başka bir şey değildir. Öyle bir aynadır ki yalnız dışımızı değil, içimizi de gösterir.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda; Avrupa, Balkanlar ve Ortadoğu'nun yeni haritası ve şekli oluşturuldu. O kadar adil bir paylaşım yapıldı ki, şehirleri bile ortadan bölerek, kimseye hak geçmemesi sağlandı!

Bu ülkelerden bazıları doğrudan ABD tarafından işgal ediliyor, bazıları da ekonomik hegemonya altına alınarak, "egemen devlet" olarak bırakılıyordu. Çok geçmeden NATO diye çok amaçlı bir askeri ittifak ortaya çıkıyor ve esas kuruluş amacını, daha dün, savaşta en büyük müttefiki olan SSCB'ye karşı hür (liberal) dünyanın güvenliğini sağlamak diye ilan ediyordu. Görünürde ise "bağımsız" Avrupa ülkelerini askeri bakımdan kontrol altına alıyordu.

Doğu Avrupa da Batı Avrupa'dan farksızdı. Bu bölgedeki devletleri de SSCB işgal etti.

Ortadoğu'daki Müslüman devletlerin büyük bir bölümü ABD ve İngiltere'nin kontrol, güvenlik ve ekonomik hegemonyası altında bulunuyordu. Suriye, Irak, Mısır gibi ulusal bağımsızlığını korumaya kalkışan İslam kökenli devletler ise, ne hikmetse, birbirini izleyen darbeler, iç çatışmalar ve giderek kaynağı ve amacı belirsiz bir terör baskısı altında, bağımsızlıklarını yitiriyorlardı.

Türkiye savaşa girmemişti. Tek kuruş borcu yoktu.

Enflasyon sıfır düzeyde, hazinesi yeteri kadar altınla dolu, siyasal ve ekonomik bakımdan tam bağımsız, ulusal bir devlet olarak serpilen, büyüyen genç bir fidan görünümündeydi.

Elbette sanayi ve teknoloji başta olmak üzere, birçok meselesi vardı, ama yanmış, yıkılmış, genç kuşaklarını kaybetmiş, yeniden derlenip toparlanması zaman alacak Avrupa'dan çok daha fazla avantajlara sahipti. Bir zamanlar aynı topraklarda büyüyen ve gelişen, hızla uluslararası güç ve karar merkezi haline gelen, sonra da 500 yıl egemenlik kuranların, yeniden çarkı ters çevirmeyeceğini kim garanti edebilirdi? Hatta kaçınılmazdı! Bu gelecek, galipler ve bu galiplerin siyasi ve ekonomik desteğini oluşturan "Uluslararası Ticaret Oligarşisi"nin dikkatinden kaçacak veya ihmal edecekleri bir politika olamazdı.

İlk yapılacak şey, Türkiye Cumhuriyeti'nin hamuru ve temel direği olan, ulusal devlet felsefesi temelini oluşturan Kemalizm'in siyasal gücünün kırılması gerekiyordu. Galiplerin, işleri iyi gitmeyince, hemen askeri çözüme başvurmaları kaçınılmazdı. Fakat Türk Ordusunda henüz etkinliklerini sürdüren Mustafa Kemal Atatürk'ün yakın silah arkadaşları ve onların yetiştirdiği subaylar vardı. Türkiye'nin askeri bakımdan kontrole alınabilmesi için önce NATO şemsiyesi altına alınması gerekiyordu.

Tanrı'nın hikmetinden sual olmazmış!... Birden Stalin, Boğazlar, Kars ve Ardahan konularında Türkiye'ye baskı yapmaya başladı. İnönü direnecek yerde panikledi. Ülkeyi ABD ve İngiltere safına çekerek NATO'ya girmek istedi. Böylece hem Avrupa'nın savunma şemsiyesi altına girebileceğini, hem de "Avrupa'nın yeniden imarı" adı altında kurulan, aslında ABD'nin Avrupa'yı ekonomik bakımdan bağımlılaştırma siyasetinden başka bir şey olmayan fondan yararlanabileceğini umdu.

ABD ve İngiltere; tez elden, Türkiye'nin önüne tarihsel faturayı koydu. NATO'ya girmenin koşulu, çok partili demokratik rejime geçerek ulusal ekonomi yerine liberal ekonomiyi tesis edecek siyasi örgütlenmelere izin verilmesiydi.

ABD aynı şeyi Avrupa'daki ülkelerde de yapmıştı; fakat, onlar yenik düşen ülkelerdi. Bu hal savaşmadan bizi yenik düşenler safına itmekten başka bir şey değildi.

Sonunda Türkiye, çok partili demokratik ve liberal rejime geçiyor, karşılık olarak da ileride Ulusal Ordusunu tam denetim altına alacak olan "NATO"ya kabul ediliyordu.

Böylece Önasya'da siyasal ve askeri bakımdan "değişim süreci" başlıyordu. Bu değişimin amacı ise ulusal bağımlılığın iki ayağı olan ekonomik ve siyasal bağımsızlığın kırılması, ekonomik ve siyasal bakımdan Angloamerikan liberal yöntemiyle Uluslararası Ticaret Oligarşisinin girdabına dalıyordu.

Ve ABD'deki en büyük partilerden birinin adıyla, "Demokrat Parti", kendine verilen "misyonu" omuzlayarak, Türkiye sahnesine çıktı.

Türkiye'nin Kuzey Atlantik Antlaşması'na katılmasına ilişkin protokol, 17 Ekim 1951'de Londra'da imzalandı. TBMM'nin katılma kararı ise 18 Şubat 1952'de, dört ay sonra çıktı!

Bu arada hükümet iş sağlam olsun diye, tıpkı Vietnam gibi, iç harpten başka bir şey olmayan Kore'ye, "Özgürlük adına!" ABD gemileriyle, iki ayı aşan yolculuk sonrası ancak ulaşılabilen coğrafyalara ilk kafilede 1400 asker göndererek, sadakat gösterisinde bulundu.

Acaba hiç kimse düşünmüş müdür? Aynı soydan, dilden, kültürden, tarihten gelen insanların arasına politik amaçlarla girilmeseydi; Kore savaşlarında, Kore halkın-

dan bu kadar insan ölür müydü? Bu kadar sefalet yaşanır mıydı?

Ya dışarıdan gelip orada ölenler? Tarihteki savaşların din adına veya vatan toprağı adına olanı anlaşılabilir de, bunun dışındakiler daha da akıl almaz bir şeydir.

Kuzey Atlantik Antlaşması'nın (NATO) II. ve III'üncü maddelerine dayanarak, arkadan Türkiye'nin ABD ile savunma ve işbirliğine dair antlaşmalar ve peşinden bunların tamamlayıcı ekleriyle Sinop, Pirinçlik, İncirlik, İzmir, Yamanlar, Gemlik, Şahintepe, Ankara Elmadağ, Adana Karataş, Samsun Mahmurdağ, İstanbul Alemdağ, Malatya Kürecik, Belbaşı, Kargaburun üs ve tesisleri kuruldu.

Peynirden pirince, süttozundan yağa, oyuncaktan silgi ve kaleme, dondan fanilaya, bottan rüzgâr ceketine, envanter dışı kalan araçtan silaha geldi oğlu geldi. Hemen tüketilebilinenler parasız, dayanıklı ve uzun süre kullanılabilenler "uzun vadelil" kredilerle geldi. Alışkanlık denilen şey başlangıçtaki zayıf bir ipin sonradan kırılamaz zincirler haline gelmesine denir.

Bir kuyu ne kadar derin olursa oradan çıkmak bir o kadar zor olur. Bu defa savunma sanayii işbirliği alanındaki anlaşmalar geldi. Tanksavar mühümmatı üretimi, topçu üretimi, sevk barutu ve patlayıcı üretimi, çeşitli tipte roket üretimi, uçak yenileştirme ve yeteneklerinin, tesislerinin geliştirmesi, modern firkateyn inşası, tank modernizasyon programı vs. gibi projeler.

ABD'nin dün Vietnam'da bugün de Irak'ta bunlarla savaşın kazanılamayacağını; sadece silahları sayesinde karşıdan daha fazla adam öldürebileceğini, buna karşılık kendisinden daha az asker öleceğini anlayamamış olmasına inanmak saflık olur.

O zaman niye? Sanayi tesislerini, fabrikalarını, endüstri tezgâhlarını mı kapatsın? Buralarda çalışan milyonlarca insanın hali ne olacak o zaman?

Ve Nazım Hikmet:

İnsan olan vatanın satar mı?
Suyu içip ekmeğini yediniz.
Dünyada vatandan aziz şey var mı?
Beyler bu vatana nasıl kıydınız?
Onu didik didik didiklediler,
Saçlarından tutup sürüklediler.
Götürüp kâfire: "Buyur..." dediler.
Beyler bu vatana nasıl kıydınız?
Eli kolu zincirlere vurulmuş,
Vatan çırılçıplak yere serilmiş.
Oturmuş göğsüne Teksaslı çavuş,
Beyler bu vatana nasıl kıydınız?
Günü gelir çark düzüne çevrilir,
Günü gelir hesabınız görülür,
Günü gelir sualiniz sorulur.

Sonra redingot devri geldi ve
Redingot içinde yarı uşak, yarı kapıkulu,
Riyakâr, adi bir nesil türedi.

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU

Muzaffer İzgü'nün, *"Bizim Aylar Amerikalıları Çok Sever"* adlı eserinden bir öykü:

Telsizler hemen çalıştı:

"Konuk, ayı avlamak istiyormuş!"

Konuk ki ne konuk, en büyük devletin en büyüklerinden... O büyük devletle öyle sıkı fıkıyız ki, kardeşten öte. Ne buyurursa o büyük devlet, biz hemen yerine getiririz, bir dediklerini iki etmeyiz; babamız, ağabeyimiz gibi bir devlet işte.

Bu koskoca dost devletin, koskoca büyüğü, ayı avlamak isteyecek de biz bunun umruna bakmayacağız ha? Hem de adamın istediği ne ki, biz ki onlara neler vermişiz, üsler vermişiz, madenler vermişiz, istemiş asker bile vermişiz, şimdi adamcağız ayı avlamak istemiş, bir ayıyı çok göreceğiz ha!...

Görmeyeceğiz!...

Görmeyeceğiz de, bu ayı avlama işi gezi programında yoktu.

Hani çok içten dostlar olur ya, birden aklına gelir, isteyiverir, sizin içtenliğinize güvenerek. E, pekiyi, yabancı büyük böyle düşünmüşse, "N'olacak, benim nazımı çekerler,

şunun şurasında istediğim ayı avı, gösterirler ormanı, ben de bir iki saat avlanıveririm" demişse?

İyi de ayı nerede var, hangi ormanda?

Telsizler ötüyor, telefonlar konuşuyor:

— Yabancı büyük yakın bir yerde olsun istiyormuş.

— Eyvah, demek Bolu ormanlarını istemiyor.

— Beyefendi, Bolu ormanlarında ayı var mı ki?

— Yahu baksana adam yakın yer istiyormuş, şimdi onu uçağa, helikoptere bindirip taa Karadeniz ormanlarına gönderemeyiz ki!

— Hay Allah, nereden aklına esmiş ülkemizde ayı avlamak?

— Galiba çok ayı olduğu kanaatinde.

— Hıışt aman, dinleniyoruz... Evet beyefendi, anlıyorum beyefendi, araştırma aralıksız sürüyor beyefendi. Başüstüne beyefendi.

Evet, araştırma aralıksız sürüyor. Yabancı devlet büyüğü yarın sabah gün doğarken başlayacakmış ayı avına, dört saat süreyle avlanacakmış.

Yani sabah altıyla on arası... Bu durumda önümüzde daha on iki saat var. Bu on iki saat içerisinde yabancı büyüğe uygun bir orman ve ayılar!...

Telsizin ucundan sesler dökülüyor:

"Yabancı büyük on birde bir brifingde olacaktır..."

İşte bu olmadı. Niçin olmadı? Şundan olmadı. Yabancı büyüğü hangi araç bir saat içinde ormandan alıp başkente ulaştıracak? Böyle bir araç var mı? En yakın orman gerçi Bolu ormanları, ama bakalım yabancı konuk, ormandan helikopterin kalkacağı yere gelinceye dek, sonra başkentte brifingin yapılacağı yere ulaşıncaya dek bu bir saatlik zaman yetecek mi?

"Uf amma da zor iş ha!..."

Bu sözü ufak tefek bir adam söyledi. Ufak tefek ama, yaptığı iş çok büyük, tüm gezi programını uygulayan o,

hem de dakikası dakikasına. Çünkü yabancı devlet büyüğünün bir saniyesi bile değerli. Dört saat ayı avlayacağım, demişse, bu dört saat bir dakika olamaz. Dört saatte bu iş biter, yabancı devlet büyüğü başka bir işin peşine düşer.

Gerçi bu program uygulayıcısı ufak tefek adamın buyruğunda her şey, her şeyi bir telefonla hemen hal yol eder. Ama iş orman ve ayı olunca çok zor. Yabancı devlet büyüğü desin ki, "Ben falanca müzeyi görmek istiyorum," isterse program dışı olsun, isterse gece yarısı olsun, toplarsın gece yarısı müze görevlilerini, dizersin kapıya,

"Buyrun sayın konuğumuz, müze buyruğunuzda," dersin.

Ama orman öyle mi ya, ayı öyle mi ya? Başkentin dibinde orman nerede, ayı nerede?

"Yani bu yabancı devlet büyüğünün bizimle olan içtenliği de çok fazla hani."

Bunu kim dedi, kim?

Kim diyebilir, kolay mı bu sözleri etmek? Bu çok büyük ülkenin çok büyük adamı ayda yılda bir kez gelmiş ülkene, hem övünmelisin, hem sevinmelisin senin konuğun oluyor diye.

Seviniyoruz, televizyonda büyükler çıkıyor,

"Yaa bakın bize kimler geldi," diyorlar.

Televizyonun mikrofonu vatandaşa uzanıyor, vatandaş da, "Ya ya, başka yere gitmemiş de bize gelmiş," diyor.

E pekiyi, ufak tefek adam ne yapıyor, boş mu duruyor? Ne boş durması, kafasını patlatırcasına, beynini yırtarcasına düşünüyor, ne yapmalı, nasıl yapmalı?

— Acaba sayın konuk üç saat avlansa?

— Hayır olmaz, madem dört saat demiş, olmaz.

— Pekiyi, biraz daha konuk olduğu saraydan erken alınsa?

— Hayır olmaz, her şey konuğun isteğine göre düzenlenecektir.

— İyi de sabaha dek başkent yakınında bir orman düzenleyemez ki...

Bunu kim demiş? Hiç kimse.

— Arkadaşlar, akıl akıldan üstündür, bunun için bir ayı toplantısı düzenleyelim. Çok ivedi, tarıma, turizme, içişlerine bakan bakanlıklardan birer temsilcinin katılacağı bir toplantı yapalım. Ama çok ivedi, hemen...

Evet, öyle ya, akıl akıldan üstündür ki ne üstündür. Toplantıya son anda yetişen eğitim bakanlığının temsilcisi,

— Efendim, sayın konuğu başkent çevresinde biraz gezdirdikten sonra orman diye hayvanat bahçesine sokalım. Bu arada hayvanat bahçesindeki ayıları da ilgililer inlerinden çıkarıp bahçeye salsınlar, yabancı büyük orada bir iki ayı vursun. Gerçi ayılar vurulmuş olacak, ama böyle bir günde iki ayının sözü mü olur. Giden ayının yerine yenisi gelir, ama yabancı konuğu bir darıltırsak?..."

— Ya beyfendi, gerçekten darıltırsak çok ayıp olur, ama yabancı konuğu aldatırsak ayıp olmaz mı? Ya oranın hayvanat bahçesi olduğunu anlarsa?

— Efendim, ben sayın yabancı konuğun ülkesinde çok kaldım, bu ülkenin insanları biraz şeydirler, anlamazlar.

Yani "saftırlar" mı demek istiyordu eğitim bakanlığının temsilcisi? Bu ne küstahlık! Küstahlık ya! Anladı eğitim bakanlığının temsilcisi hemen düzeltti:

— Şey demek istedim efendim, yani işin o denli farkına varmayabilir sayın yabancı konuk.

— Evet, dedi ufak tefek adam, "ayıları hayvanat bahçesinden ayarlamak" çok güzel bir fikir, ama av olayı hayvanat bahçesinin içinde olmaz. Bir ucundan bir ucu ne ki, küçücük yer, hemen fark eder.

Tarım bakanlığı temsilcisi,

— Beyefendi, sayın yabancı konuğa daha önceden söylenebilir, biz ulus olarak ayılara çok meraklıyızdır, bu yüzden özel ayı avlanma sahalarımız vardır, diye.

— Ama efendim, dedi ufak tefek adam; ayı avlama sahası başkentin göbeğinde olmaz ya. Demez mi bu adam sonra, ben gördüm amma, bunlar gibi ayıya meraklı ulus görmedim, başkentin göbeğinde ayılar oturuyor, demez mi? Hiç akla uygun değil, ama buradan yola çıkarak başka şeyler yapabiliriz.

— Evet beyefendi, dedi turizm bakanlığı temsilcisi; biz ayıları bulduktan sonra gerisi kolay, alır götürürüz ayıları Sincan Dağlarına, şurada hemen, yakıncacık, bekleriz yabancı konuğu, yabancı konuk yaklaşınca, ayı bakıcıları ayıları salarlar dağa, o da pat küt avlar.

— Çok güzel, dedi ufak tefek adam, "Bravo!"

Ufak tefek adam yerinden kalktı, turizm bakanlığı görevlisinin elini sıktı. "Bu ne büyük bir buluş" diyerekten.

Saniyesinde telefon öttü:

— Aluuu, buyrun, burası hayvanat bahçesi, ben Bekçi Ali.

— Kaç ayı var orada?

— Ne bileyim beyim, siz hangi ayıları sorarsınız, buradakileri mi gerçeklerini mi?

— Sen bana müdürünü ver, müdür yardımcısını ver.

— Yok beyim yok, hepsi evlerine gittiler.

Her şey ufak tefek adamın buyruğunda değil mi? Çok değil yirmi dakika sonra hayvanat bahçesinin müdürü toplantıya katılıyordu, azıcık da içkili olarak, polis bir içkievinden alıp getirmişti hayvanat bahçesi müdürünü. Hayvanat bahçesindeki ayıların sayısını tam olarak bilmiyordu.

Ufak tefek adam, hayvanat bahçesi müdürünü çok kötü haşladı:

— Nasıl bahçenizdeki ayıların sayısını bilmezsiniz beyefendi? Bir müdür ayısının sayısını bilmeli. Ne biçim müdürsünüz siz?

— Nurettin Bey bilir efendim, ayılar onun bölümünde, ayılardan o sorumlu.

Nurettin Bey değil, ayıların bakıcısı Suphi bile getirilmişti ekipler arabasıyla on beş dakikanın içerisinde. İkisi de televizyonda o büyük aşk dizisini izlerken evlerinden alınıp getirilmişlerdi.

— Dört ayı, dedi Bakıcı Suphi...

— Ne?... dedi ufak tefek adam, salt dört tane mi?

— Dört tane beyefendi, onun da ikisi hasta.

— Ne???

Ufak tefek adam saçını başını yoluyordu.

— Kala kala o koca hayvanat bahçesi iki ayıya mı kaldı?

— Öbür ikisi de çok yaşlı zaten beyefendi.

Şap diye ufak tefek adam dizine vuruverdi.

— Yani bir kamyona falan atsak, şuracıktaki Sincan Dağlarına götüremez miyiz?

Bakıcı bir şey anlamamıştı. Beş saniyede anlattı müdürü ona ayıların niçin Sincan Dağlarına götürüleceğini.

— Haaa, dedi Bakıcı Suphi. Sonra da, cık, etti. "Götürsek bile bu ayılar lök gibi oturdukları yerden kalkmazlar beyim. Yani neydi o yabancı adamın adı, çok ayıp olur vallaha, demez mi sonra bana hasta ayıları getirmişler, diye."

— Sus sen!

— Sustum beyim.

Ufak tefek adam bağırıyordu:

— Ne işe yararsınız ha siz, ne işe yararsınız?

Suphi duramadı, yine konuştu:

— Beyim, daha önceden böyle bir numara çekeceğinizi bana söyleseydiniz ben şimdiye dek ühüüü ne ayılar..."

— Suus! diye bağırdı ufak tefek adam, ama birden seviniverdi. Evet, ayı oynatıcılarından sağlayabiliriz, evet, hemen, şimdi.. Şimdi içişlerinin temsilcisi hemen şimdi, anlıyor musunuz, bulabildiğinizce ayı, çok ayı, başkentte kaç ayı varsa istiyorum.

Ufak tefek adam değil, devlet be, devlet istiyordu bu ayıları. Kocaman yabancı devletle olan ilişkilerin daha da

gelişmesi ve iyileşmesi için bu ayıları devlet istiyordu.

Pekiyi devlet istedi miydi? Ühüüü yaratırdı!...

Yarattı da...

Tastamam yirmi iki tane ayı, bakıcılarıyla birlikte bir karakolun bahçesinde hazırdı.

— A be sürecek misiniz be bizi pulis bey, ne yaptık biz be?

— E bé ayıların şansıdır zaten oraya buraya sürülmek, gürürsün tombul, az sonra çıkaracaklar bizi başkent sınırlarından dışarı.

Olacak şey değil, devlet, ayılara ve ayıcılara karşı hiç bu denli insancıl yaklaşmamıştı. Bir polis çikolata dağıtıyor ayılar yesin diye. Bir polis kebap ekmek dağıtıyor ayıcılar yesin diye.

— A be tombul, var bu işte bir iş, yoksa yarın ayılar günü mü ha?

— Yuk be, devlet büyüğümüz bizi gürmüştür düşünde...

Polis bazı ayıların ellerine tutuşturuyordu çikolataları. Ayılar çok mutlu, çikolatalarını yiyorlar. Ayıcılar kebaplarını çiğniyorlar.

O da nesi, haydi her ayıya birer çikolata daha.

— Gerçekten gürmüştür büyüğümüz ayıları düşünde. Demiş herkese yararım dokunuyor, varsın ayılara da dokunsun, yesinler çikolataları bana dua etsinler.

— Lan Ümer, ayı bilir dua etmesini?

— Eder lan, eder.

Bir başka polis memuru açıklama yaptı:

— Arkadaşlar, bu ayılardan üçü beşi ölecek...

Yirmi iki ayıcının yirmi ikisinin boğazında kalıverdi kebaplar...

— Ah! dedi biri. Biliyordum be zaten bu işin sonunda bir iş olduğunu, devlet çikolata veriyorsa, bunun sonunda...

— Devlet ölen ayının parasını da verecek.

Ayıcı Yaşar:

— E verilen para çok da olsa bari polis bey, dedi. Böyle bir ayı kolay kolay yetişmiyor bu zamanda...

— Devlet en yüksek ücreti ödeyecek. Ayısı ölmeyenler de birer günlük para alacaklar, onlara verilen para da dolgun olacak.

Kimi anlamadı, kimi anladı. Anlayanlar, anlamayanlara anlattılar. Ama hâlâ anlamayan vardı:

— E be ister yabancı büyük ayı uynasın önünde, amma niye ister Sincan Dağlarında?

— Ulan salak, ayının oynamasını istemiyor, ayı avına çıkıyor. Yani adam kendini ormanda sanacak, bu ayıları da orman ayısı...

— Hı, anladım, aldatacağız be yabancı konuğu, şimdi anladım. Pekiyi ayı hiç oynamayacak mı?

— Çüş!...

Polis üçüncü çikolataları dağıtıyordu, bir yandan da son buyruğunu veriyordu.

— Arkadaşlar, sizler sakın ha sakın, görünmeyeceksiniz, kayaların ardına sinip saklanacaksınız. Benim öksürüğümü duyar duymaz, kimin yanına sayın büyükle yaklaşmışsak o ayısını salacak. Bana bakın, kurşun bir yerinizi sıyırsa bile ses çıkarmak, orada olduğunuzu belli etmek yok. Haydin bakalım, şimdi ayılarınızla birlikte kamyona!...

Ayılar, kamyona binerlerken bile türlü numaralarını göstererek polisten çikolata istiyorlardı. Ayıların hepsi bindirildi kamyona, ayıcılar da.

Sincan Dağlarında tüm ayıcılar ve ayılar ayrı ayrı kayaların ardına yerleştirildikten sonra telsizler öttü:

— Her şey hazır, av alanı yirmi iki ayıyla buyruğunuzdadır!...

Helikopter Sincan Dağlarının yakınındaki bir düzlüğe indi. Ayının biri homurdandı, yani "geliyor" dedi.

Oysa ayı demedi bunu, Ayıcı Yaşar dedi. Başka bir ayı homurdaya homurdaya yanıt verdi. Ayıcı Yaşar çok kızdı:

— Sus be tombul, duyamayacağım hem öksürüğü, hem de diyecek yabancı konuk bu nasıl dağ ayıynan dolu, homur homur.

Paaat...

— Ayh, dedi Ayıcı Yaşar, gitti bir cancağızım ayı.

Ama homurtu yok!

— Yok be tombul, korkma, yabancı konuk tüfeğini dener.

O gün yabancı konuk bir tane bile ayı vuramadı, daha doğrusu vurmadı.

Öksürük sinyalleri zamanında mı alınmadı, yo alındı. Pekiyi ayılar zamanın da mı salınmadı, yo salındı.

Öksürük sinyalini alan ayıcı ayının burnundan zinciri çözer çözmez salıyordu ayıyı. Ama ayı onca polisi bir arada görünce başlıyordu tefsiz mefsiz göbek atmaya. Acaba bir çikolata daha yiyebilir miyim, diye.

Yabancı konuk belki de yaşamında ilk kez görüyordu avlayacağı ayının kıvıra kıvıra göbek atarak yaklaştığını.

— Olmaz, diyordu İngilizce, olamaz! Yahu bu sizin ayılar!..."

Öhhööö, bir öksürük...

Haydi, bu bozayı da oynuyor. Hem de ne oynama, omuzlarını titrete titrete yabancı konuğa yaklaşıyordu:

— Vurun sayın konuk, vurun...

— Nasıl vururum yahu, şuna bak, hayvanın bir gülmesi eksik.

Ah namussuz ayılar, hani bir tanesi göbek atmasa ya, hadi göbeği bırak, geldiği gibi çekip gitse ya, sanki onlar da avcı, düşüyorlar sayın yabancı konuğun ardına, yabancı konuk önde yirmi iki ayı ardında. Bir de aksilik Ayıcı Rüstem pat diye düşmez mi sayın konuğun önüne, aştan çıkan nane çöpü gibi.

Ulan aman... Hiç ayıcı mayıcı denir mi?

— Köylü efendim, köylü, oduncu bir köylü...

— Haaa, köylü... Beni tanıdın mı köylü?

Ayıcı Rüstem ne desin? Arkadan işaret ettiler.

— Hiç tanımaz olur muyum beyim. Ühüüü dünya tanıyor sizi.

Orada bulunanlar çok memnun oldular bu sözden, alkışladılar Ayıcı Rüstem'i köylü niyetine.

Ayılardan biri alkışı duyunca kendine sandı, iki kez üst üste yabancı konuğun önünde tombalak attı. Yabancı konuk küçük dilini yuttu. Köylüye sordu:

— Bu sizin ayılar niçin böyle?

Rüstem yine ne diyeceğini bilemedi, arkadan işaret mişaret, Rüstem sıkıntı mıkıntı, patlar gibi konuştu:

— Bizim ayılar sizin Amerikalıları çok severler.*

(*) Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever. Muzaffer İzgü. Bilgi Yayınevi. Ankara 1995.
© Muzaffer İzgü. Bilgi Yayınevi.

Adam musun? Ebediyen cihanda hürsün.

MEHMET ÂKİF ERSOY

Hal ancak, yakın geçmişin ektiğini biçer.

Bugün ülkenin içinde bulunduğu koşullar, 1860-1908 yılları arasında yaşananlarla: unsurları, sebepleri ve bu sebeplerin gerekçeleri ile sanki aynı yumurta ikizleri gibi benzerlikler göstermektedir.

Bütün tarih araştırmacıları ve yazarları bilirler ki, bugünün koşulları içerisinde, tarihin geçmiş olayları yorumlanamaz... Bu su götürmez bir doğrudur, yorumlanamaz. Fakat ne gariptir ve gerçektir ki, insanoğlu aynı sebeplerin aynı sonuçları yarattığını bir türlü belleğinde tam tutamadığından, geçmişten ve yaşanmış tecrübelerden ders ve ibret almadığından aynı olayları birbirinden farklı zamanlarda yeniden yaşar. Burada da yorum yapılmayacak, sadece nesneler ile onların işlevleri verilecektir.

1860-1908 arasında şunlar oldu: İngiltere bir hamlede Kıbrıs Adası'na yerleşti. Aynı bugünkü Kıbrıs işlerine benzer, diplomatik girişimler, toprak, egemenlik ve ekonomik düzenlemeler diye diye zaman içinde Girit Adası'nın nasıl elden gittiğini ne hükümetler ne de halk anlayamadı. Uyandıklarında ise iş işten geçmişti.

Avrupalılar ıslahat diyor, başka bir şey demiyordu. Azınlık hakları, bunların ibadet yerleri, vakıflar ile mülk edinmeleri ve serbest ibadet yapmalarına ait ardı arkası kesilmeyen isteklerinin sonu gelmiyordu. Siyasal, sosyal

ve ekonomik istekler birbirini kovalıyordu. Bu bir devletin içişlerine karışmaktan daha da ileri gitti; tıpkı bugünlerde çıkarılan ve her maddesine müdahalelere varan, uyum yasalarında olduğu gibi.

Bugünün Dünya Bankası ve IMF'in karşılığı olan, bütün mali faaliyetler ile bütçeyi kontrol eden, atılacak her adımın doğru mu yanlış mı kararını veren Düyunu Umumiye İdaresi devletin başına çöktü.

Tıpkı şimdiki gibi; rüşvet, yolsuzluk, hilekârlık, tefecilik almış başını gitmişti. Sanki çok parası varmış gibi devlette müsriflik diz boyuydu. Yabancılara olan dış borçların ana parasını ödemek bir yana faizlerinin bile sadece çok azı karşılanabiliyordu. Devletin ordusu sadece Müslüman Türklerden oluşmakta, her savaşta, her cephede onlar çarpışmaktaydı. Azınlıklardan bedel alıyordu. Parasızlık canına tak edince Türklere de bedelli sistem uygulayacak kadar şaşırdı. Çünkü Türklerin bedel vermesi zaten onlardan meydana gelen orduların asker sayısının azalmasından başka bir şey değildi. Hoş, zenginleri zaten sayılı olan Türkler ancak geçimlerini sağlayabildiği için onlardan bedelli sistemi ile hazineye büyük para gelmesi söz konusu olamazdı. Ama çelişkiler de yaratsa, devlet para diye denize düşenin yılana sarılması gibi sarıldı.

Hükümet, Balkan bozgunundan sonra top, tüfek, donatım, kitap, askeri eğitim sistemi, ne varsa; bugünkü Amerika'ya benzer şekilde kendini Almanya'ya bağladı. Tam Türkçesi, dünün Almanyası bugünün Amerika'sıydı. Elbette savaşa girmesinin fiziki ve teknik sebepleri vardı, ama artık bu rüzgârın altına bir defa düşmüştü, kurtulamadı. Türklerin bütün cephelerde gösterdikleri insan hayallerine sığmayan kahramanlıkları teknenin kayalıklarda parçalanmasını durduramadı. Beterin de beteri vardır; dünkü eyaleti yunanistan bu defa bütün Batı Anadolu'yu işgal ederek, neredeyse Ankara'ya kadar, gelip dayandı.

Ne kadar geriye bakarsanız, o kadar ilerisini görebilirsiniz. (Cehli mürekkeb.) Bilmediğini de bilmez.

"Yalan da olsa söyle Tatar ağası."

Bu söz, Birinci Dünya Harbi öncesinde Irak'ta her şey kötü gideceğe işaret ederken, yapılamayacak şeyleri sanki olabilecekmiş gibi anlatan, kara kuşı bahar gösteren doğuştan bir dalkavuğa zamanın Musul Valisi tarafından söylenmiştir.

2003 yılının ilk aylarıdır. ABD, Irak'a müdahaleyi kafasına koyduğundan hızla, yan yolları da olabildiğince zorlayarak savaşın gerekçe ve bahanelerinin sayısını artırma peşindedir. Başkanları, Dışişleri ve Savunma Bakanları, bunların yardımcıları, sık sık bir kürsünün arkasındadır. Biri sivil, diğeri üniformalı iki Amerikalı. Sivilin konuşması bitince, üniformalısı Irak'a nasıl "özgürlük ve demokrasi" getireceklerini açıklamaktadır. Savaş ciddi bir şeydir; madem ki ciddidir, bundan bahsedenlerin de bu işi ciddi ciddi anlatmaları gerekir elbette.

Birleşmiş Milletler silah denetçileri Irak'a gidip gelmekten ve hiçbir şey bulamamaktan bunalmış. ABD illa savaşacak ama "hukuki olsun", dünya yanlış anlamasın diye Birleşmiş Milletler'e baskıyı sürdürüyor, eski kurtlar Fransa ve Almanya, ABD ve İngiltere'nin Irak'a gitmesinin esas sebebini bildiklerinden, olabildiğince karşı çıkmaya çalışmaktalar. Rusya da karşı tarafın niyetinin ne olduğu-

nu iyi bildiğinden itirazda, fakat ABD'nin önünü kesebilecek fiziki bir engel inşa edecek durumda değiller. Savaş ilan edilen ülke bir Müslüman ve Arap ülkesi olmasına rağmen Arap devletlerinin hiçbirinden ses soluk çıkmamakta.

Bu arada Türkiye'ye gelip giden sivil ve asker kişi ve heyetlerin sürüsüne bereket. Ortada ne bir meclis kararı, ne de bir resmi hükümet tebliği olmamasına rağmen, İskenderun'dan Şırnak Silopi'ye kadar uzanan güzergâhta altyapı çalışmaları, limanlara yük indirmeler, bazı askeri havaalanlarından istifade edebilmek için onların yeteneklerini artırma çalışmaları, depo, silo ve benzeri tesisler için arazilerde çalışan ağır iş makineleri faaliyette. İncir çekirdeğini bile doldurmayan konularda açıklama yapmaya can atılan bir memlekette, ülkenin yüzlerce kilometrelik mıhverlerine, deniz ve hava limanlarına, savaş donanımı ve malzeme yığılırken doğru dürüst bir tek açıklama gelmiyor. Kendini akıllı milleti de saf yerine koymaya çalışma gayretleri yok değil: "Efendim bunlar lojistik statüsündeki malzemeler, savaş aracı sayılmaz."

Bu cevabı alan, "Efendi, savaş insan ve lojistiktir. Lojistik olmadan insan savaşabilir mi? Mermisiz silah ateş edebilir mi? Savaşta, eğer yapabiliyorsan düşmanın lojistiğe ait nesi varsa yok et; bak bakalım geriye ne kalıyor!" diyemediği için; marangozun, kendi yaptığı tahta oyuncağı, yani Pinokyo'yu ipleriyle oynatması gibi işler yürütülmeye devam etti gitti.

Yurtiçi daha bitmedi. Bütün kurum ve kuruluşlar, program yapımcıları, yüksek uzmanlar ve monşerlerden "Kırmızı çizgilerden vazgeçmeyiz." "Musul zaten Misak-ı Milli'de var." "ABD bir buçuk Kürt aşiretini mi dinleyecek yoksa bizi mi?" "NATO'nun 5'inci maddesini işletmezsek, yani ABD'ye yardım etmezsek vefasızlık olur." "ABD Irak'ın işini üç günde, bilemedin bir haftada bitirir." "Elin-

deki teknolojinin gücüne Irak karşı koyabilir mi?" "Biz de 30-40 bin askerle girelim." "Sonra bu iş Irak'la bitmeyecek, ABD Büyük Ortadoğu Projesini yürütecek." "Arkadan sıra İran, Suriye, Sudan ve diğerlerine gelecek, onlar öyle bizim gibi birkaç yılı değil, 50 yıl sonrayı düşünürler." "Biz stratejik ortak değil miyiz? Önceden tahmin ederek gelecek paylaşımdan bize düşeni almalıyız." (Sanki ABD ele geçirdiği şeylerin %50'sini bunlara veriyor. ABD Hazreti Ömer adaletiyle çalışıyor ya!...)

Şu yukarıdaki yazılanlar, söylenenlerin binde biri bile değil. Bütün bunları bu ülkede milyonlarca insan dinledi, okudu ve konuşan şahısların kimler olduğunu gördü. "Çok bilgilidir, duyduğunu ve öğretileni söyler," korolarına rağmen, halk olabildiğince erken, bu gidişin bizi nerelere sürükleyeceğini sağduyusu ile sezerek; yüzde yetmişlere varan bir oranla, "Biz bu işe bulaşmayalım" düşüncesini yakalayarak, tehlike dönemlerindeki güçlü sezgisini ortaya koydu.

Ama bir programda, milyonlar ve insanın gözünün içine baka baka, ABD ile ticari işbirliği yaptığı, taşıdığı sıfattan belli biri; öyle bir söz söyledi ki insan olanın tüyleri diken diken olur. Bu tam bir tabiyetlik, beyne bindirilmiş bir boyunduruk halidir. Böyle biri kendi öz vatanında bile vatansızdır. Mal satma alışkanlığından öte hiçbir insani duygu taşımayan, Yunus Emre'nin dediği gibi: "Ekinciğe döndürülmüş ademcik" aynen şunu dedi:

"Bugün bizim paraya, Amerika'nın da askere ihtiyacı var. Bu nedenle Irak'a asker verelim."

Yarabbi, sen aklımızı muhafaza eyle!... Aslında bu derece küçülmüş ruha yapılacak bir şey var. Hem olmayacak bir şey değil, çok da pratik. Pekiyi, madem öyle. Sen ve bütün sülalenin erkekleri soyunsun. Giyin şu er kıyafetlerini, alın şu tüfekleri, verin bunları en önde Irak'a girecek birliklere; görün bakalım sonunuz ne olacak!

Behey gafil... Bir anne ve babaya size katrilyonlar kadar para veriyoruz, ama birkaç gün içinde de 20 yaşındaki oğlunuzu ölü teslim edeceğiz denilse, bırak Türkleri yeryüzünde bunu kabullenecek ana ve baba var mı?

Ziya Gökalp'in dediği gibi; "Anne ve babaca Türk olsa bile, yine de Türk değildir; devşirmedir." Aslında, insani gelişmesini henüz tamamlamamış bu evrim safhasındaki tipleri en iyi şu deyim anlatır:

"Merdi kıbti; secaya arzederken sirkatin söylermiş."

(Çingene mertlikten söz ederken nasıl çalıp çırptığını ve hırsızlığını anlatır.)

2001 yılı Kasım ayında Fransız Piyade Okulu'nu ziyaret ediyordum. Onların çeşitli uluslara mensup paralı askerlerden oluşan Lejyon alaylarıyla ilgili konuşurken, komutanlarına; "Bunlarla işiniz zor. Hiçbir asker kendi vatanı ve ulusu tehlikede olmadan bütün varlığını ortaya koyarak savaşmaz," dedim. Fransız komutan, "Bir şeyi size itiraf etmek zorundayım," dedi ve devam etti. "Artık Fransız anne ve babalar bırakın ölmesini, çocuklarının saçından bir telin kopmasına bile tahammül edemiyor. Politikacılar da artık askeri harcamalara para vermiyorlar." Ama bunu öyle hüzünlü bir ses tonuyla söyledi ki, "elden bir şey gelmez, yapacak bir şey yok" der gibi...

ABD, hem Türkiye'nin savaşa girmesini hem de Türk topraklarından seçilmiş bölgeleri kendisinin kullanmasını talep ederken, daha doğrusu yerleşme çalışmalarına devam ederken, Irak'ın kuzeyindeki Kürt aşiret reisleri, "Türkler gelirse bizim topraklarımızdan geçemezler ve bizim kontrolümüzde olacak bölgelerde görev yapamazlar" diye ortaya atıldılar. Bu kez daha uçurtma uçmadan kuyruğu ile uğraşılmaya başlandı. Tıpkı "Mahalleden geçemezsin." "Geç göreyim." "Geçerim, bir şey yapamazsın."

"Sen öyle san." "Sen benim dayımı biliyor musun, sana gününü gösterir." benzeri konuşmalarla.

Tezkere Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne gelmeden önce Milli Güvenlik Kurulu toplantısı sonucu, her zamanki klasik laflarla açıklandı. Önce medya, sonra halk şaşırıp kaldı. Türkiye Cumhuriyeti Devleti savaşa katılsın mı, katılmasın mı? kararı alınmak üzere, fakat devletin güvenlik meseleleri görüşülsün diye ihdas edilmiş bu kurumun bildirgesi, hiçbir şey söylemiyor... Medyanın haber elemanları şaşkın ve cevap verebilecek birilerinin peşindeler. Sonuçta yakaladıkları ilk yetkiliye soruyorlar: "Efendim, bu neyin nesi? İçinde hiçbir şey yok. Yarın öbür gün Meclis toplanacak. Savaşa girilsin mi, girilmesin mi? Sizin görüşünüz nedir?" Yetkilinin verdiği cevap: "Karar siyasidir. Sorumluluk hükümetin ve Meclisindir. O nedenle bağlayıcı bir görüş yoktur." Haberci, "Efendim, elbette sorumluluk hükümetin ve Meclisin, her zaman da öyle. Ama milletin böyle bir hayati meselesinde onlara bir öneri, bir teklif yapmak gerekmez mi? Meclis dikkate alır veya almaz." Cevap, "Böyle uygun görüldü." Haberci, "Ama nasıl olur?..." Haberci şaşkın, konuşma son bulur.

Bugün henüz her şey sıcak, savaş halen devam ediyor. Sonunun daha nerelere varacağını da ileriki tarihlerde yaşayanlar görecek... Meclisin, 1 Mart 2003 Tezkeresini reddederek milleti hangi badireden kurtardığının bir kısmını dahi hâlâ göremeyenler ve gitmeye can atıp da 17 ay sonra orada her şeyin girtlağına kadar battığını ancak fark edip yorum yapan beni ademlerin dünyada bundan sonra da pek görebilecekleri bir şey yoktur. Fakat gelecekte, 1 Mart 2003 Meclisinin bu kararıyla kötü gidecek nelere mani olduğu ciltler dolusu yazılıp yorumlanacaktır.

Nisanın ilk günlerinde hava bombardımanıyla birlikte ABD ve bir kısım müttefiklerinin Irak'a açtıkları savaş

başladı. Bu kez çubuğunu, sopasını alanlar haritalar ve krokilerin başına geçtiler, çubuk bulamayanlara parmakları yardımcı oldu! Herkesin bugün gibi hatırlayabileceği şunlar söylendi: "Üç günde biter dendi, ama bir hafta uzar." "Basra'dan sonra harekât hızla kuzeye ilerler." "Dümdüz arazi, Necef yakınlarındaki iki köprü koalisyon kuvvetlerini geciktirebilir." "Irak henüz muhafız tümenlerini kullanmadı." "ABD birlikleri böyle görünüyor ama esas direnme Bağdat'ta olacak." "Bağdat aylarca düşmeyebilir." "Çok sıkışırsa kimya ve biyolojik silah kullanabilir Saddam." "En fazla bir hafta denmişti ama biraz uzadı, normaldir." Bu tarz konuşmalar savaş muhabirlerine uygun düşen cari haberler olabilirdi, fakat savaş yorumculuğunun bu günlük laflarla hiçbir işi olamaz. Binlerce kilometre öteden savaş yorumluyorlar sanılırken muharebelerin itiş kakışından öte bir şey yoktu konuşmalarda.

Nisanın üçüncü haftasının sonunda Hulki Cevizoğlu'nun Ceviz Kabuğu programında bulunuyordum. On binlerce, yüz binlerce insan da programı izledi. Hulki Bey sordu:

— ABD ordusu Bağdat havaalanında, bazı birlikleri de Bağdat'ın içinde, savaş bitti. Ne diyorsunuz?

— Savaş bitmedi. Savaş bundan sonra başlayacak, o zaman herkes; bitmiş mi yoksa yeni mi başlıyor görecek.

— Aman paşam, nasıl olur? Bütün herkes bitti diyor. Bütün dünya biliyor bittiğini; böyle bir şey olabilir mi?

— Olur... Amerikalılar söyledi diye kendileri hiç düşünmeden, tarih, coğrafya ve kültürden, Mezopotamya insanının karakterinden, Irak'taki etnik yapıdan, mezheplerden habersiz olurlarsa sonucu tahmin edemez ve sezemezler. O bölge insanı Balkan Harbi'nden önce birçok kere bize bile baş kaldırdı. Türkler o bölgelerde 34 yıl isyanlarla uğraştı. Hadi diyelim Amerika yanıldı, ama bizim

bunları bilmememiz akıl alır şey değil...

— Peki'yi, daha sonra ne olacak, nasıl bir gelişme olabilir? Sonra bunu ilk kez siz söylüyorsunuz. Bizim gitmememize ne diyorsunuz?

— Bizim gitmememiz büyük bir isabet. Bir savaş başka bir savaşın tohumlarını atar. ABD bunun altından kalkamayacak, tıpkı Vietnam gibi bir batağa daldı. Sonunda Irak'tan çekilip kaçacak; fakat bunu Somali, Afganistan gibi peşinden ayrılmayanlara ve ona yapışık yaşayanlara devrederek yapmaya çalışacak... Şimdi kuzeyde yaşayan, kendi devletlerine bile hiç çekinmeden nankörlük yapan Kürt aşiretleri, sonunda karşılarında mezhep meselelerini bir tarafa itecek olan Araplar'ı bulacaklar. Ve Iraklılar'ı dünyanın her yerinden gelen gönüllüler ve örgütler destekleyecekler.

— Kuzey Irak'ta Kandil Dağı'nda olduğu söylenen 5000 PKK militanı için ne diyorsunuz? Bunlar Türkiye'ye geçerek eylem yapabilirler mi?

— Artık geçmiş ola, onlara bir şey yapılması gerekiyordu da yedi yıl niye beklediniz? Şimdi ABD ordusu bu topraklarda. Bu bir işgaldir. Her şey onun sorumluluğunda. Kuzey Irak'taki hiçbir aşiret PKK'ya bir şey yapamaz. Çünkü sonuçta hepsinin hedefi aynı. ABD zaten yapmaz, üstelik Kandil veya Hakurk bölgesi öyle bir yer ki Irak'ın ortalarında gördükleri yerlere benzemez. Üstelik PKK, Irak askerlerine hiç benzemez. ABD oraya gitmez, gitmeye kalkarsa başına gelecekleri herkes görür; uçak, füze, roket vs. gibi mühendislik işleri sökmez orada. PKK çatışma istemezse, zaten kimseyi de gidince bulamaz. Bir şey daha söyleyeyim. ABD Türkiye'den gene bir pişmanlık yasası çıkartılmasını isteyebilir. Bu altıncı mı, yedinci mi? Dağdan kimse teslim de olmayacaktır. Türkiye'ye geçip eylem yapmalarına gelince, istedikleri an geçip gene mayın, pusu, baskın, yol kesme eylemlerine başlayabilirler.

Şu anda zaten yurt içinde grupları mevcut. Bu bir zaman hesabı meselesi, o zamanın geldiğine karar verdikleri an başlayacaklar.

— Peki bu nasıl böyle, bitti deniliyor, tamam deniliyor.

— Kim, diyor? Bunu bitti, bitecek diyenler yüzerken etrafında dolaşan köpekbalıklarını tekmeyle kovacağını sanan insanlardan farksızdır.

1 Mart Tezkeresinin reddi kimi olsa kızdırabileceği gibi ABD'yi de kızdırdı. Buna rağmen ABD'nin soğukkanlı davrandığını kabul etmek gerekir. Neden? Amerika gibi bir ülke, daha ortada hükümet ve meclis kararları olmadan, önceden söz verilmese, ümit verilmese, ışık yakılmasa, pılını pırtısını toplayıp senin liman ve topraklarına konuşlanmaya kalkar mı? Savaşın asıl gücünü sizin topraklarınıza dayayacak şekilde plan yapar mı? Bu işin mevcut hükümet ve yönetimlerden önce başlayan bir şey olduğu ortada. Tabii sonrakilere de gidişata uymaktan başka bir şey kalmadı. Zaten farklı ne yapabilirler ki?

1 Mayıs 2003'te ABD Başkanı, Irak Savaşının zaferle bittiğini açıkladı. Zaten o tarihe kadar diğer alt kadrolar da aynı şeyi söylemişlerdi. Sonra, her geçen gün, bir su aygırının sulak ve bataklık alandan çıkarken önce sadece sırtının görünmesi gibi başlayan çatışma ve direniş, Kürt bölgesi hariç her yeri sardı. Gene başka bir hataya düşerek "Bunu Saddam yönetiyor, yakalanırsa biter" garabeti başladı. Bitiyor mu, artıyor mu? Gördüler. Özgürlük götürmeye gittikleri topraklarda, kendi özgürlüklerini koruyamadıkları gibi her geçen gün ölüleri ve kayıpları arttı. Kitlesel bir halk direnişi ile karşı karşıya olduğunu, o insanların kendilerini istemediğini, halk işin içinde olmasa bu kadar olay ve kayıp olamayacağını anlamaları, biraz da gururdan, uzun sürdü. ABD ve müttefikleri hâlâ klasik teşkilat ve klasik savaş metodlarına göre bu işleri ya-

pabileceklerini sanarak Irak'a gelmişlerdi. Onlara göre savaşı teknoloji yapardı. Teknoloji savaşı sonuçlandırır densin ki, bu silah, araç, donatım pazar bulsun. Ama silahların ölümü göze alma yeteneği yoktu ve demirler düşünemezdi. Aslında savaşın karakteri çoktan değişmişti. Her şey gibi o da teşkilat ve doktrinleriyle eskide kalmıştı; fakat onlar hâlâ geleneksellikten ayrılamıyordu. Sonuç; bu savaş "her yerde" ve "hiçbir yerde" savaşıydı. İnsanların ruhları bükülmeden de kimse bir şey kazanamazdı.

2003 sonbaharına gelindiğinde Irak'taki askerlerin sayısının azlığı dostlara söylendi. Üstelik Irak'takilerin sinir sistemleri işe yaramaz haldeydi. Söylemeseler de bu işe bulaşanlar, o bataklıktan nasıl çıkacağız, hesabını yaparken, Türkiye telaşla tozu dumana karışmış Irak meydanına belalı yerlerde de bulunmama şartı koyarak Meclisinden karar çıkarttı. Kisbet giyip güreşe çıkmak istiyorum, dedi.

Fakat iki Kürt aşiret reisi çıkıp, özetle: "Onlar gelirse biz yokuz" anlamında meydan okuyunca, ABD, aşiretlerin sözünü kırmadı ve Türkiye Cumhuriyeti Devletine değil güreşe çıkmak, pür heyecanla giyindiği kisbetini gerisin geri çıkartmak kaldı. Ben de güreşeyim diyen pehlivan Türkiye'yi; 1991'den beri büyütüp beslediği küçük ayak ve büyük ayak stilde güreşenler istememiş, başhakem de öyle uygun görmüştü... Sanki bir şey olmamış gibi suskunluğa bürünüldü... Bu bir itibar darbesiydi. Hesap yine kötü yapılmıştı.

Gün geçmedi ki herkes yanıldığını itiraf etmesin. Önce istihbarat örgütleri suçlandı. Sonra birbirlerini suçladılar. Irak'ta sorgulamalar ve cezaevlerinde insanlara yapılanların iğrenç görüntüleri bütün dünyaya yayıldı. Sonra savaşa katılmış olan devletler sıra sıra hükümet kararları alarak Irak'tan çekilmeye başladı. Sivil idare diye birtakım kukla kurumlar getirildi. "Bunlar Irak'ı idare ede-

cek" gibi tebliğlere kendileri bile inandılar. Zamanında Irak'ta söylenmiş olan "Yalan da olsa söyle Tatar ağası" sözü ne kadar da bugüne uyuyor!

Şu tarihlerde ABD'nin Irak'taki asker kaybı 1000 civarına geldi. Eğer 1000 asker öldüyse, tecrübeler şunu gösterir, her ölü askerle birlikte üç ila dört asker de yaralı olur. 3000-4000 kadar da yaralısı vardır. Toplam 5000 asker (intihar edenler ve kaza sonucu ölenler hariç) kaybı var. Bu sayı, Amerika'nın Vietnam'a ilk birlikleri gönderdiği tarihten itibaren üç yılda verdiği kayıplardan fazladır. Aylar önce askerlerin cenazelerini taşıyan uçaklar ABD havaalanlarına indiğinde medya tarafından görüntü alınması yasaklandı. Irak'ta geçen her gün cehennem azabı. Artık her şey ortada, önce azalıp sonra da tamamen çekilmek lâzım, ama ihalelerin büyük kısmını alan şirketler, petrol kuyularının işletmelerini üstlenenler ne olacak?

Dahası var... 11 Eylül'den sonra ülke içerisinde bir seri güvenlik sistemleri kurmasına rağmen gelen, yayılan ve hiç bitmeyecek olan yeni bir eylem yapılacağı haberlerine bağlı olarak bir şeyi koruyanı korumak için de yeni sistemler tesis ediyor. O, onu, onu da başkası koruyacak, peki yi bu tespih tanesi sistemi kaçıncı tanede duracak?

Irak bindi bir alamete, gidiyor kıyamete; şayet bütün yanlışlardan olabildiğince azami hızla dönülemezse Türkiye dahil bölgedeki bütün ülkeler; ABD ve Avrupa'nın sevdalısı petrol kuyularından etrafa lav gibi dağılacak ateşin ortasında kendilerini bulabilirler. Şu dönemde tek olumlu şey, kendi koşulları da onu gerektirdiğinden, Rusya'nın sakin ve soğukkanlı duruşudur.

Afganistan'da Kabil hariç devletin hiçbir otoritesi yoktur. Burada NATO en üst sivil temsilciliğini Türkler aldı gibi hayali şeylere sarılmanın sonuçlarının ne olduğu görülecektir. Haziran sonunda İstanbul'da yapılan NATO

toplantısında Irak ordusu ve polisini eğitmek için Irak'a NATO üyeleri giderse iyi olur, dileklerinin üzerine atlamak, kafesteki ötücü kuşların "havada uçanları ökseye çekmesinden" başka bir şey değildir. Eğitime gidenler kendilerini mi koruyacak, yoksa eğitim mi yapacaklar? Sonra eğitime gidenleri korumak için başkalarının gitmesi gerekecek. Sonuçta orada çoğaldıkça çoğalacaklar. Olacakları da bütün dünya görecek. Bir kör başka bir köre yol gösterirse ikisinin de sonu çukurdur.

Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan'da konuşlanmalar Irak'ın kuzeyinde şu veya bu tarımla bir Kürdistan, Suriye kuzeyinden İsrail; bu çember İran üzerine çevrili görülse de doğu ve güneyden Türkiye'nin sarılmasıdır. Kıbrıs'ı da batıdaki yayın ucuna yerleştirirseniz bu daha da kuvvetli bir zincir olur.

"Büyük Orta Doğu", "Genişletilmiş Orta Doğu" projesi; demokrasi ve özgürlük getirilecek... Kim getirecek? Dünyanın kadılığına soyunanlar! Nerede olacak bu iş? Binlerce kilometrekare alanda ve 350 milyon kadar Müslümanın, onlarca hükümetin olduğu yerlerde. Diplomasi ile olur mu? Hayır. O zaman vasıta ne? Savaş... Şu Irak'taki gibi savaş mı? Cervantes yaşasaydı bir cilt daha Donkişot yazardı.

Türkiye'nin halen devam eden Irak savaşında maddi manevi, birçok kaybı oldu, daha büyükleri de olacak. Ama şu aşağıdaki üç şey 1 Mart Tezkeresi'nden sonra belli aralıklarla birbiri arkasından yürütüldü:

Birincisi: ABD bakan yardımcılarından biri; "Türkiye'de askeri liderlik yok" diye haber ajansları önünde bağırdı. Bu adamı bütün dünya dinledi.

İkincisi: Süleymaniye'de, rütbelilerden oluşan 11-12 kişilik bir timi ABD askerleri, kelepçe vurup, çuval geçirerek derdest edip sorgulamaya götürdüler.

Üçüncüsü: Bir gazetede, "Bu ülkede onbaşı bile olamayacaklar general oluyor" diye yazılar yazıldı.

Bugüne kadar birçok şey olmasına rağmen bu üç şeyden biri dahi ülkede son 40 yıl içinde ne duyulmuş, ne görülmüş bir durumdur. Birinci ve üçüncü durumları millet üzerine almadı. Fakat ikinci durumu tamamen kendi milli haysiyet ve şerefine yönelik bir tecavüz olarak kabul etti. O kadar ki, "Bir savaş kaybetsek bu kadar üzülmeyiz. Savaşta yenilenin bile bir şanı vardır," diyecek kadar gururu kırıldı ve iyileşmeyecek bir yara aldı, utandı.

Zaman genelde ilaçtır. Fakat bir ağacı gövdesinden yaralarsanız geçen zaman yarayı ortadan kaldırmaz, büyütür.

Üçüncü mesele de, bu yazıyı yazan sanki hayalet, cesaret pompalanmış, hayret, kimden acaba? Orada burada, vardı, yoktu... Tazminat vs. diyelim bulundu, para ödedi. Bilmiyorlar mı? Paradan çok ne var? Bu yazıyı o mu yazdı? Yoksa ona bu görevi bir şirket mi verdi? Sonra niye durup dururken bu dönemde böyle bir şeye kalkıştı? Adam bir defa ağacın doruğunu kırdı... Ona bu iş bilerek yaptırıldı ve de bir Türk atasözü esas alınarak:

"Şuuyu aslından beterdir."

Karşılıksız kalan şeylerin manevi yorgunluğu Türk milletine ağır geliyor. Şimdilik suskunluğu ise, her şeye rağmen sırf devletine olan saygınlığından başka bir şey değil.

Tükler, diktiğimiz bağlara sahip çıktı
Kargalar topladı, hep döktüğümüz taneleri.

FARUK NAFİZ ÇAMLIBEL

Ulusçuluk, ulusal günlerde tören izlemek, her türlü ulusal karşılaşmada heyecanlanmak, kaybedince de derin bir hüzne bürünmek değil; Türk Milletinin haklarını yabancılara yedirmemektir.

Biz Kıbrıs Adası'nı 1570'de Venedik Cumhuriyeti'nden aldık. 1878'deki Berlin Antlaşması'yla İngiltere savaşmadan adaya yerleşti. 1918'de, gene İngiltere, Kıbrıs üzerinde herhangi bir çatışma olmaksızın genel savaşın sonucu olarak, adanın tam hâkimi oldu.

Yunanistan'ın, adayı zaman içerisinde kendisine ilhak amacıyla 1974 Temmuz'unda Kıbrıs Cumhuriyeti'ne karşı planlayıp yaptırdığı darbe, 1960 Garanti Antlaşması'nın kaçınılmaz şartları, Türkiye'nin buraya müdahalesini zorunlu kıldı.

Geçen otuz yıl içerisinde adada bir seri değişimler, sayısız görüşmeler oldu. Değişmeyen şey harekat sonrası Türkiye'den gidenlerle beraber, ortalama kuzeyde 200.000 Türk'ün, güneyde de 650.000 Rum'un birbirlerini ayıran sınırların iki tarafında yaşamasıdır.

Savaşın getirdiği maddi ve manevi kayıpların ötesinde, özellikle ABD'den gelen ve harp silah araçlarının parçalarına kadar uzanan ambargolar, Türkiye'nin ekonomik ge-

lişmesini darbeledi. Türkiye'den başka hiçbir devletin siyasi olarak tanımadığı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne konulan ambargolarda ise bugüne kadar hiçbir iyileşme olmadı.

Otuz yıldır Türkiye, adadaki Türklerin bütçeleri ve mali meselelerini, zaman zaman kendi kaynaklarını da zorlayarak sürekli destekledi. Üstelik deniz aşırı bu topraklarda 35-40 bin asker besleyerek, bunların tüm ihtiyaçlarını da Anavatan taşıyarak sağladı. Bu ekonomik gelişmesini tamamlayamamış, insanının eğitim ve sağlık meselelerini halledememiş bir devlet için çok büyük bir fedakârlıktır.

Bugün Türkiye'nin 8-10 büyük kenti dışında, hatta bu kentlerin civarlarındaki yerleşim alanları dahil, Anadolu'nun genelinin hali orta iken, bu özveri hiçbir kaygıya kapılmadan yapıldı. Bu, şu demektir: Eğer Kıbrıs'a harcanan paralar her sene Anadolu'nun bir kentine yapılsaydı, tabii adam gibi harcanmak koşuluyla, bugün ülkenin genelinde çok daha farklı bir durum olurdu.

Gönderilen para desteği dışında, Türkiye'de hükümet edenler ile orada siyaset yapmaya kalkışanlar her şeyi tam ve doğru mu yaptılar? Hayır! Tarihin binlerce yıllık kültüründe değişmeyen şudur: "Uzayan ihtilaflarda iki taraf da haksızdır."

Neden hayır? Türkiye'de ne kadar siyasi parti varsa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de 200.000 kişilik nüfusta (bu nüfus Türkiye'de bazı kentlerde nerede ise mahalle nüfusu) o kadar sayıda parti ortaya çıktı ve siyaset yapmaya kalkıştılar. Bu, kritik bir toprakta daha çok çatışma, daha çok hizip çıkmasına sebep oldu. Türkiye'den gönderilen paralar uygun yerlerde kullanılmadı; çarçur edildi. İngilizlerden kalma alışkanlıkla, kurak giden yıllarda çiftçilere ödenen para, ekilip işlenmeyen yerlerin sahiplerine de verildi. E... işin içinde politika var ya!

Verimli topraklar ve narenciye alanları hakkıyla işlenmedi. Yapanlara güvenmediğinden mülk dağıtımını halk bir türlü içine sindiremedi. Birçok kişi ve ailenin tapu ihtilaflarının sonu getirilemedi.

Arazilerin iyi istifade edilememe sebeplerinin başında halkın hazır maaşa alıştırılması gelmektedir. Tarım emek isteyen bir şeydir. Kıbrıs'ta orta derecedeki bir memur emekli olduğunda, Türkiye'deki en üst dereceden ve daha uzun yıl hizmet etmiş bir kamu görevlisinden 2-3 misline yakın ikramiye alır. Emekli maaşı da Türkiye'de en üst kamu hizmetinden ayrılandan fazladır.

İç hukuk sisteminde hâlâ bazı İngiliz yasalarının hükümleri geçerliliğini korurken, 30 yılda, soldan giden İngiliz trafiğini dünya standartlarına alıp sağa geçirememişlerdir. Bunların önemi nedir? diye düşünülebilir. Şu: hukuk dahil, trafik dahil, mülklerin tapuları dahil sınır hatlarına yakın olanların her an toprak mübadelesi yapılacağı endişesi, insanların psikolojisini etkileyerek bir şeye tam ve dört elle sarılmasına mani olmuş, sahiplenmelerini önlemiştir.

Harekât sonrası Anadolu'dan gidenlerle eskiden Kıbrıs'ta olanlar sosyal ve kültürel olarak içtenlikle kaynaşamamışlardır.

Okula gitmeyerek günlerce öğrencilerin derslerden uzak kalmasını sağlayan öğretmen boykotları ile hak aramak için yürüyüş yapanların birden etrafa taşıp, meclis binasına, oradan da meclis genel kuruluna girip kürsü ve masaların üzerinde tepinmeleri ile çekmecelerdeki resmi evrakları hırsla parçalamalarını Kıbrıs TV kanallarından izlemek mümkündür.

Türkiye, müstesna bir iklim ve plajlara sahip bu adaya belli bir sermayeyi taşıyamamış, özel teşebbüsüne oradaki imkânları harekete geçirmeleri için, onların ihtiyacı olan güvenceyi sağlayamamıştır.

Türk tarafı üzerinde Avrupa destekli Rumların bol kaynak ve sabırla yürüttüğü psikolojik harekât, "Biz Türk değiliz, Kıbrıslıyız" "Türkiye kendi işine baksın" ölçüsünde meyvelerini olgunlaştırmıştır. Bunun en tehlikeli yanı da gençlerin büyük çoğunluğunun bu saraya tutulmuş olmasıdır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde birkaç gazete vardır ki, yaptıkları yayın ve yazıları ancak sinirleri çelik gibi ve peygamber sabrına sahip Türkler okuyabilir. Yazıları çizilenlerin fikir ve düşünce özgürlüğü gibi bilinen şeylerle asla alâkası yoktur. Şayet o gazeteler Türkiye'de günlük gazeteler gibi dağıtılıp okutulsa, yer yerinden oynar. Düşmanın ruhu da hedefler arasında olduğu için karşı tarafın bir savaş usulü ve vasıtası olarak kullandığı psikolojik harekât adada başarılı olduysa, ki sonuçları ortada, bu şu demektir: Siz bu sahadaki mücadeleyi kaybetmişsiniz.

Türkiye'den, gün ve hafta geçmez ve asla sonu gelmez, hatta birbiriyle koordine diye bir şey olmadığından bazen aynı zaman aralığında birkaç resmi heyet adaya gelebilir. Bu gelişlerde bazıları taşıdığı kamu unvanına göre, çocukları, kayınvalide, baldız, kardeş gibi sülalesinin hatırı sayılır kişilerini getirir. Bunların şerefine verilen resmi yemekler, 15-20 kişiden, 300-400 kişiye kadar varan kalabalıklar halinde yenir. Bazen bir haftanın 3-4 gecesi bunlar adına verilen yemeklerle geçer. Bu halin mevsimi yoktur. Dört mevsimliktir. 365 gün yeşil kalan bitkiler misali.

Halin bu durumda olması, asla ve asla "Kıbrıs'tan nasıl kurtuluruz" gibi basit ve özürlü bir ruh halini gerektiremez. Kıbrıs, imparatorluktan elimizde kalan son toprak parçasıdır. Bugün Kıbrıs'ta o toprak için hiç kan dökmemiş bir İngiltere, deniz üslerine de sahip iki ayrı yerde otururken, Türkler Kıbrıs'ta acınacak, gülünç bahaneler yaratarak elini zayıflatamaz. Yukarıda anlatılanlar, insan-

larla ilgilidir. Türkiye'nin meselesi ise topraktır. Ve o topraklar nasıl Anadolu'dan oraya giden 80.000 insanın hayatına mal olduysa, bugün Tanrı nezdinde bile; kul hakkı olarak gene Anadolu insanının ve Türk ulusunun tamamına aittir.

İnsanlar, anne ve babalarının ölümlerini bile unutabilirler, fakat toprak kaybını asla unutmazlar. Aradan 80 yıl geçmesine rağmen hâlâ ikidebir Musul, Kerkük diye sızlanmalarının sebebi niye? İşte bunun için... Kaybedilmiş, geç kalınmış şeyler işte böyle paslı çivi gibi milletin kafasından çıkmaz.

Doğanın da tarihin de kuralı şudur: "Güçle alınan güçle geri verilir."

Bütün ulusların tarihlerinde eğer güç kullanılmadan bir millete ait olan toprak elden çıkmışsa, onun tek sebebi vardır. Bu sebep, karşı tarafın diplomasi kurnazlığı falan değil, mevcut hükümetlerinin aczi, basiretsizliği ve korkaklığı yüzündendir. Ne birey ne de toplum asla toprak vermez. Kişiler arasında öldürmeyle sonuçlanan birçok ihtilafın bile sebebi toprak ve mülkiyete aittir.

Akdeniz'in kontrolü demek, Cebelitarık, Malta ve Kıbrıs'tır. Bu üç yerde de İngiliz üsleri vardır. Kıbrıs'ın siyasi ve askeri yönden kıymetinin ne olup olmadığı hususu herkese, bildiği kadarıyla yeter.

Kıbrıs meselesi, eski tabirle behemahal bir sonuca ulaştırılmalıdır. Fakat bu iş sonunda Girit'e dönmemelidir. Bunu millet kaldıramaz. Neden Girit örneği veriliyor denirse, o adaya uygulanan da aynı bugünkü Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin planının benzeriydi. Bu öyle bir sistem getiriyor ki, zaman içinde toprak ayağınızın altından çekilip gidiyor. 20-30 yıl içinde bakıyorsunuz orada Türk kalmıyor, kalan varsa onlar da artık "Biz Türk'üz" demiyor. Bu tip planlar gözle görülmeyen küçük bir deli-

ğe sahip balonlardan farksız olduğundan, nasıl söndüğünü de anlayamıyorsunuz. 20-30 yıl içinde hayatta olanlardan bir kuşak da yeryüzünden çekilince iş kendiliğinden soğuyor.

Türkiye milli meselelerinde diplomasi tarihinde ilk defa dünyaya ilan edilen bir garabete düştü: "Adadaki iki cumhurbaşkanı kendi aralarında anlaşabildikleri konularda anlaşırlar, anlaşamazlarsa (ki bunlar büyük meselelerde olacaktır) sorun olan konuların nasıl çözüleceğine (Ganalı bir vatandaş) BM Sekreteri Annan karar verebilir."

Bir ulusal davanın böyle teslimiyetinin eşi ve menendi hiç olmamıştır. Hele toprak konularında, bırakın bir şahsı, devletler ve uluslar, BM'lerin Genel Kurulu bile on kere karar atsa, onu bile tabiri caizse, iplememişlerdir.

Tanrı Türkleri gerçekten seviyor. Eğer öyle olmasaydı, Kuzey Irak'taki Kürt aşiretlerini bize karşı çıkartmazdı. Şimdi, koalisyona dahil olanların bir kısmının kaçtığı, kalanların da kaçma yolları aradığı Irak bataklığında biz de olmayacak mıydık? O kadarla da kalmayacaktı, köktendinci terör Türkiye'ye sıçramayacak mıydı? Moskova, Güney Kıbrıs'taki komünist AKEL'e referanduma 15 gün kala "Hayır kullanılacak" talimatı verip, kendisi de kararı BM Güvenlik Konseyinde veto etmeseydi, Annan Planı yürürlüğe girmeyecek miydi?

Irak'taki iki Kürt aşiret ile Rum AKEL gibi hasımlar dostlar başına. Tanrı nelere kadir, görün ve şükredin.

Meşe halinde yaşanmaz, o zaman geçti:
Gelen incelmiş adam devri, hemen yontuluruz.
Amma dikkatli olun: Bir kafanız yontulacak;
Sakın aldanmayın, incelmeye gelmez kolunuz!

MEHMET ÂKİF ERSOY

Avrupa Birliği dedikleri...

Bu tarih yok mu! Bu eski hırsız; sahibini uyurgezer halde yakalayınca hep aynı evden aynı eşyaları çalar.

Her olay, başka bir olay ya da olaylardan doğar ve onların gerekli ve kaçınılmaz sonucu olarak oluşur. Kainatta olan biten her şeyin nedeni olup, bunların kökleri genellikle çok ötelerden bugünlere gelir.

Martin Luther, 1518'lerde iki kitap yayımladı. Kitapların adları da şöyle: "Türkler Tanrı'nın Kırbacıdır" ve "Türkler Şeytanın Ordusudur". Kitapların tek cümle ile özü şu: "Salgın hastalıklar neyse, Türkler de odur."

XIX. yüzyıldan beri Avrupa'da şu söz yaygındır: "Salibin (Haç'ın) girdiği yere, Hilâl giremez."

Bir tarihte parası ile kültürü ters orantılı İstanbul'da oturan işadamlarından birinin evine Avusturyalı bir karı koca gazeteci misafir gelir. Avusturyalı gazeteci bayanın gözü duvardaki sıra sıra yaldız çerçeveli tablolardan birine ilişir. Bizimki, kadının dikkatini bu tabloya topladığını fark edince, yüz hatlarına da yansıyan kibirle: "II. Viyana Kuşatması" der. Avusturyalı hiç istifini bozmadan, "Bu tablo yanlış," der. Bizimki şaşırır, ama hemen kendini top-

layarak, bunu ünlü bir ressamın yaptığını, onun yeteneklerinden şüphe duyulamayacağını, hatta, bu tabloya çok büyük paralar verdiğini de ilave eder. Kadın, gözünü tablodan ayırmadan, "Bakın, burada görünen Türk askerleri Viyana'nın ikinci kale hattının önünde ve içinde görünüyor. Halbuki siz ne birinci ne de ikinci Viyana kuşatmasında birinci kale hattını bile aşamadınız."

Öc gecikir ama yaşlanmaz.

Avrupa Birliği denilen siyasi ve ekonomik teşkilâtın ilk fikir babası Napolyon Bonapart'tır. Adı da "Birleşik Avrupa"dır. 19. yüzyılın başında Avrupa'nın tamamını hâkimiyeti altına aldığında, böyle bir fikrin hayata geçirilebileceğini düşünmüş; fakat kısa bir sürede bundan vazgeçmiştir. Sebep olarak da, "Yayılışlar, yerleşmeler ve insan doğasındaki ulusçu fikirler yok edilmeyeceği için sonunda böyle bir birleşmenin çözülüp, tersyüz olmaktan kurtulamayacağını; bunun sonunda da yeni çatışma, ihtilaf ve harplerin doğacağını" söylemiştir.

Aklı başında olup da çağdaşlaşmayı kim istemez. Bu bir derenin doğada meyillere uyarak akışı kadar tabiidir.

1860'tan beri o dönemlerde "beynelmilelcilik" olan boş laf şimdi "küreselleşme" adıyla ortalıkta dolaşıyor. Tilki gene aynı tilki, tüy değiştirmiş. "Benim malım benimdir, seninkini paylaşalım. Dünya kaynak ve pazarları 'yağma hasanın böreği', hepsini ben alayım. Bizim insanlarımızın anka kuşu gibi yaşaması için de sizin insanları topla tüfekle öldürelim." Ne kadar güzel! Eskiden çocuklar oyun oynarken karşı taraftan biri olmayacak saçmasapan bir şey isteyince, "Senin anan güzel mi?" denirdi.

Ne zaman ıslahatlar, tanzimatlar, ortaklıklar ortaya çıktıysa, Türkler bunu hep ekonomik meseleler ağırlığında ele almışlar, saflığı da aşan bir ölçüyle karşı tarafın elinden geldiğince her şeyi siyasi bir sonuca sürüklemeye

çalıştığını görememiş, bir türlü uyanamadıkları gaflet uykusuyla görmek istememişlerdir. Tabii karşı tarafın işbirlikçileri, elmanın içindeki kurtlar, Tanrı tarafından köle ve kul olarak yaşamak üzere yeryüzüne gönderilenlerden bizim payımıza düşenler hariç. Efendisiz, amirsiz, kâhyasız yaşayamayanlar. Tam tabiri ile ruhu öldüğünden bedeni için yaşamayı marifet sananlar. Bunların elde ettiklerinin ne olduğunu düşünün... Bedene lazım olan şeylerden başka ellerine bir şey geçebilir mi? Hayır!

Politikacıları dışında, Avrupa ulusları Türkiye'yi istemiyor. Politikacıları da işin sonunun nereye varacağını bildiğinden "müzakere tarihi vermek" gibi çocukların şekerle kandırılmasına benzer "bir şeyler yapsak bile, siz rahat olun. Bu görüşmeler 10-15 yıl uzar, kim öle kim kala" diyor. Bu eski İngiliz diplomasisidir: "İki tarafı da oyalayarak idare etmek."

Avrupa hükümetlerinin temsilcilerinin, ABD Temsilcilerinin Katolik Vatikan ve Ortodoks temsilcilerin bütün söyledikleri (geç de olsa sahnenin esas aktörleri yerlerini aldılar) kimin ne olduğu belirsiz insanların vatan topraklarında sanki eski sömürgelerindeymiş hal, tavır ve konuşmaları her gün ortada. Gün geçmez bir testiyi kırmasınlar. Arkadan "öyle yaptı, ama özür diledi" diye sevinen insanlar, "kınama" tebliğleri. Ne demek kınama! Kuru bakla duvara yapışır mı? Bu, benim elimden laftan başka bir şey gelmez demektir. "Güneydoğu şöyle olsun", "Kıbrıs da böyle yapılsın", "Şu kanunu öyle çıkarın", "Kemalizm ve ulusçuluk size zarar veriyor", "Verdiğimiz paraları ancak şu şekilde kullanabilirsiniz."

Bütün bunlar olacak şey mi? Gel bir de tepemize çık, diyeceğim ama, zaten çıkmış.

Bu iş giltikçe, şu meşhur söze geliyor: "Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olunacak."

Bütün yapmak istedikleri 10 Ağustos 1920'de imzalanan fakat millet olarak siyasal ve ekonomik bağımsızlığımız uğruna canımızı dişimize takarak yoksulluklar içinde yaptığımız Kurtuluş Savaşıyla 24 Temmuz 1923'te Lozan'da parçalayıp çöpe attığımız Sevr Antlaşması'nın 36-139'uncu maddelerini içeren "siyasal hükümlerle" 140-151'inci maddelerini taşıyan "azınlıkların korunması" bölümlerinin yaşayan kısımlarını yeniden hayata geçirmeye çalışmalarından başka bir şey değil. Ve bunu şimdilik orduların kullanılması dışında ki ona hiç gerek yok; diğer vasıtalarının tümünü kullanarak yapıyorlar.

Aslında genç fakat bu yaşta ihtiyarlatılmış, bir zamanların özgür ve gururlu cumhuriyetini başıbozuk bir cumhuriyet haline getirmek için artık bugün, dünden çok daha fazla, çöl çekirgeleri gibi saldırmaktalar.

Onlarla beraber olarak havyar yiyeceğini sananlar ekmeklerini de müsaadeyle yemek tehlikesiyle yüz yüze kalacaklardır.

Emperyalizm ve misyonerlik yeryüzünden hiç eksik olmadı. Zayıflayan bünyeleri hızla çökerten mikroplar ve yumuşak ve yaralı bedenlere sırtlanlar gibi saldırmayı hep sürdürecekler, kim ne kadar alttan alırsa, pervasızlık ve küstahlıkları o kadar artacaktır. Onların dümen suyunda bulunmak ise sonunda gemiyi karaya tam oturtmakla bitecektir.

Kanuni Sultan Süleyman şu sözü karyolasının ayak ucuna yazdırmıştır:

> Küçük de olsa bir tecavüz ve saygısızlığa müsamaha göstermek, mütecavüzü daha cesur ve haklı hale getirir.

El yumruğu yemeyen kendi yumruğunu değirmen taşı sanırmış. Avrupa'nın Türkiye'yi tıpkı kendilerinden biri

gibi karar organlarının içine alarak, tüm hakları tanıyacak, onların topraklarında bir baştan bir başa elini kolunu sallayarak gezecek, her taraftan paralar yağacak, bu siyasi isteklerinin sonu gelecek sananların ömürlerini mutlaka uzatmak lâzım. Çünkü, bunu bir insanın ortalama ömründe görmeleri söz konusu olmayacak da onun için...

Türklerin nasıl olup da hâlâ Anadolu'da siyasi bir birlik ve ulusal devlet olarak varolmaları onların kurtulamadıkları bir illettir. Yapmaya ve yürütmeye çalıştıkları manevralar da güçlü olduklarından değil, tersine korkmalarındandır. Olur ya, bugün kedi gibi bile miyavlayamayan ayağa kalkar da kükrerse ne olacak? 1. Dünya Harbi sonunda Ortadoğu'da herkese sınırlar çizip, içine devletçikleri kafeslediler. Türklere bu yapılabildi mi? O halde eksik kalan bu işlem uygun koşullarda bitirilmelidir. Bu onlara tarihten biçilmiş bir misyondur.

Ömer Seyfettin'den:

Kafaları henüz olmamış birer karpuz. İçindeki çekirdekler hâlâ teşekkül etmemiş; ham bir kelek. Bu kelek ne zaman kemale erecek?

Düşman, her türlü hileden aciz kalınca dost görünür; sonra dostlukla öyle işler çevirir ki, düşman yapamaz.

SÂDİ

Lozan'a paralel olarak 30 Ocak 1923 tarihinde, "Türk ve Rum ahalinin değişimine ilişkin sözleşme ve protokol", Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Yunan Hükümeti tarafından imzalanmıştır.

On dokuz maddeden oluşan andlaşmanın birinci ve ikinci maddeleri şudur:

Madde 1 — 1 Mayıs 1923 tarihinden başlayarak Türkiye toprağında yaşayan Rum Ortodoks dinindeki Türkiye vatandaşları ile Yunan toprağında yaşayan Müslüman dininden Yunan vatandaşlarının zorunlu değişimine başlanacaktır.

Belirtilen kişiler ne Türkiye'de ne de Yunanistan'da gelip tekrar yerleşemeyeceklerdir.

Madde 2 — "1'inci maddede belirtilen değişim aşağıdaki ahaliyi kapsamayacaktır:

a. İstanbul Rum halkı,

b. Batı Trakya'nın Müslüman halkı."

Yunanistan, antlaşmalar çerçevesinde gerçekleştirilen nüfus değişimini 1970'lerden itibaren kendi ülkesi ve dünyanın her yerinde "Yunanlıların Anadolu'dan zorla sökülüp atılması" şeklinde "bilimsel" kisveler altında takdim

etmeye başlamış, sonunda da işi "soykırım" iddialarına dönüştürmüştür.

Nüfus değişimiyle Karadeniz bölgesinden Yunanistan'a gelen Rumlar, Yunanistan'da "Pontuslular" olarak tanımlanmakta olup yoğun olarak Makedonya bölgesinde yaşamaktadırlar.

Yunanistan'ın geleneksel kutlamalarından olan ve Türkiye aleyhine bir nitelik alan "Küçük Asya (Anadolu) Felâketi" çalışmalarına 1970'lerden sonra "Pontus Bölgesi" de ayrıcalıklı olarak dahil edilmiştir.

Ermenistan ve Kürdistan gibi Türk topraklarını da içine alan çalışmalar ile Rum Pontus da Sevr'in bir parçasıdır.

Yunanistan içinde ve dışında hızla 176 adet Pontus derneği kuruldu. Bunların koordineli çalışmaları için federasyonlar meydana getirildi. Güney Yunanistan Pontusluları Pan Helenik Federasyonları ile Gürcistan, Avustralya, Ukrayna, Rusya, Kıbrıs, Almanya, Ermenistan, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Kazakistan'da Pontuslular federasyonu faaliyete geçirildi. Buralarda Pontus Helenizm kongreleri düzenlenmektedir. Bunlara üst düzey devlet yetkilileri katılmaktadır. Bu çalışmalarda Türklerin 350.000 Pontusluyu soykırıma uğrattığı iddia edilmektedir. (İddialar son zamanlarda 500.000'e çıkmıştır.) Soykırımın tanınması ile tazminat talepleri öncelikli amaçlardır.

24 Şubat 1994 tarihinde Yunan Parlamentosu 19 Mayıs gününü "Pontus Soykırımını Anma Günü" olarak kabul etmiştir. Bu karar 7 Mart 1994 tarihinde Yunanistan Cumhurbaşkanı tarafından da onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Kıbrıs Rum yönetimi de aynı tarihi "Pontus Soykırımı Anma Günü" kabul etmiş ve "19 Mayıs" her iki ülkede de milli bayram ilan edilmiştir.

"Unutulmayan, kaybolan vatanlara dönüş", "Anavatanları kurtarma dünya komiteleri", "Türkleri Asya steplerine atalım" hezeyanları; Yunan kültür bakanı tarafından kartpostallara haritalar yaptırıp Türkiye'yi "Pontus, Ermeni ve Kürdistan" olarak üçe bölmelerin hepsi, asla sonu gelmeyecek olan ihtiraslarının alenen ortaya dökülmüş, sonuç almak için siyasal ve ekonomik her yolu deneyecekleri, karşılarındakinin gözlerinin içine sokulmuş halidir.

Aldırma diyemezsin, aldıracaksın! Bu tip faaliyetler sabır ve sebat ile yürütüldüğünde, insan yapısının zayıf doğası iyi kullanıldığında, ortaya çıkacak sonuçlar orta kırat bir adamın aklının alacağı şeylerin ötesine geçer.

Lozan Barışı görüşmelerinde Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi'nin milli sınırlar dışına çıkarılması için Türk delegasyonu tarafından büyük bir gayret gösterilmesine rağmen, o günkü koşullarda bu mümkün olamamıştır. Başta İngiltere ve Yunanistan olmak üzere tüm tarafların delegelerinin Patrikhanenin sadece Türkiye'de kalan Rumların din işleri ile ilgileneceği, idari ve siyasi faaliyetlerde bulunmayacağı, Patrikhanenin bir Türk kuruluşu, Patriğin de Türkiye'ye tabi bir kişi olacağı doğrultusundaki taahhütleri üzerine, Patrikhanenin Türkiye'de kalması sağlanabilmiştir. Ancak, bu taahhütler sadece Lozan'ın müzakere zabıtlarında kalmış, antlaşma metninde Patrikhane ile ilgili özel bir hüküm yer almamıştır.

Siyasi ve idari görev ve imtiyazları bulunmayan, sadece İstanbul'daki Rum azınlığa dönük dini faaliyet gösterecek olan ve Türk yasalarına tabi "Dini bir kuruluş"tan başka bir şey sayılmayan Patrikhanenin "Ekümenlik" vasfı olmadığı gibi "tüzel kişiliği" de bulunmamaktadır.

Lozan'a göre sadece Kadıköy, Tarabya, Beyoğlu, Gökçeada-Bozcaada ve Adalar (İstanbul) olmak üzere 5 met-

ropolitlikle sınırlandırılan ve yalnızca Rum vatandaşlarımızın dini işleri ile ilgilenmesi gereken Fener Rum Ortodoks Patrikhanesi "Ekümenlik" iddiaları çerçevesinde 1950'li yıllardan sonra Kuzey ve Güney Amerika, Avustralya, Girit, Onikiadalar ve Yunanistan'ın Aynaroz kiliselerini dini yönden kendisine bağlamıştır.

Fener Rum Patrikhanesi'nin "vur ve dinle" taktiği ile, geçen zaman içerisinde bütün dünyayı Sevr imtiyazlarına yeniden dönme gayretinde, yolun yürünecek kısmını büyük çapta geçtiği gün gibi ortada. Vakıflar, mülkler işletmek, Heybeliada Ruhban Okulu gibi eğitim kuruluşları çalıştırmak, Ekümenik unvanını almak ve sonunda "Önder Otorite" konumuna geçmek istemektedir.

Katolikler için Roma'da Vatikan ne ise, Fener Rum Patrikhanesi de İstanbul'da (kendilerine göre, Konstantinopolis'te) Ortodokslar için aynı siyasi ve idari güce ulaşmak istemektedir.

Peki'yi, daha sonra ne olacak?

Kabak karpuza şükredilmez.

24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması imzalandıktan sonra Türk heyetinin salonda bulunmadığı bir sırada karşı taraf devletlerin delegasyonunda yer alan birinin: "Türkler bu antlaşma ile hak ettiklerinden fazlasını kazandılar" demesi üzerine, İngiliz heyetinin başında bulunan zat:

"Eğitimden, sermayeden, sanattan yoksun, ticaretten anlamayan bir halkın, kazandıklarını elinde tutması mümkün değildir. Her şeyi başlarındaki önderle sağladılar. O da sonsuza kadar Türklerin başında kalamayacağına göre, kaybettikleriniz için üzülecek bir şey yok," cevabını verdi.

Türkiye Cumhuriyeti tarihi sebepleri devlet politikası yapamadığı sürece her 24 saatte bir sürpriz önüne dikilecektir.

Halkın eğitim ve sağlık durumu, barındığı yerler, yaşadığı çevre, gelir seviyesi, sosyal güvenlik sistemleri ortada, hazine iç ve dış borçlarla gırtlağına kadar gömülü halde iken kamu harcamalarında müsriflik akıl almaz boyutlardadır. Diyelim, başkentte, kamu binalarını gören biri paraları kasalardan taşan bir devlette karşı karşıya olduğunu kanaatine sahip olabilir. Ve her bir binada sanılır ki Cengiz Han Sarı Denizden, Polonya ortalarına kadar uzanan imparatorluğunu bunlardan birinde yönetiyor*... İç-

lerinin siyah ve yeşil damarlı mermerlerle döşenmesi yetmez bazılarının dış cephesi de kırmızı mermer ve parkelerle kaplanmıştır.

Bunların içinde yaşayan oligarşi ve bürokrasi halk direkt ve dolaylı ne vergi veriyorsa, bunlar da ancak o kadarını verir. Bu kurumlara para ne amaçla verilmiş, fakat nereye harcanmıştır? Güçlü bir mali denetim ve şahis hesap sorma olmayınca halk tabiriyle, "Çoban yağı bol bulunca..." çalan da, oynayan da, seyreden de, dinleyen de kendileri olurlar.

Atatürk'ün bir sözü var: "Bir zamanlar millete hizmet etmiş olmak, bu hizmetten ayrıldıktan sonra hâlâ kamu kaynaklarından istifade ederek yaşamaya kimsenin hakkı yoktur. Hizmet sırasında da kimse yakınları ve akrabalarını milletin imkânlarına tebelleş edemez." Buradan şu çıkıyor. Demek o zaman da böyle "beylik attan" inmeyenler varmış. Ancak böyleleri Atatürk döneminde hem nüfus, hem de imkânlar olarak çok olamazlar. Üstelik o böyle bir şey tespit ettiğinde, söyledikten hemen sonra başlarına neyin geleceğini anlatmaya gerek yok.

Rüşvet ve yolsuzluğun girmediği, kol gezmediği yer ve seviye kalmış mı? Kamuoyuna intikal edenler binde bir bile değildir. Bir yerde bir şey ortaya çıkmasın; hemen Nuh Nebi'den kalma laflar: "Efendim, kurum yıpranmasın," "Konu adalete intikal etmiştir. Konuşmayalım." Ne demek bunlar? Kurum niye yıpransın, suç işleyen insandır. Bu insanlar nasıl orada barınabiliyor? Bunlardan sorumlu amir, memur yok mu? Süs mü bunların başındakiler... Kurum yıpranmasın lafı, işin üstüne gidildikçe daha nelerin ortaya çıkacağı bilindiğinden göz boyamadan başka bir şey değildir. Hiç kimse ve hiçbir kurum bir başka kuruma bir şey yapamaz. O kurum kendi kendine yapar. Tıpkı "Elmanın kurdu elmadır," sözünde olduğu gibi.

"Konu adalete intikal etmiştir. Artık konuşmayalım," sözüne gelince; sen konuşunca bu memleketteki yargıçlar, senin laflarının etkisinde kalıp da mı karar verecek? Böyle mi çalışıyor memlekette mahkemeler? Bu, mahkemelere saygısızlık değil mi? Ayrıca, "konuşmayalım" derken sanki bilgisinde keramet var, konuyla ilgili farklı malumata sahip. Madem öyle ne biliyorsan savcıya git ve mahkeme heyetine yargı safhasında bilgi ver. Böylece dürüst bir vatandaş olursun.

Bir helikopter veya uçağa binilsin, İstanbul Boğazı'nın batısındaki Kilyos plajlarından başlayarak Marmara'nın güney ve kuzey kıyıları, Ege'nin bütün girinti ve çıkıntıları, Akdeniz sahillerinden İskenderun Körfezi'ne kadar havadan uçulsun. İki ve üç sıra halinde villa ve yazlıklar görülecektir. Ve bunların %70'i de üç mevsim boştur. Bu nasıl bir parasızlıktır.

Türkiye'de üretimi durdurdular. Sanayi bir tarafa, bugün Türkiye'nin 1/9 kadar toprağa sahip Yeni Zelanda her yıl 40 milyon hayvan, 5 milyon geyik ihraç ediyor.

Hollanda, Türkiye'nin 1/19 kadar toprağa sahip, tarım ve hayvan ihracatından kendini doyurduktan sonra, yılda 33 milyar dolar kazanıyor.

Dünyanın sanayide en büyük yedi ülkesi buğday satıyor. Biz hem buğday hem et ithal ediyoruz. Türkiye'de ekmek fiyatı on yılda 254 kat arttı. İşte, Türk buğdayının sonu.

Besin, su, hava; canlılar için zorunludur. Ve bunu sağlayan, veren tek kaynak topraktır. Asıl olan budur. İnsan da sonunda ona gider. Otlaklar, ormanlar, sulak topraklar, ekim alanları çarçur edilerek, "ahbap çavuş" sistemi ile hızla azaltılıyor. Nüfus artışı yılda ortalama bir milyonun üstünde olan Türkiye'de, bütün bunlar gelecek nesillerin yaşam ortamlarına şimdiden atılmış darbelerden başka bir şey değildir. Neticede, toprağın da kendi doğal

dengeleri içinde dayanıp kaldırabileceği bir kapasitesi vardır. Dünyayı insanlar değil, doğa yasaları idare eder.

Gelir dengesizliği giderek artmaktadır. Milli gelirin %80'ini en iyimser oranla %20'ler kullanmaktadır. Halkın %80'i de ancak %14'ünü harcayabiliyor. Ülkenin %75'inin geliri ise 150-300 milyon ve altındadır. Bu alt orta ve alt düzey demektir. Gelir dağılımında 175 ülkeden sondan beşinciyiz, yani 170'inciyiz.

Sekiz on şehre bakıp da yolları genişlemiş, binaları büyümüş görüp bir yere geldiğimizi sananlar, tuzu zaten kuru olup, sanki başka galaksiden gelmiş doğuştan sığlardır.

İşte Afganistan, işte Irak. Afganistan'da Kabil şehri dışında bir otorite var mı? Irak'a gitmeye can atanlar, şu halleri görünce yalnız başlarına kalıp kendilerini dinlerken, geleceği bırakın; şimdi burunlarının ucunu bile görememiş olmakan sıkılacak yaratılıştalar mı? Ne oldu Kandil Dağındaki 5000 PKK'lı? Irak'ta Güney Kürdistan denilen yerde "Ben devletim" deme dışında kurumsal olarak ne eksik kaldı?

Vazgeçtik başka ülkelerin topraklarından, Haziran ayından itibaren Güneydoğu Anadolu'da PKK kaç eylem yaptı? Kaç asker şehit oldu ve yaralandı? Gene her şey eski tas eski hamam. Cenaze törenlerinde "Kahrolsun PKK", "Kahrolsun teröristler" ve ölen ölmüş, yaralanan yaralanmış. Bölge valiliklerinden açıklamalar: "...Büyük çaplı operasyon başlatılmıştır." Bu söz, ne anlama geliyorsa... Sonuç, sonucu şöyle: Bunun devamı hiçbir zaman gelmez.

Daha neler olacak? Yaşayanlar görecek. Bekleyin.

Takip edin bakın, sabah akşam Irak'ta kaç Amerikalı veya ortaklarından kaç kişi öldü, haberlerden duyarsınız.

Fakat savaşın başladığı günden bu yana geçen 17 ayda, bir kere dahi biri merak edip şu kadar Iraklı insan kadın, çocuk, yaşlı öldüğünü söylemez... İnsan evladı olan biri, hiç mi merak etmez? Merak mı etmezler yoksa cesaret mi edemezler? İşinize gelince komşuluk hakları ve Müslümanlık, işinize gelmeyince sus pus. Dalkavukluk da bir meslektir. Terör başka, halk direnişi başkadır. Dağı ova diye görenler gözlerine mil çekilmiş olanlardır. Üstelik, terör, halkın ve bireylerin memnuniyetsizliğidir. Mevcutları yok etsen ne olur? Ardından gelecek olanlar canına okur. Terör konularında aynaya bak sebebini görürsün.

Yabancılara mülk satma meselesine gelince, sıradan turistik yerlerden şu veya bu millete mensup kişilerin tamamen kişisel inisiyatifi ile toprak almalarının bir önemi yok. Fakat arkasında devletlerin olduğu, kaynağını kendisinin verdiği, paravan kişi ve kurumları kullanarak bunu yapmaya kalkıştıkları, zaman içinde daha iyi görülecektir. Hatay ve Urfa arazileri onlara göre, "Kilikya" ve "Edessa"dır. Bu bölgelerde yoğunlaşmaları, tarihi ve dini sebeplere dayalıdır. Bu para gücüne dayalı bir ele geçirme planıdır... Bir zamanlar Makarios'un Kıbrıs'ta Türklerin elinde bulunan arazileri ele geçirme yönteminin bir başka benzeridir. Yarın "İyonya" diye farklı bir bölgede ortaya çıkacaklardır. Arkadan arkeolojik kazılarla ve bilimsel gerekçelerle, vaktinde buraların kimlere ait olduğu propagandaları başlayacaktır. Kendi dinlerine ait unsurları öne çıkararak da duygusal ve fikirsel destekler almaya çalışacaklardır. Toprak satma işi de bir nevi siyasi müsriflliktir.

Müsriflik sadece maddi değildir. Manevi ve hukuki alanda da müsriflik yapılmıştır.

Atatürk'e yapılacak yazılı ve sözlü hakaretler ile heykellerine karşı vaki tecavüzler konularında zamanında

"Atatürk'ü korumak" için yasa çıkarılmıştır. Bu Atatürkçüyüz diye, tam tabiri ile mangalda kül bırakmayıp, somun pehlivanı gibi ortada dolaşanlar için çaresizlik ve acz gösterisidir. Kimse kanun çıkararak ahlaksız bir insanı ahlaklı hale getiremez, ibret için olsa bile. Atatürkçülük ruh ve eylemdir; içi boş laflar değil.

İspanya iç harbi sırasında yürütülen ve o zamandan sonra siyasi ve askeri deyişlerde de yer eden "Beşinci kol faaliyeti" bugün Türkiye'de, özellikle de ulusun kültürel ve milli değerleri üzerinde vargücüyle çalışmaktadır. Bunu günlük yaşamın her bölümünde görmek mümkündür. Hedef aldığı ise, doğru ve mantıklı düşünebilme yeteneğini zayıflatma, psikolojik ve ruhsal değişim yaratmaktır. Bu hedefin seçilme nedeni, uslu, halimselim, idealsiz, beslenmeden başka bir şey aklına gelmeyen, sıradan şeylerden mutlu olmayı kanıksayan, tepkisiz, ensesi tokatın altına girmeye yatkın, gününü hayhayla huyhuyla geçirmeyi meziyet sanan, deniz anasına benzer bir insan tipi yaratmaktır.

Bu amaçlarında da çok yol aldılar.

Sonuç, bu yaralı balina, bu kadar maddi ve manevi yükü uzun süre taşıyamaz.

Ey sağır! Kıyametin borusu çalındı,
Fakat sen işitmedin.

NESİMİ

Ansiklopedi ve sözlüklere göre, "Bir devletin, kendi ülkesinin sınırları dışında, üzerinde egemenlik kurarak yönettiği, siyasi ve ekonomik çıkar sağladığı, her yönden istismar ettiği ülkeye; koloni, müstemleke veya sömürge denir."

Türk ulusu ve devleti öteden beri süregelen kötü idareler yüzünden zayıf düşmüştür.

Bu sonucun meydana gelmesinde demokrasiyi her dört veya beş yılda bir oy kullanmak sanan toplum da sorumludur.

Bağımsız ve özgür bir devlette bütün vatandaşlar devletin başına gelen her şeyden bireysel olarak tek tek sorumludur. Üzerine sorumluluk alamayan insan haktan bahsedemez, sonuçlardan sızlanamaz ve yakınamaz.

Ülkede halen yaşanılan, gelecekte daha da ağırlaşacak olan koşullardan ulusun bağımsızlığını, devletin toprak bütünlüğünü koruyarak; mevcut düzen ve onun rant sistemine yapışmış oligarşik ve bürokratik yapının idare-i maslahatçı tutumuyla çıkılabilineceğini sanmak sağır bir iyimserliktir.

Ayakkabı dar olunca dünya geniş olmuş, ne fayda!

"Her şey eskir," yasası; yeryüzünün değiştirilemez, zamanın eskitemez olduğu temel doğa olgusudur. Canlılar

bile eskidikleri için ölür. Eski teşkilâtlar, eski kafalarla değil geleceği hazırlamak, bugünkü kuşakları yönetmeye kalkmak akla ziyandır.

"Eskimeyi" anlamakta zorlananlara Behçet Kemal Çağlar, kısa yoldan çabuk anlatır:

Sen daha hayra yor gördüğün düşü,
Artık merdivenin bitti çıkışı.
Dizin dayanırsa in bakalım in.
İşte gülen selvi, susan minare
Ve işte bekleyen musalla taşı,
Nüfus tezkerende kayıt; çağdışı...

Doğada sınır yoktur. Yollar ve usuller gökyüzü kadar sonsuzdur. Her sorunun bin çözüm yolu vardır. Sınır ve kalıp denilen şey kişilerin çap ve kapasitesinden başka bir şey değildir.

Yeryüzünde bütün canlıların tek amacı huzurdur. Bunun ilk dayanağı ise mutlak özgürlüktür. İnsanlar çocuklarının geleceklerini düşündüklerini göstermek için beslenme, giyim kuşam, eğitim gibi günlük ve kısa dönemli şeylere çabalarlar. Halbuki sonraki nesillere özgür ve huzurlu topraklar ile uygun koşullar devretmek zorundadırlar. Çocukların istikbalini düşünmek demek, ancak böyle bir bilinçle tam ve sağlam olacaktır.

Ve, vatanda kamuoyu her şey olduğu an bütün sorunlar bitecektir.

Güneşin yarın berrak bir gökyüzüne doğabilmesi için vatan; gençlerin enerjisine ve vatanseverlerin ihtirasına bu akşam, her akşamdan daha çok muhtaçtır.

Devlet, beylik demogojilerle geveze bir ihtiyar durumuna düşürülemez. Mülkün esas sahibi olan halk tarafından da başıboş bırakılamaz.

İnsanoğlunun yeryüzü serüveninde, tarih boyunca, kötü giden işlerin ceremesini de halk öder.

Rıfat Ilgaz'dan:

Kaldır başını kan uykulardan
Böyle yürek, böyle atardamar
Atmaz olsun.
Ses ol, ışık ol, yumruk ol
Kara yeller başına indirmeden çatını.
Sel suları bastığın toprağı parça parça
Alıp götürmeden denizlere,
Çabuk ol.
Yollar kesilmiş, alanlar sarılmış
Alıcı kuşlar fırıl fırıl tepede.
Benden geçti mi demek istiyorsun,
Aç iki kolunu iki yana;
Korkuluk ol.

Ey Vatan!
Arkadaşlar uykulardan uyansın,
Uyuyarak yaşanmaz.
Karanlığı güneş boğar.

Kaynakça

Alphonse de Lamartine, *Osmanlı Tarihi,* Toker Yayınları, 1995

Andres Maurois, *Voltaire, Hayatı ve Eserleri,* Rado Yayınları, 1980

Aristoteles, *Politika,* Remzi Kitabevi, 1983

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, *Yetmişlik Bir Subayın Hatıraları,* 1988

Aydemir, Süreyya Şevket, *Lider ve Demagog,* Remzi Kitabevi, 1997

Aydemir, Şevket Süreyya, *Makedonya'dan Orta Asya'ya, Enver Paşa,* Remzi Kitabevi, 1970

Cassirer Ernst, *Devlet Efsanesi,* Remzi Kitabevi, 1984

Çulcu, Murat, *Marjinal Tarih Tezleri,* E Yayınları, 2000

Dr. Ronald J. Glasser, *365 Gün,* Hürriyet Yayınları, 1972

Earle, Edward Mead, *Bağdat Demiryolu Savaşı,* Milliyet Yayınları, 1972

Eczacıbaşı, Şakir, *Bernard Shaw,* Remzi Kitabevi, 1999

Eczacıbaşı, Şakir, *Oscar Wilde,* Remzi Kitabevi, 2001

Edebiyat Yayınevi, *Mehmet Emin Yurdakul,* 1968

Edebiyat Yayınevi, *Namık Kemal,* 1966

Edebiyat Yayınevi, *Tevfik Fikret,* 1968

Edebiyat Yayınevi, *Yunus Emre,* 1968

Edebiyat Yayınevi, *Ziya Gökalp,* 1968

Edebiyat Yayınevi, *Ziya Paşa,* 1967

Eflatun, *Devlet,* Remzi Kitabevi, 1980

Forrest Carter, *Dağlardan Sorun Beni,* Say Yayınları, 2000

Garigiray A. Alper, *Ermeni Terörünün Kaynakları,* Gözen Kitabevi, 1982

Gültekin Vahdet, *Victor Hugo, Hayatı ve Eserleri,* 1980

Gültekin, Vahdet, *J. J.Rousseau, Hayatı ve Eserleri,* 1979

Hamilton, Pan, *Gelibolu Günlüğü*, Hürriyet Yayınları, 1972

Helmut Von Moltke, *Türkiye Mektupları*, Remzi Kitabevi, 1969

Howard Selsam, *Din, Bilim ve Felsefe*, Sarmal Yayınevi, 1995

İnan, Kâmran, *Devlet İdaresi*, Ötüken Neşriyat A.Ş., 1993

İnkılâp ve Aka Kitabevleri, *Safahat*, Mehmet Âkif, 1973

İsmail Hakkı Bey, *Ali Çavuş (Şanlı Asker)*, Tanin Matbaası, 1911

İzgü, Muzaffer, *Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever*, Bilgi Yayınevi, 1995

J.J. Rousseau, *İtiraflar*, Doruk Yayıncılık, 2002

Jean de la Fontaine, *Masallar*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2000

Mehmet Arif Bey, *Başımıza Gelenler*, Anadolu Neşriyat Yurdu, 1975

Michael H. Hart, *En Etkin 100*, Sabah Kitapları, 1995

Nazım Hikmet, *Kuvayı Milliye, Şiirler*, Adam Yayınları, 1987

Okyayuz, Muhittin-Metiner, Zeki, *Savaşta Türk*, Ayyıldız Matbaası A.Ş., 1967

Parla, Reha, *Türkiye Cumhuriyeti'nin Uluslararası Temelleri Lozan, Montrö ve Sevr Tehlikesi*, Özdilek Matbaacılık Ltd., 1987

Seyfettin, Ömer, *Türklük Üzerine Yazılar*, Bilgi Yayınevi, 1993

Şener, Cemal, *Topal Osman Olayı*, Ant Yayınları, 1998

TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, *Pontus Meselesi*, 1995

Uzer, Tahsin, *Makedonya Eşkıyalık Tarihi ve Son Osmanlı Yönetimi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1979

Wilson, James Q., *Bürokrasi*, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü, 1996

Yalaz, Suat, Giresun Vakfı, *Topal Osman Ağa*, 1998

Yavi Ersal, Yavi Yazıcıoğlu Necla, *Avrupa Birliğinin Önlenemeyen Düşüşü, Türkiye'de Üstü Örtülmek İstenen Gerçekler*, Yazıcı Yayınevi, 2004

Yücebaş, Hilmi, *Neyzen Tevfik, Hayatı, Hatıraları, Şiirleri*, Arkın Dağıtım Ltd. Şti., 1968

Osman Pamukoğlu

EY VATAN

Arkadaşlar uykulardan uyansın

*'Unutulanlar Dışında Yeni Bir Şey Yok'*un yazarı Osman Pamukoğlu, *'Ey Vatan'*da Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmış bir ulusun yeniden doğuşunu anlatıyor. Vatan olgusunun ulusların oluşumunda ve vatana sahip çıkmanın ulusların gelişimindeki önemini vurgulayan Pamukoğlu, Türklerin aslında barışsever bir ulus olduğunu, savaşın insanlığa yıkımdan başka bir şey getirmediğini ama ulusal varlığımızı tehdit eden bir saldırı karşısında Türklerin nasıl kahramanca vatanlarını savunacağını gösterdiğini anlatıyor.

ABD'nin Irak'a haksız müdahalesi ve Türkiye'nin tutumuyla ilgili düşüncelerini de açıklayan Pamukoğlu, Irak müdahalesinin daha ilk günlerinde bu savaşın kolay kolay bitmeyeceğini ve ABD'nin ikinci bir Vietnam'la karşılaşacağını söylediğinin ve durumun bugün tam da söylediği gibi geliştiğinin altını çiziyor.

Ey Vatan, 30 yılı aşkın bir süre Türk Ordusu'na hizmet vermiş ve Güneydoğu'da ateşin içinden geçmiş bir generalin, deneyimlerinden ortaya çıkan Vatan, Savaş ve Liderlik üzerine görüşlerini içeriyor.

ISBN 975-10-2240-1

9 789751 022400

Kapak Tasarımı: Kenan Doğan

EY VATAN

Osman Pamukoğlu